

**GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
CENTRAL STATISTICAL OFFICE**

**WYPADKI PRZY PRACY
I PROBLEMY ZDROWOTNE
ZWIĄZANE Z PRACĄ**

**ACCIDENTS AT WORK
AND WORK-RELATED
HEALTH PROBLEMS**

**Statistical
Information
and Elaborations**

**Informacje
i opracowania
statystyczne**

Warszawa 2008

Opracowanie publikacji
Preparation of the publication

GUS, Departament Pracy i Warunków Życia
CSO, Labour and Living Conditions Division

kierujący
supervisor

Agnieszka Zgierska
Zastępca Dyrektora Departamentu Pracy
i Warunków Życia
*Deputy Director of the Labour and Living
Conditions Division*

zespół
team

Maria Basta, Irena Wujek,
Alicja Zajenkowska - Kozłowska,
Edyta Dembina, Andrzej Kaprzyk

tłumaczenie
translation

Irena Skrzypczak

Projekt okładki
Cover design

Zakład Wydawnictw Statystycznych
Statistical Publishing Establishment

ISBN 978-83-7027-427-6

Publikacja dostępna na http://www.stat.gov.pl/gus/praca_ludnosc_PLK_HTML.htm
Publication available on http://www.stat.gov.pl/gus/praca_ludnosc_ENG_HTML.htm

PRZEDMOWA

Niniejsza publikacja przygotowana została na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** oraz badania modułowego **Wypadki przy pracy i problemy zdrowotne związane z pracą** przeprowadzonych w II kwartale 2007 r.

Badanie modułowe zostało zrealizowane jako część programu modułów dotyczących badania aktywności ekonomicznej ludności w krajach Unii Europejskiej, obejmującego lata 2007–2009, zgodnie z rozporządzeniem Komisji Europejskiej (WE) nr 384/2005 z dnia 7 marca 2005r. Aktem prawnym wprowadzającym to badanie modułowe w krajach Unii Europejskiej było rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 341/2006 z dnia 26 lutego 2006 r.

Opracowanie składa się z uwag metodycznych, części analitycznej oraz tablic statystycznych, uwzględniających wyniki badania podstawowego BAEL oraz badania modułowego „Wypadki przy pracy i problemy zdrowotne związane z pracą”. Tablice zawierają szereg informacji na temat występowania problemów zdrowotnych związanych z pracą, wypadków przy pracy oraz czynników w miejscu pracy mających niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie osób pracujących.

Publikacja została przygotowana przez zespół pracowników Departamentu Pracy i Warunków Życia przy współpracy z Departamentem Metodologii, Standardów i Rejestrów GUS oraz Centralnym Ośrodkiem Informatyki Statystycznej w Radomiu.

Badanie modułowe „Wypadki przy pracy i problemy zdrowotne związane z pracą” zostało częściowo sfinansowane ze środków Komisji Europejskiej, prosimy zatem o uwzględnianie tej informacji przy cytowaniu danych z tego źródła.

Agnieszka Zgierska
Zastępca Dyrektora Departamentu
Pracy i Warunków Życia

Warszawa, maj 2008

PREFACE

The presented publication was prepared on the basis of the generalised results of the sample **Labour Force Survey** and the ad-hoc LFS module survey **Accidents at work and work-related health problems** carried out in the II quarter of 2007.

The module survey was conducted as a part of the Programme of ad hoc modules for the Labour Force Survey, which are to be carried out in the European Union Member States in the years 2007 – 2009, introduced by the European Commission Regulation (EC) No. 384/2005 of March 7, 2005. The law introducing the above mentioned module survey in the European Union countries was the European Commission Regulation No. 341/2006 of February 24, 2006.

The publication consists of methodological notes, analytical part and statistical tables, including the results of the main LFS survey and the module survey, provide information on incidence of work-related health problems, accidents at work, and factors in the place of work that can adversely affect mental well-being and physical health of the employed.

The publication was prepared by the team comprising the staff of the Labour and Living Condition Division in cooperation with Methodology, Standards and Registers Division of the Central Statistical Office and with the Central Statistical Computing Centre in Radom.

The module survey “Accidents at work and work-related health problems” has been partially financed with the means from the European Commission, therefore we do request to include this information when quoting the data of this source.

Agnieszka Zgierska
Deputy Director of the Labour and
Living Conditions Division

Warsaw, May 2008

SPIS TREŚCI

	Tabl.	Str.
PRZEDMOWA	x	3
UWAGI METODYCZNE	x	11
I. Uwagi ogólne	x	11
II. Podstawowe definicje	x	12
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA MODUŁOWEGO BAEL PRZEPROWADZONEGO W II KWARTALE 2007 R.	x	23
TABLICE		
Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i wybranych sekcji PKD	A	87
Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci, regionów i województw	B	90
Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i wieku	C	92
Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i grup wykonywanych zawodów	D	93
Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i poziomu wykształcenia	E	95
Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i statusu zatrudnienia	F	96
Problemy zdrowotne związane z pracą odczuwane w ciągu ostatnich 12 miesięcy	x	97
Problemy zdrowotne związane z pracą odczuwane w ciągu ostatnich 12 miesięcy według płci i grup wieku	1.1	97
Rodzaje najpoważniejszych dolegliwości zdrowotnych związanych z pracą oraz ograniczenie codziennej aktywności według płci i grup wieku	1.2	98
Okres niezdolności do pracy z powodu najpoważniejszej dolegliwości oraz miejsca pracy według płci i grup wieku	1.3	99
Problemy zdrowotne związane z pracą odczuwane w ciągu ostatnich 12 miesięcy według płci i poziomu wykształcenia	1.4	100
Rodzaje najpoważniejszych dolegliwości zdrowotnych związanych z pracą według płci i poziomu wykształcenia	1.5	101
Okres niezdolności do pracy z powodu najpoważniejszej dolegliwości oraz miejsca pracy według płci i poziomu wykształcenia	1.6	102
Problemy zdrowotne związane z pracą odczuwane w ciągu ostatnich 12 miesięcy według płci, regionów i województw	1.7	103
Rodzaje najpoważniejszych dolegliwości zdrowotnych związanych z pracą według płci, regionów i województw	1.8	105
Okres niezdolności do pracy z powodu najpoważniejszej dolegliwości oraz miejsce pracy według płci, regionów i województw	1.9	107
Problemy zdrowotne związane z pracą odczuwane w ciągu ostatnich 12 miesięcy według płci i sekcji PKD	1.10	109
Rodzaje najpoważniejszych dolegliwości zdrowotnych związanych z pracą według płci i sekcji PKD	1.11	112
Okres niezdolności do pracy z powodu najpoważniejszej dolegliwości oraz miejsce pracy według płci i sekcji PKD	1.12	115
Problemy zdrowotne związane z pracą odczuwane w ciągu ostatnich 12 miesięcy według płci i grup wykonywanych zawodów	1.13	118
Rodzaje najpoważniejszych dolegliwości zdrowotnych związanych z pracą według płci i grup wykonywanych zawodów	1.14	120

	Tabl.	Str.
Okres niezdolności do pracy z powodu najpoważniejszej dolegliwości oraz miejsca pracy według płci i grup wykonywanych zawodów	1.15	122
Problemy zdrowotne związane z pracą odczuwane w ciągu ostatnich 12 miesięcy według płci i statusu zatrudnienia	1.16	124
Rodzaje najpoważniejszych dolegliwości zdrowotnych związanych z pracą według płci i statusu zatrudnienia	1.17	125
Okres niezdolności do pracy z powodu najpoważniejszej dolegliwości oraz miejsca pracy według płci i statusu zatrudnienia	1.18	126
Najpoważniejsze dolegliwości zdrowotne według rodzajów	1.19	127
Problemy z kośćmi, stawami lub mięśniami według płci, sekcji PKD, regionów i województw, wieku, grup zawodów, poziomu wykształcenia i statusu zatrudnienia	1.20	128
Wypadki przy pracy, które wydarzyły się w ciągu ostatnich 12 miesięcy (z wyłączeniem chorób zawodowych)	x	134
Osoby, które pracowały w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz poszkodowani w wypadkach przy pracy według płci i wybranych sekcji PKD	2.1	134
Osoby, które pracowały w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz poszkodowani w wypadkach przy pracy według płci i wieku, poziomu wykształcenia i statusu zatrudnienia	2.2	135
Osoby, które pracowały w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz poszkodowani w wypadkach przy pracy według płci i wybranych grup wykonywanych zawodów	2.3	136
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według absencji, płci, wieku, poziomu wykształcenia i statusu zatrudnienia	2.4	137
Osoby, które pracowały w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz poszkodowani w wypadkach przy pracy według płci, regionów i województw	2.5	138
Czynniki w miejscu pracy, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne	x	139
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki psychologiczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci i sekcji PKD	3.1	139
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki fizyczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci i sekcji PKD	3.2	142
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki psychologiczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci, regionów i województw	3.3	145
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki fizyczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci, regionów i województw	3.4	147
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki psychologiczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci i grup wieku	3.5	149
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki fizyczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci i grup wieku	3.6	150
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki psychologiczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci i grup wykonywanych zawodów	3.7	151

	Tabl.	Str.
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki fizyczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci i grup wykonywanych zawodów	3.8	153
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki psychologiczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci i poziomu wykształcenia	3.9	155
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki fizyczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci i poziomu wykształcenia	3.10	156
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki psychologiczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci i statusu zatrudnienia	3.11	157
Liczba pracujących ogółem oraz narażonych w miejscu pracy na czynniki fizyczne, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne według płci i statusu zatrudnienia	3.12	158

CONTENTS

	Table	Page
PREFACE	x	3
METHODOLOGICAL NOTES	x	17
I. General notes	x	17
II. The main definitions	x	18
ANALYSIS OF RESULTS THE MODULE SURVEY LFS WAS CARRIED OUT IN THE II QUARTER 2007	x	55
TABLES		
Population aged 15 years and more by sex and selected NACE sections	A	87
Population aged 15 years and more by sex, regions and voivodships	B	90
Population aged 15 years and more by sex and age	C	92
Population aged 15 years and more by sex and groups of occupations	D	93
Population aged 15 years and more by sex and level of education	E	95
Population aged 15 years and more by sex and employment status	F	96
Work-related health problems suffered during the last 12 months	x	97
Work-related health problems during the last 12 months by sex and age groups	1.1	97
Types of most serious complaints caused or made worse by work and limitation of everyday activities by sex and age groups	1.2	98
Period inability to work due to the most serious complaints and the place of job by sex and age groups	1.3	99
Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex and level of education	1.4	100
Types of most serious complaints caused or made worse by work and by sex and level of education	1.5	101
Period inability to work due to the most serious complaints and the place of job by sex and level of education	1.6	102
Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex, regions and voivodships	1.7	103
Types of most serious complaints caused or made worse by work by sex, regions and voivodships	1.8	105
Period of inability to work due to the most serious complaints and the place of work by sex, regions and voivodships	1.9	107
Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex and NACE sections	1.10	109
Types of most serious complaints caused or made worse by work by sex and sections NACE	1.11	112
Period of inability to work due to the most serious complaints and the place of job by sex and NACE sections	1.12	115
Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex and groups of occupations	1.13	118
Types of most serious complaints caused or made worse by work by sex and groups of occupations	1.14	120
Period of inability to work due to the most serious complaints and the place of work by sex and groups of occupations	1.15	122

	Table	Page
Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex and employment status	1.16	124
Types of most serious complaints caused or made worse by work by sex and employment status	1.17	125
Period of inability to work due to the most serious complaints and the place of work by sex and employment status	1.18	126
Most serious complaints by type	1.19	127
Bone, joint or muscle problems by sex, NACE sections, regions and voivodships, age, groups of occupations, level of education and employment status	1.20	128
Accidents at work that happened during the last 12 months (excluding occupational diseases)	x	134
Persons who worked during the last 12 months and persons injured in accidents at work by sex and selected NACE sections	2.1	134
Persons who worked during the last 12 months and persons injured in accidents at work by sex and age, level of education and employment status	2.2	135
Persons who worked during the last 12 months and persons injured in accidents at work by sex and selected groups of occupations	2.3	136
Persons injured in accidents at work by absence, sex, age, level of education and employment status	2.4	137
Persons who worked during the last 12 months and persons injured in accidents at work by sex and employment status, regions and voivodships	2.5	138
Factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health	x	139
Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and NACE sections	3.1	139
Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and NACE sections	3.2	142
Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex, regions and voivodships	3.3	145
Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex, regions and voivodships	3.4	147
Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and age	3.5	149
Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and age	3.6	150
Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and groups of occupations	3.7	151
Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and groups of occupations	3.8	153

	Table	Page
Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and level of education	3.9	155
Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and level of education	3.10	156
Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and employment status	3.11	157
Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and employment status	3.12	158

UWAGI METODYCZNE

I. UWAGI OGÓLNE

Podstawowe Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) oraz badanie modułowe *WYPADKI PRZY PRACY I PROBLEMY ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z PRACĄ* przeprowadzone zostały metodą reprezentacyjną, która umożliwia uogólnianie wyników na populację generalną. Zastosowana metoda obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania tj. w każdym z 13 tygodni kwartału badaniu podlegała 1/13 część kwartalnej próby mieszkań) pozwala na zilustrowanie sytuacji na rynku pracy w okresie całego kwartału.

Losowanie prób do BAEL przebiega według zasad losowania dwustopniowego. Jednostkami losowania pierwszego stopnia są w miastach rejony statystyczne, a na wsi obwody spisowe. Jednostkami losowania drugiego stopnia są mieszkania. Losowanie jednostek pierwszego stopnia oraz mieszkań przeprowadza się na podstawie Krajowego Rejestru Podziału Terytorialnego Kraju, zawierającego m.in. wykaz terytorialnych jednostek statystycznych oraz wykaz adresowy mieszkań w układzie poszczególnych rejonów i obwodów spisowych.

Podstawę prawną obu badań stanowi rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 września 2006 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2007 (Dz. U. Nr 170, poz. 1219).

Badanie „Wypadki przy pracy i problemy zdrowotne związane z pracą” przeprowadzone zostało przy pomocy **dodatkowej ankiety** o symbolu **ZD-G** , która skierowana była **wyłącznie do osób w wieku 15 lat i więcej** , będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych do badania mieszkaniach, **które pracują lub kiedykolwiek pracowały** .

W badaniu przyjęto, że status na rynku pracy określono według stanu w II kwartale, pozostałe cechy badane w module – 12 miesięcy wstecz. W celu jasnego określenia okresu obserwacji – przyjmuje się, że jest to okres pomiędzy datą ostatniego dnia przypadającego w tygodniu badania i datą o rok wcześniejszą.

Badanie modułowe obejmuje trzy grupy tematyczne w ramach szeroko pojętych warunków pracy a zwłaszcza konsekwencji zdrowotnych będących ich wynikiem, tj.:

- 1) problemy zdrowotne związane z pracą odczuwane w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed datą przeprowadzenia badania;
- 2) wypadki przy pracy, które wydarzyły się w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed datą przeprowadzenia badania;
- 3) czynniki w miejscu pracy, które mogły mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne osób pracujących.

Okres obserwacji zdarzeń w punkcie 1 i 2 dotyczy wyłącznie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badany tydzień.

Zdarzenia opisywane w punkcie 3 dotyczą natomiast aktualnie wykonywanej pracy.

Celem tego modułu było dostarczenie informacji na temat występowania problemów zdrowotnych związanych z pracą nie spowodowanych wypadkami, wypadków przy pracy oraz czynników w miejscu pracy mających niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne, a w szczególności:

ustalenie liczby i rodzajów dolegliwości zdrowotnych związanych z pracą, które nie miały związku z wypadkiem przy pracy oraz absencji (liczby dni kalendarzowych) spowodowanej tymi dolegliwościami,

ustalenie liczby wypadków przy pracy i absencji (liczby dni kalendarzowych) spowodowanej tymi wypadkami,

określenie skali częstości występowania czynników w miejscu pracy, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne.

W szczególności wyniki badania posłużyły do analizy wypadkowości i problemów zdrowotnych związanych z pracą w zależności od cech charakteryzujących:

- osobę pracującą (zawód, status zawodowy, praca w pełnym lub niepełnym wymiarze, praca stała, czasowa, staż pracy, itd.),
- pracodawcę (rodzaj prowadzonej działalności, wielkość przedsiębiorstwa, województwo).

W trakcie przygotowań do badania, przeprowadzony został pilotaż, głównie w celu oceny poprawności umieszczonych w „Ankiecie modułowej BAEL” pytań i kodów, dla uzyskania wiernego opisu badanych w niej zjawisk.

II. PODSTAWOWE DEFINICJE

W BAEL

Podstawowe definicje ludności aktywnej zawodowo (pracujący i bezrobotni) oraz biernej zawodowo są opisane w publikacji „Aktywność ekonomiczna ludności Polski II kwartał 2007”.

Informacje o wykonywanych zawodach przez pracujących wykazane zostały zgodnie z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności wprowadzoną rozporządzeniem z dnia 8 grudnia 2004 r. Ministra Gospodarki i Pracy (Dz. U. Nr 265 z 2004 r., poz. 2644). Klasyfikacja ta oparta jest na „Międzynarodowej Klasyfikacji Zawodów ISCO-1988” („*International Standard Classification of Occupations ISCO-1988*”), zalecanej do stosowania przez Międzynarodową Organizację Pracy.

Dane o miejscu pracy osób pracujących (oraz ostatnim miejscu pracy osób bezrobotnych) prezentowane są w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)**. PKD została opracowana na podstawie wydawnictwa Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT – „*Nomenclature des Activites de Communate Europeenne – NACE rev.1*”

Główne miejsce pracy ustalane jest na podstawie subiektywnej oceny respondenta. W przypadku wątpliwości za pracę główną uznaje się tę, która zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace respondenta zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Klasyfikacja statusu zatrudnienia oparta została na *International Classification of Status in Employment (ICSE)* i wyróżnia następujące kategorie pracujących:

- **pracownik najemny** – osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy w przedsiębiorstwie publicznym lub u pracodawcy prywatnego;
- **pracujący na własny rachunek** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i nie zatrudnia pracowników, od 2004 r. zaliczono również agentów we wszystkich rodzajach działalności;
- **pomagający bezpłatnie członek rodziny** – osoba, która bez umownego wynagrodzenia pomaga w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej.

Zbiorowość **osób niepełnosprawnych** została wyodrębniona z ogółu ludności aktywnej i biernej zawodowo w wieku 15 lat i więcej, na podstawie kryterium prawnego. Do osób niepełnosprawnych zaliczono osoby w wieku 15 lat i więcej, które mają przyznane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy.

W BADANIU MODUŁOWYM „WYPADKI PRZY PRACY I PROBLEMY ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z PRACĄ”:

Problem zdrowotny związany z pracą to dolegliwość zdrowotna, która powstała lub pogłębiła się w wyniku niekorzystnych czynników występujących w środowisku pracy (np. narażenie na pył, związki chemiczne) lub specyfiki pracy (np. praca w hałasie, pod ciągłą presją czasu) i była odczuwana w okresie ostatnich 12 miesięcy, bez względu na jej ciężkość i czas trwania.

Dolegliwość zdrowotna obejmuje zarówno chorobę (np. zakaźną, zawodową), niesprawność fizyczną lub inne problemy ze zdrowiem fizycznym i psychicznym.

Problemy zdrowotne związane z pracą mogły wystąpić u wszystkich osób, które kiedykolwiek pracowały, a nie tylko wśród osób obecnie pracujących. Nawet osoby w późnym wieku emerytalnym, niepracujące od wielu lat mogły odczuwać dolegliwości zdrowotne, które powstały w trakcie pracy zawodowej, bądź pogłębiły się na skutek pracy wykonywanej nawet w dalekiej przeszłości.

Za najpoważniejszą dolegliwość uznano tą, która według subiektywnej opinii osoby badanej miała największy wpływ na codzienną aktywność (zarówno w pracy, jak i poza pracą) w badanym okresie.

Łączna liczba dni nieprzepracowanych z powodu najpoważniejszej dolegliwości w ciągu ostatnich 12 miesięcy, obejmuje wszystkie dni od momentu powstania dolegliwości uniemożliwiającej wykonywanie pracy a datą powrotu do pracy, tj. wszystkie dni kalendarzowe (łącznie z sobotą i niedzielą), a nie tylko objęte zwolnieniami lekarskimi.

Przy kwalifikacji badanej populacji do odpowiednich grup według sekcji PKD, grup zawodów oraz statusu zatrudnienia zastosowano następujące kryteria:

- dla osób, które odczuwały dolegliwości zdrowotne związane z pracą – według charakterystyki miejsca pracy, w którym powstała lub pogłębiła się najpoważniejsza dolegliwość. Mogła być to aktualna praca główna lub dodatkowa, praca wykonywana rok temu, ostatnia praca, bądź inna (nieokreślona).
- dla osób, które nie odczuwały dolegliwości zdrowotnych związanych z pracą – według głównego miejsca pracy (dla pracujących) lub według ostatniego miejsca pracy (dla bezrobotnych i biernych zawodowo, jeżeli pracowali w ciągu ostatnich 8 lat).

Za wypadek przy pracy uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej;
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy — szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

Termin „*podczas wykonywania pracy*” oznacza **“w trakcie działalności zawodowej lub w czasie godzin pracy”**. Uwzględniono każdy wypadek w czasie godzin pracy, nawet jeśli nie zdarzył się w czasie zwykle wykonywanych zajęć lub miejscu pracy ankietowanej osoby.

Stąd też termin „*w czasie godzin pracy*” dotyczy wszystkich typów wypadków w miejscach publicznych lub środkach transportu, niezależnie od faktu, czy jest to zwykle miejsce pracy, czasu podróży w trakcie wykonywania pracy.

Wszystkie pozostałe rodzaje wypadków, takie jak:

- wypadki, które miały miejsce w trakcie przejazdów pomiędzy domem a miejscem pracy (wypadki w czasie dojazdów do pracy),
- wypadki w czasie lunchu lub innej przerwy jeśli osoba opuszcza teren zakładu,
- wypadki w domu i w czasie wolnym,
- wypadki drogowe i transportowe w czasie osobistych zajęć, **nie zostały uwzględnione**.

Wypadki „drogowe” obejmują zarówno, wypadki w których główna działalność zawodowa osoby poszkodowanej jest związana z transportem (*np. kierowcy ciężarówek czy autobusów*) i wypadki, w których osoba poszkodowana znalazła się w ruchu drogowym w trakcie wykonywania pracy (*na przykład pracownik zdążający na spotkanie w sprawach zawodowych poza terenem przedsiębiorstwa*).

Warunki pracy jest to zespół czynników występujących w środowisku pracy wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy. Na środowisko pracy składają się: czynniki fizyczne (np. oświetlenie, hałas, mikroklimat), chemiczne (np. substancje toksyczne) oraz biologiczne (np. bakterie), występujące na obszarze miejsca pracy (np. w hali fabrycznej, na stanowisku pracy), jak i na obszarze otaczającym zakład pracy.

Za **stanowisko pracy** uważa się miejsce, w którym pracownik wykonuje czynności stale bądź okresowo. Jest to geograficzne środowisko pracy, przeważnie w jego jednostce lokalnej lub zakładzie gdzie respondent wykonuje pracę, ale dla niektórych pracowników (np. leśników, strażaków) powinno być ujęte jako ogólne środowisko gdzie praca jest zazwyczaj wykonywana.

Narażenie (zagrożenie) odnosi się do wymienionych w ankiecie ZD-G czynników psychologicznych (dokuczanie i prześladowanie – w tym mobbing, przemoc lub zagrożenie przemocą, itd.), które mogą poważnie wpłynąć na samopoczucie psychiczne pracownika oraz czynników fizycznych, na które składają się czynniki środowiska pracy takie jak czynniki chemiczne – toksyczne, drażniące, uczulające, rakotwórcze, pyły przemysłowe – zwłókniające i inne, promieniowanie laserowe, jonizujące, nadfioletowe, podczerwone, pole elektromagnetyczne, mikroklimat zimny lub gorący, hałas, wibracja, czynniki związane z uciążliwością pracy, czynniki związane z maszynami szczególnie niebezpiecznymi bądź inne czynniki mające niekorzystny wpływ na zdrowie fizyczne pracownika.

Nadmierne obciążenie ilością pracy i presja czasu odnoszą się do wymagań dotyczących czasu, w którym należy wykonać pracę lub do żądań odnośnie ilości pracy do wykonania w określonym czasie. Wymagania te przekraczają możliwości fizyczne i psychiczne respondenta. Sama terminowość wykonania jakiejś pracy nie jest tutaj czynnikiem decydującym. Brana jest również pod uwagę realność spełnienia oczekiwań pracodawcy, własne możliwości psychofizyczne oraz czas potrzebny na wywiązanie się z nałożonych przez pracodawcę (bezpośredniego przełożonego) zadań.

Przemoc lub zagrożenie przemocą odnosi się do stosowania siły fizycznej przeciwko innej osobie lub grupie osób, które może doprowadzić do wyrządzenia krzywdy: fizycznej (urazu), seksualnej lub psychologicznej.

Nękanie i zastraszanie odnosi się do zamierzonego użycia środków nacisku psychicznego (w tym mobbing) przeciwko innej osobie lub grupie osób, które może zaszkodzić fizycznemu, psychicznemu, duchowemu, moralnemu lub społecznemu rozwojowi respondenta. Inny, pokrewny termin: przemoc psychologiczna jest zawarty w tej kategorii i również jest stosowany.

Narażenie na czynniki niebezpieczne odnosi się do manipulowania, dotykania, wdychania itd. czynników chemicznych (chemikaliów, pyłów, spalin, etc.) lub istnienia innych typów czynników (pozycja ciała w czasie pracy, ruchy, wibracje, hałas, ryzyko wypadków, itp.) które mogą mieć poważne skutki dla zdrowia fizycznego pracowników.

Główne narażenie odnosi się do narażenia, które w sposób oczywisty występuje częściej lub jest bardziej intensywne niż wynika to z doświadczeń ludzi wyniesionych z codziennego życia.

Zdrowie fizyczne odnosi się do wszystkich aspektów zdrowia nie związanych ze zdrowiem psychicznym.

Osobozagrozenia jest to suma działających na pracownika, szkodliwych czynników. Jeżeli na każdego pracownika działa tylko jeden czynnik szkodliwy, wówczas suma osobozagrożeń jest równa liczbie osób narażonych na czynniki szkodliwe.

UWAGI DO TABLIC

W niektórych tablicach sumy składników mogą być różne od wielkości podanych w pozycjach „OGÓŁEM”. Wynika to z zaokrągleń dokonywanych przy uogólnianiu wyników badania.

Dane zamieszczone w tablicach w dziale 1 wg sekcji PKD, grup zawodów oraz statusu zatrudnienia mogą się wyraźnie różnić od danych zamieszczonych w pozostałych działach, z uwagi na zastosowanie innych kryteriów kwalifikacji. Ponadto dane dotyczące miejsca pracy powodującego dolegliwość nie obejmują osób, które zakończyły swoją pracę zawodową 9 lat temu lub wcześniej.

Z uwagi na reprezentacyjną metodę badania zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi w tych przypadkach, gdy zastosowano bardziej szczegółowe podziały i występują liczby niskiego rzędu, mniejsze niż 15 tysięcy.

W stosunku do obowiązującej Polskiej Klasyfikacji Działalności zastosowano skróty – nazwy skrócone oznaczone zostały w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podajemy poniżej:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD)	
skrót	pełna nazwa
Handel i naprawy	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego
Obsługa nieruchomości i firm	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne

METHODOLOGICAL NOTES

I. GENERAL NOTES

The main *Labour Force Survey (the LFS)* and *the module survey accidents at work and work-related health problems* were carried out with the appliance of the sample survey method that allows generalization of the results over the whole population. The applied method of continuous observation (mobile survey week, i.e. 1/13 part of the quarterly sample of the selected dwellings is surveyed in each of 13 weeks of a quarter) allows presentation of the situation on the labour market during the entire quarter.

The sampling for the LFS is carried out according to the principles of the two-stage sampling. The first-stage sampling units are census units called census clusters in urban areas, while in rural areas they comprise enumeration districts. The second-stage sampling units are dwellings. The selection of the Country's Territorial Division, including, *inter alia* the list of territorial statistical units and the address register of dwellings aggregated in accordance with particular regions and census enumeration districts.

The legal basis of both surveys constitutes Regulation of the Council of Ministers of September 5, 2006 on the Programme of Statistical Surveys of the Public Statistics for the year 2006 (Journal of Laws No. 170, item 1219).

The survey *accidents at work and work-related health problems* was carried out with the use of **additional questionnaire** symbol **ZD-G** which was addressed **exclusively to persons aged 15 years and more**, members of the households in the dwellings selected to the survey **who work or have ever worked**.

The status on the labour market applied in the survey was determined according to the situation in the II quarter, other variables analysed in the module survey concerned last 12 months. In order to define clearly the reference (observed) period, it is assumed that it covers the period between the date of the last day in the survey week and the date one year ago.

The survey consists of three thematic groups within the scope of widely comprehended working conditions, particularly in respect to their consequences for health, i.e.:

- 1) work related health problems suffered during the last 12 months before the date of the survey.
- 2) accidents at work of persons who worked during the last 12 months (excluding occupational diseases) before the date of the survey.
- 3) factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health.

The reference period (observed) of the events examined in part 1 and 2 concerns exclusively the last 12 months preceding the surveyed week.

Whereas, the events presented in the part 3 of the questionnaire concern the currently performed job.

The objective of the module survey is providing information concerning the incidence of work-related health problems not caused by accidents at work, the incidence of accidents at work, and factors at workplace that adversely affect mental well-being or physical health, in particular:

determination of the number and kinds of work-related health problem complaints not connected to accidents at work, and absenteeism (the number of calendar days) caused by these complaints,

determination of the number of accidents at work and absenteeism (the number of calendar days) caused by these accidents,

determination of the scope of incidence of factors at the work that adversely affect mental well-being or physical health.

In particular, the survey results will be used in the analysis on accidents incidence and work-related health problems depending on features characterising:

- employed persons (occupation, occupational status, full- or part-time work, permanent or temporary employment, work seniority, etc.),
- employers (kind of activity, enterprise size, voivodships).

In the course of preparatory works for the actual survey, a pilot survey was carried out. The objective of the survey was mainly evaluation of the correctness of questions and codes included in the LFS module questionnaire in order to obtain the best possible picture of the phenomena examined by the survey.

II. THE MAIN DEFINITIONS

IN THE LFS

Basic definitions on economically active population (employed and unemployed) and the economically inactive population are described in publication “Labour Force Survey in Poland II Quarter 2007”.

Information on occupations employed of persons was presented according to classification of Occupations and Specialities introduced by the regulation of the Minister of Labour and Social Policy of the 8th December 2004 (Journal of Laws. No 265 of 2004, item 2644). The classification is on the basis of the International Standard Classification of Occupations **ISCO-88** recommended for use by the International Labour Organization.

Information on employed (and unemployed) persons by kind of activity of present (or last) job are described by Polish Classification of Activities (**PKD**) which is the version of **NACE Rev.1**.

The main job is determined on the basis of the subjective respondent’s decision. In case of any doubts, as the main job is determined the one that takes more time. If the respondent’s jobs take the same amount of time, as the main one is determined a job that generates higher income.

The classification of the status in employment has been based on the International Classification of Status in Employment (ICSE). It differentiates between the following categories of workers:

- **employee** – a person who works for a public or private employer and receives remuneration in wages, salary, commission, tips, piece- rates or pay in kind;
- **own-account worker** – a person who operates his/her own economic enterprise or engages independently in a profession or trade, and hires no employees, since 2004 agents in all system of agencies;

- **unpaid family worker** – a person who works without pay in an economic enterprise operated by a related person living in the same household.

Population of **disabled persons** was separated from the total economically active and inactive population aged 15 years and more on the basis of legal criterion. Among the disabled persons were included people aged 15 years and more granted disability or inability to work certificate.

IN THE MODULE SURVEY ACCIDENTS AT WORK AND WORK-RELATED HEALTH PROBLEMS

Work-related health problem is the complaint which had emerged or worsened due to adverse factors present in the working environment (e.g. exposure to dust, chemicals) or because of work specifics (e.g. work in a noisy environment, work under constant pressure of time) and was feeling during the last 12 months, regardless its seriousness and duration.

The term **health problem** includes illness (e.g. contagious, occupational), physical disability, as well as other problems with mental and physical health.

Work-related health problems might be observed among all persons included in the module survey, and not only among the currently employed. Even persons at older retirement age who have not been working for many years could feel health complaints that emerged in the course of paid work or worsened because of work, performed in the past.

As the main complaint was considered the one that in subjective opinion of the surveyed person had the greatest impact on everyday activity (both at work as well as outside work) in the surveyed period.

Number of days off work resulting from the main complaint during the last 12 months covered all days since the moment of the beginning of a complaint causing inability to work and the date of returning to work, i.e. all calendar days (including Saturday and Sunday), and not only the ones covered with sickly leaves.

The following criteria were applied for qualification of the surveyed population into the appropriate groups in accordance with the NACE sections, occupational groups and employment status:

- for persons who suffered from work related health problems – according to the characteristics of the workplace where the most serious problem emerged or worsened. It could be the current main or additional job, the job performed a year ago, last job, or other job (not defined).
- for persons who did not suffer from work related health problems – according to the main job (for the employed) or according to the last job (for the unemployed and economically inactive if they had worked during the last 8 years).

Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employees, even without instructions;
- when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated **equally to occupational accident**, as regards entitlement to benefits defined in the law in social insurance by virtue of accidents at work, if the employee had such accident:

- during a business trip;
- during a training within the scope of common self-defence;
- at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- practising sports during competitions and trainings by a person, receiving sport scholarship;
- performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;
- carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;
- stay — on the basis of appointment issues by powiat labour office – at a training or internship connected with a scholarship received by graduates;
- performance of work, by members of agricultural producers` co-operatives, agricultural farmers` co-operatives and by other persons treated equally to members of a cooperatives, for the benefit of these co-operatives;
- performance or co-operation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or co-operation at conducting them;
- performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- serving supplementary forms of military service;
- education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.

The term “**in the course of performing work**” means “during occupational activity or during working hours”. Each accident during hours of work even if it did not happen during the usually performed activities or at the place of work of the surveyed person must be considered.

Therefore, “during working hours” all kinds of accidents that happened in public places or means of transport, irrespective whether it were usual places of work, or during a trip in the course of the performed work, should be considered as accidents at work and included.

All other kinds of accidents such as:

accidents that happened during a journey between home and workplace (accidents during commuting),

accidents during the lunch break or any other break if a person leaves the establishment premises,

accidents at home and during leisure time,

road and transport accidents during personal activities, should not be included.

Road (traffic) accidents include both: accidents when the main occupational activity of the victim is connected with transport (*for example: lorry or bus drivers*) and also accidents when the victim was in road traffic as the result of performing work (*for example: an employee going to a business meeting outside the establishment premises*).

Work conditions include a group of factors appearing in the working environment deriving from the process of work and factors connected with performing work. Work environment consists of: physical factors (e.g. lighting, noise, micro-climate), chemical (e.g. toxic substances) and biological (e.g. bacteria), occurring within the space of the work place (e.g. factory room, work position) as well as within the space surrounding establishment.

As the **workstation (post)** is considered the place where the employee performs activities permanently or temporary. It is the geographical (territorial) environment of work, usually at the worker's local unit or establishment where the respondent performs work, but for some employees (e.g. foresters, fire-fighters) it should be referred to as general environment where the work is usually performed.

Exposure (threat) refers to the mentioned in the ZD-G questionnaire psychological factors (harassment and intimidation – including mobbing, violence or threat of violence, etc.), that may seriously influence mental well-being of an employee and physical factors that comprise work environment factors such as chemical factors – toxic, irritating, allergenic, carcinogenic, industrial dusts – fibrotic and other, radiations: laser, ionizing, ultraviolet, infrared, electromagnetic field, microclimate cold or hot, noise, vibration, factors related to strenuousness of work factors related to particularly dangerous machines, or other factors adversely influencing the worker's physical health. When assessing the hazard, also the event frequency and intensity should be taken into account.

Overload with work and stress caused by time pressure refer to requirements concerning the time appointed for completion of the task or requests concerning the volume of work to be completed within the set time limit. These requirements exceed the respondent's physical and mental capacity. The time limit set for performing a particular task is not a deciding factor itself. There should be also considered the real possibility of meeting the employer's expectations, one's own psychophysical abilities, and the time necessary for completion of the tasks appointed by the employer (direct superior).

Violence or threat of violence refers to the use of physical force against other person or a group of people that may lead to physical (injury), sexual or psychological harm.

Harassment or bullying (intimidation) refers to the intended use of the means of physical pressure (including mobbing) against other person or a group of people that may harm the respondent's physical, mental, spiritual, or social development. Other, related term: psychological violence is also included and used in this category.

Exposure to hazardous factors refers to operating, handling, inhaling, etc. of chemical agents (chemicals, dusts, fumes, etc.) or existence of other types of factors (position of a body during work, moves, vibrations, noise, risk of accidents, etc.) that may seriously affect physical health of employees.

Main exposure refers to refers to the exposure that in an obvious way appears more often or is more intensive than it may be expected from everyday life experience of people.

Physical health refers to all aspects of health not related to mental health.

Threats per capita consist of the total amount of all hazardous factor influencing a worker. If there is only one hazardous factor per every person the total of threats per capita amounts to the total number of the persons working in hazardous conditions.

III. COMMENTS TO TABLES

In some tables the data, when summed up, may give a different total than the number in the column “TOTAL”. This is due to the rounding- off done after generalising results of the survey.

Data included in tables in chapter 1 by NACE sections, occupational groups, and employment status may differ significantly from the data included in other chapters due to the appliance of different criteria of classification. Moreover, the data concerning the place of work causing health problems do not cover persons who terminated their paid work 9 years ago or earlier.

Since this is a sample-based survey, it is important to be careful about using the data in cases where more detailed divisions were applied and where numbers are lower than 15 thousand.

In relation to the obligatory NACE Classification there were used abbreviations – in tables abbreviated names are denoted as “Δ”. A list of applied abbreviations and full names is presented below:

NOMENCLATURE DES ACTIVITES DE COMMUNAUTE EUROPEENNE – NACE rev. 1.1	
abbreviation	full name
Trade and repair	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles, motorcycles and personal and household goods

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA MODUŁOWEGO BAEL PRZEPROWADZONEGO W II KWARTALE 2007

UWAGI WSTĘPNE

Badanie modułowe „Wypadki przy pracy i problemy zdrowotne związane z pracą” zostało przeprowadzone w II kwartale 2007 r. łącznie z podstawowym badaniem aktywności ekonomicznej ludności BAEL.

Obydwa badania przeprowadzono metodą reprezentacyjną, wśród ludności w wieku 15 lat i więcej zamieszkującej gospodarstwa domowe. Wyniki badania podstawowego uogólnione zostały na zbiorowość 31338 tys. osób.

Badanie modułowe dotyczyło natomiast mniejszej zbiorowości gdyż objęto nim osoby pracujące w okresie przeprowadzania badania oraz osoby, które kiedykolwiek pracowały.

Pierwszą najliczniejszą zbiorowość stanowiły osoby, które udzielały odpowiedzi na pytania działu I ankiety – problemy zdrowotne związane z pracą odczuwane w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Zbiorowość ta liczyła 26255 tys. osób, co stanowiło 83,8% ogółu ludności badania podstawowego. Drugą z kolei stanowiły osoby, które pracują lub pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy. Osoby te odpowiadały na pytania z działu II ankiety ZD-G – wypadki przy pracy, które wydarzyły się w okresie ostatnich 12 miesięcy i zbiorowość ta liczyła 15969 tys., co stanowiło 51,0% ogółu ludności badania podstawowego. Ostatnią grupę stanowiły osoby obecnie pracujące, które odpowiadały na pytania działu III ankiety ZD-G – czynniki w miejscu pracy, które mogą mieć niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne. Populacja osób obecnie pracujących liczyła 14936 tys., co stanowiło 47,7% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej.

Wszystkie trzy zbiorowości osób można scharakteryzować według cech demograficznych takich jak płeć, wiek, poziom wykształcenia i miejsce zamieszkania oraz według cech zawodowych, takich jak: sekcje PKD, zawody oraz status zatrudnienia.

Szczegółowa analiza zbiorowości według wymienionych cech została przeprowadzona w poszczególnych częściach niniejszej publikacji.

1. PROBLEMY ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z PRACĄ ODCZUWALNE W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY

Na nasze zdrowie każdego dnia wpływa wiele różnych czynników: środowisko, otoczenie społeczne, tryb życia oraz nasze własne zachowanie. To, co dzieje się w miejscu pracy ma także niebagatelny wpływ na stan zdrowia społeczeństwa. Doświadczenia wskazują, że każdy rodzaj wykonywanej pracy stanowi potencjalne zagrożenie dla zdrowia. Z tego względu wszystkie państwa europejskie mają prawodawstwo określające zasady ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracownika. Na ich podstawie pracodawca ponosi odpowiedzialność za prawidłowe warunki pracy pod względem bezpieczeństwa i zdrowia, pracownicy natomiast muszą się do tego przyczyniać.

W bieżącej statystyce dotyczącej zdrowia pracowników stałą obserwacją statystyczną objęte są przede wszystkim zdarzenia nagłe (wypadki przy pracy) oraz długotrwałe stany chorobowe (choroby zawodowe). Te ostatnie najczęściej kojarzą się z pracą w szczególnie uciążliwych warunkach: hałasie, oparach chemikaliów, kłębach dymu lub pyłów. Mogłoby się zatem wydawać, że np. biuro jest o wiele bardziej bezpiecznym miejscem pracy. Niestety,

nawet pozornie lekka praca siedząca powoduje znaczne obciążenie kręgosłupa, a wielogodzinne wpatrywanie się w monitor komputera, może stać się powodem bólów głowy, zaburzeń widzenia oraz bólu lub łzawienia oczu. Także np. kłopoty z krtanią zagrażają nie tylko nauczycielom, ale też innym osobom, które muszą dużo mówić, np. handlowcom, pracownikom punktów obsługi klienta. Można zatem domniemywać, że prawie każdy rodzaj pracy sprzyja powstawaniu niegroźnych, ale uciążliwych dolegliwości zdrowotnych, które mogą być odczuwane nie tylko w okresie pracy zawodowej, ale także wiele lat po jej zakończeniu. Poznanie skali i częstości występowania takich problemów stanowiło jeden z ważniejszych celów niniejszego badania modułowego.

W metodologii badania przyjęto, że **problem zdrowotny związany z pracą** to dolegliwość zdrowotna, która powstała lub pogłębiła się w wyniku niekorzystnych czynników występujących w środowisku pracy (np. narażenie na pył, związki chemiczne) lub specyfiki pracy (np. praca w hałasie, pod ciągłą presją czasu) i była odczuwana w okresie ostatnich 12 miesięcy, bez względu na jej ciężkość i czas trwania. Tak określone problemy mogły występować u każdej osoby, która kiedykolwiek pracowała zawodowo, a nie tylko wśród osób aktualnie pracujących, co jednoznacznie określiło potencjalną, bardzo szeroką populację będącą podmiotem obserwacji.

Dla wstępnych celów analizy tak dużą populację podzielono na specjalne podgrupy według stanu aktywności ekonomicznej w momencie badania. W pierwszym etapie wyodrębniono populację osób aktualnie pracujących oraz populację osób niepracujących w momencie badania (tj. osoby bezrobotne i bierne zawodowo). W drugim etapie z populacji osób aktualnie niepracujących wyodrębniono dwie podgrupy – osoby, które pracowały w ciągu ostatnich 8 lat i które zakończyły pracę zawodową 9 lat temu lub wcześniej.

Strukturę populacji osób objętych badaniem przedstawia tabela 1.1.

Jak wynika z poniższej tabeli tylko 57% ogółu osób w wieku 15 lat i więcej, które kiedykolwiek pracowały stanowiły osoby aktualnie pracujące. Wśród nich, co piąta osoba zgłosiła występowanie (w ciągu ostatnich 12 miesięcy) problemów zdrowotnych związanych z pracą. W populacji osób niepracujących, która liczyła ponad 11,3 mln osób, długotrwałe problemy zdrowotne wystąpiły już u co trzeciej osoby, nieznacznie częściej (36%) występowały zwłaszcza wśród osób, które stosunkowo dawno zakończyły swoją pracę zawodową (tj. co najmniej 9 lat temu).

Tabl. 1.1. Ludność w wieku 15 lat i więcej, która kiedykolwiek pracowała według bieżącej aktywności ekonomicznej oraz odczuwania dolegliwości zdrowotnych

Wyszczególnienie		Osoby, które kiedykolwiek pracowały według bieżącej aktywności ekonomicznej w II kwartale 2007 r.			
		ogółem	pracujący	niepracujący, którzy w ciągu ostatnich 8 lat	
				pracowali	nie pracowali
w tysiącach					
Odczuwanie dolegliwości zdrowotnych	Ogółem	26255	14936	4305	7014
	tak	6661	3031	1079	2551
	nie	19595	11906	3226	4463
Według liczby dolegliwości	1	3112	1783	520	809
	2 lub więcej	3549	1248	559	1743

Ogólna populacja osób, u których wystąpiły problemy zdrowotne związane z pracą liczyła prawie 6,7 mln osób, z tego ponad połowa sygnalizowała współistnienie wielu dolegliwości. Liczne dolegliwości zdrowotne związane z pracą najczęściej zgłaszały osoby aktualnie niepracujące (odpowiednio 52% i 68%); a w grupie osób aktualnie pracujących – niewiele mniej, bo dotyczyło ponad 41% tej subpopulacji.

Pomimo dość częstego występowania kilku dolegliwości u jednej osoby szczegółowa charakterystyka tego problemu obejmowała tylko jedną dolegliwość – najpoważniejszą, tj. tą, która według subiektywnej opinii miała największy wpływ na codzienną aktywność (zarówno w pracy, jak i poza pracą) w badanym przez nas okresie. Strukturę najpoważniejszych dolegliwości zdrowotnych przedstawia poniższa tablica.

Tabl. 1.2. Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne według rodzajów dolegliwości i aktywności ekonomicznej

WYSZCZEGÓLNIENIE		Osoby według bieżącej aktywności ekonomicznej w II kwartale 2007r.			
		ogółem	pracujący	niepracujący, którzy w ciągu ostatnich 8 lat	
				pracowali	nie pracowali
		w tysiącach			
Ogółem		6661	3031	1079	2551
Problem z kośćmi, stawami lub mięśniami odczuwany głównie w obrębie	szyi, barku lub ręki	949	511	164	274
	bioder, nogi, stopy	1481	583	224	674
	pleców	1703	926	264	512
Problem z oddychaniem lub płucami		211	66	32	113
Problem ze skórą		45	27	.	15
Problem ze słuchem		141	34	20	87
Stres, depresja, niepokój		355	235	61	58
Bóle głowy i/lub przemęczenie oczu		439	289	61	89
Choroba serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego		977	187	185	605
Choroba zakaźna		35	26	.	6
Inna dolegliwość		326	146	63	117

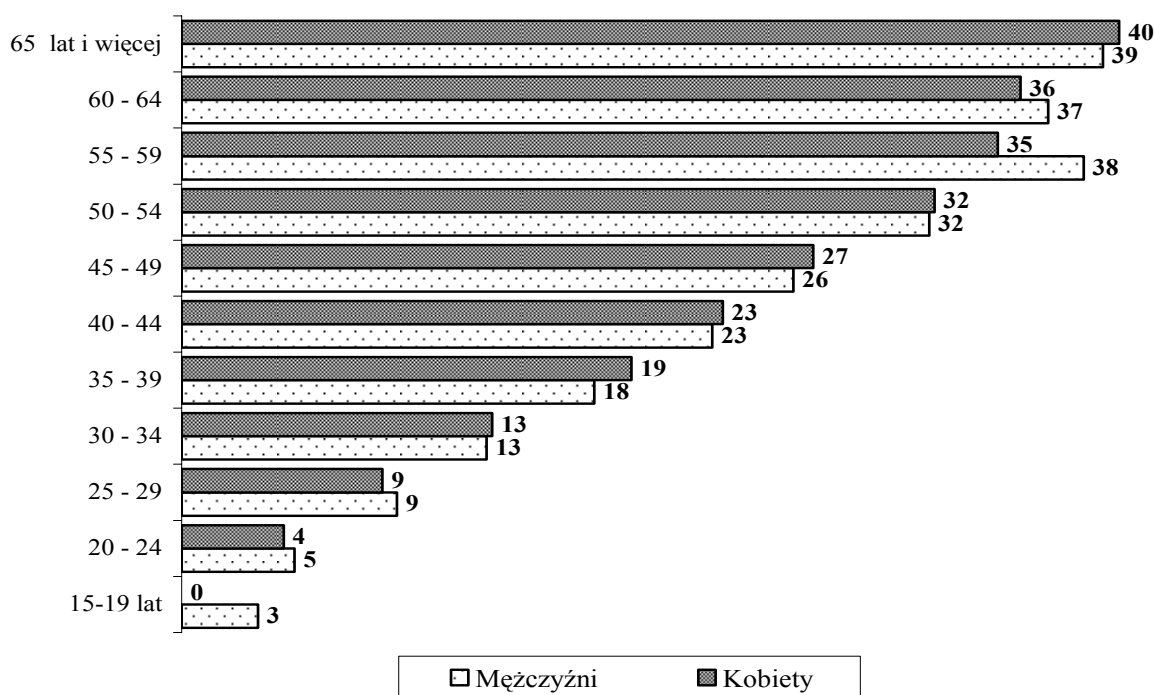
Jak wskazują wyniki badania we wszystkich trzech analizowanych przez nas podgrupach najpowszechniejszą dolegliwość zdrowotną, odczuwaną w ciągu ostatnich 12 miesięcy stanowiły problemy z układem szkieletowo-mięśniowym, tj. kośćmi, stawami lub mięśniami. Ten problem wystąpił u 62% ogółu osób mających problemy ze zdrowiem i stosunkowo najczęściej był sygnalizowany przez osoby pracujące – u prawie 67% tej grupy. Dolegliwości związane z kośćmi, mięśniami i stawami odczuwane były głównie w obrębie pleców oraz bioder i nóg. Dużo rzadziej natomiast były odczuwane w obrębie szyi, barku lub ręki. Drugim pod względem częstości występowania problemem zdrowotnym związanym z pracą były choroby serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego; ten rodzaj wskazała co siódma osoba z dolegliwościami zawodowymi. Problemy zdrowotne związane z układem krążenia zgłaszały głównie osoby długo już niepracujące – blisko co czwarta osoba, najrzadziej natomiast osoby pracujące – co 16 osoba. Co 15 osoba z problemami

zdrowotnymi wskazywała, że bóle głowy lub przemęczenie oczu były najpoważniejszą dolegliwością odczuwaną w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Ten problem zdrowotny najczęściej wskazywały osoby pracujące. Ponad 5% ogółu osób z zawodowymi problemami zdrowotnymi wskazało, że był to głównie stres, depresja lub niepokój. Ten typ dolegliwości stosunkowo najliczniej występował wśród osób pracujących, rzadziej natomiast był wskazywany przez osoby długo już niepracujące. Stosunkowo rzadko wystąpiły problemy z oddychaniem lub płucami czy też problemy ze słuchem. Nielicznie natomiast wystąpiły kłopoty ze skórą lub też choroba zakaźna.

Mając na uwadze fakt, że szczegółowa charakterystyka dolegliwości zdrowotnych związanych z pracą obejmowała tylko jedną, najpoważniejszą dolegliwość, jak również nieznaczne różnice częstości występowania – w dalszej analizie (jak i w danych zamieszczonych w tablicach) pominięto kwestię aktualnego statusu na rynku pracy. Oznacza to, że dalsze wnioskowanie dotyczyć będzie ogółu populacji objętej badaniem (tj. wszystkie osoby, które kiedykolwiek w swoim życiu pracowały).

Jak wcześniej już wspomniano dolegliwości zdrowotne związane z pracą odczuwano w ciągu ostatnich 12 miesięcy ponad 6,6 mln osób w wieku 15 lat i więcej. Oznacza to, że zawodowe problemy zdrowotne występują u co czwartej osoby. Uwzględniając płeć osób z problemami zdrowotnymi nietrudno zauważyć, że kłopoty te nieznacznie częściej występowały wśród kobiet niż wśród mężczyzn (odpowiednio 26% i 25%). Częstość występowania zawodowych problemów zdrowotnych w większym stopniu determinuje nie płeć, ale wiek. Im osoba jest starsza tym większe prawdopodobieństwo wystąpienia takich problemów, co oczywiście może wynikać z dłuższego stażu zawodowego, wielu, różnych miejsc pracy, a w przeszłości również relatywnie gorszych warunków pracy pod względem bezpieczeństwa i zdrowia. Obrazuje to poniższy wykres.

Wykres 1.1. Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne według wieku i płci – w % danej grupy wieku i płci

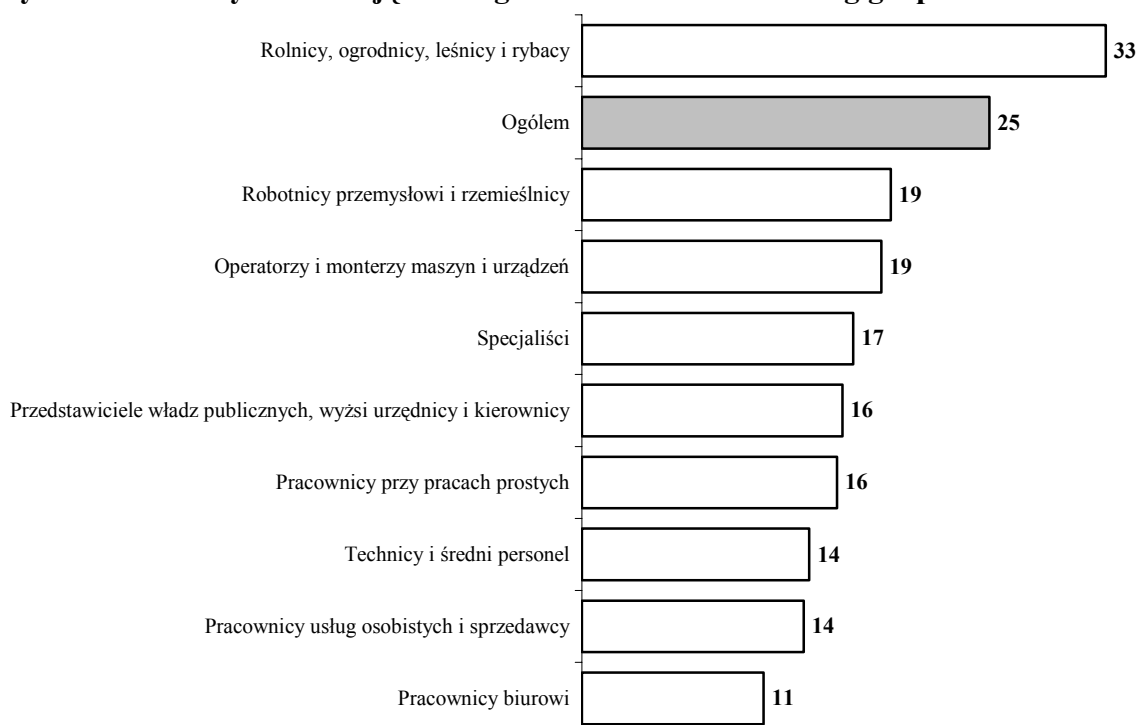

Jak wskazują powyższe dane co trzecia osoba, która ukończyła 50 rok życia uskarżała się na występowanie problemów zdrowotnych związanych z pracą, podczas gdy wśród osób młodszych od 5 do 25% tych subpopulacji.

Na częstość występowania problemów zdrowotnych wpływa także poziom wykształcenia. Osoby z wysokim poziomem wykształcenia dużo rzadziej borykały się z takimi problemami niż osoby z wykształceniem niższym. W grupie osób posiadających wykształcenie wyższe problemy zdrowotne związane z pracą wystąpiły u niespełna 17% tej populacji, podczas gdy wśród osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym – u ponad 38%, co najprawdopodobniej wynika z rodzaju pracy jaką te osoby mogły wykonywać w trakcie całej kariery zawodowej. Osoby z niższym wykształceniem częściej bowiem wykonują prace proste, wymagające wysiłku fizycznego i w większości przypadków pracują w gorszych warunkach.

Potwierdzenie tej tezy prezentują dane według grup zawodów zamieszczone w poniższym wykresie. W tym miejscu trzeba jednak pamiętać, że zamieszczone tam dane nie obejmują całej populacji. Szczegółowe informacje charakteryzujące miejsce pracy, w której powstała lub pogłębiła się dolegliwość zdrowotna związana z pracą nie obejmowały osób, które zakończyły swoją karierę zawodową 9 lat temu lub wcześniej, a grupa ta jest bardzo liczna – liczy 2 551 tys. osób i stanowiła ponad 38% populacji osób, u których wystąpiły problemy zdrowotne związane z pracą. Mimo dość poważnie ograniczonej populacji będącej przedmiotem obserwacji (tylko osoby, które pracują, bądź pracowały w ciągu ostatnich 8 lat) można stwierdzić, że relatywnie największe możliwości powstania problemów zdrowotnych związanych z pracą wystąpiły wśród rolników, ogrodników, leśników czy rybaków. Co trzecia osoba wykonująca ten zawód (obecnie lub w przeszłości) takie dolegliwości odczuwała, a w następnej kolejności wśród robotników przemysłowych i rzemieślników oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń – blisko co piąta osoba. Najrzadziej problemy zdrowotne związane z pracą wystąpiły wśród pracowników biurowych (tylko u 11%), jak również wśród pracowników usług osobistych i sprzedawców, a także osób wykonujących zawód technika i średniego personelu (tu po 14% każdej z tej zbiorowości).

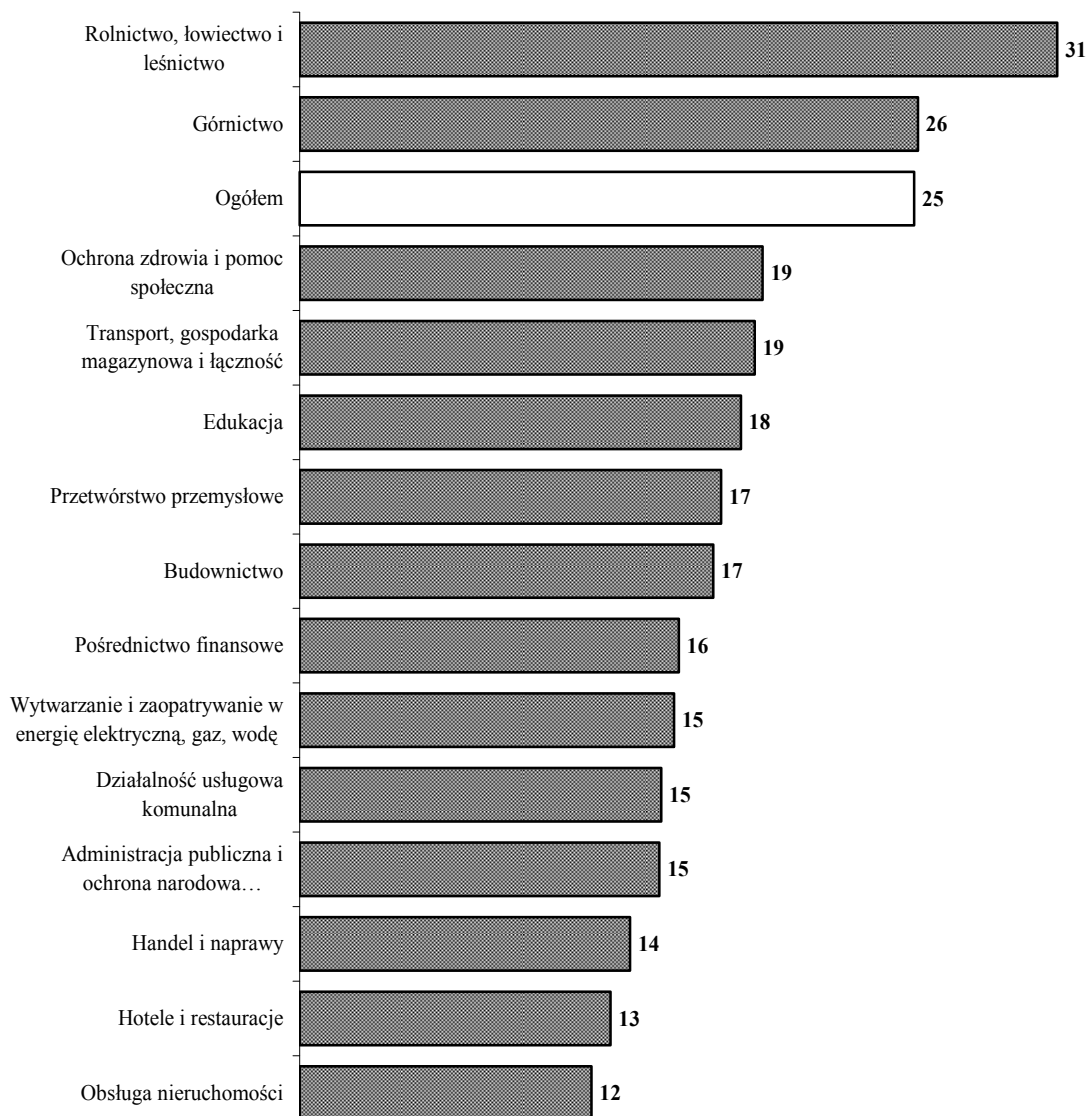
Wykres 1.2. Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne według grup zawodów – w %

Rodzaj wykonywanej pracy ma decydujący wpływ na potencjalne zagrożenie dla zdrowia i jednoznacznie powoduje możliwość wystąpienia różnych dolegliwości zdrowotnych. Na podstawie uzyskanych wyników badania można sformułować twierdzenie, że nawet gdy ten sam zawód wykonuje zarówno mężczyzna, jak i kobieta, to negatywne konsekwencje tej pracy (w postaci zawodowych dolegliwości zdrowotnych) częściej występują u kobiety niż mężczyzny. We wszystkich analizowanych przez nas grupach zawodów (za wyjątkiem grupy – operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń) odsetek kobiet uskarżających się na występowanie dolegliwości związanych z pracą był wyższy niż wśród mężczyzn; przy czym największe różnice w częstości występowania problemów zdrowotnych związanych z pracą zanotowano w grupie pracowników wykonujących prace proste oraz wśród specjalistów (po około 7-8 pkt procentowych na niekorzyść kobiet).

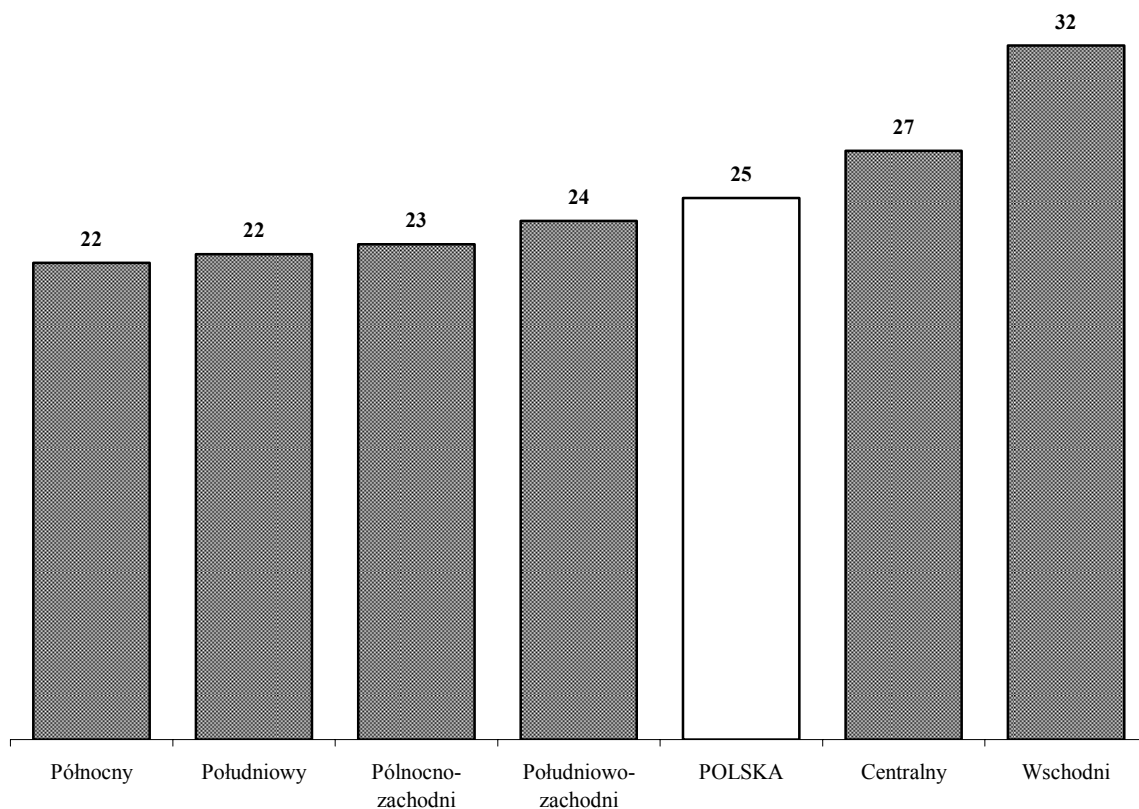
Wykres 1.3. prezentuje, w których rodzajach działalności prowadzonej przez pracodawcę najczęściej powstają problemy zdrowotne związane z pracą. Stosunkowo najliczniej dolegliwości zdrowotne związane z pracą wystąpiły w rolnictwie i górnictwie, a w następnej kolejności w ochronie zdrowia i opiece społecznej oraz transporcie itp. Najrzadziej natomiast wśród osób zajmujących się obsługą nieruchomości czy też pracujących w hotelach lub restauracjach, bądź też w handlu i naprawach.

Wykres 1.3. Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne według sekcji PKD – w %

Rozpatrując zróżnicowanie częstości występowania problemów zdrowotnych związanych z pracą w zależności od miejsca zamieszkania można stwierdzić, że relatywnie najczęściej problemy zdrowotne związane z pracą zgłaszali mieszkańcy regionu wschodniego (blisko co trzeci), w tym zwłaszcza z województwa lubelskiego i podlaskiego, jak również mieszkańcy regionu centralnego (blisko 27%), głównie mieszkańcy województwa mazowieckiego.

Wykres 1.4. Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne według regionów – w %

Najrzadziej natomiast – osoby zamieszkujące region północny i południowy (tylko po 22%). Jeżeli pod uwagę weźmiemy nie regiony, ale województwa to można stwierdzić, że obszarem, gdzie stosunkowo często praca zawodowa doprowadza do powstania problemów zdrowotnych to wschodnia część naszego kraju, której zachodnią granicę wyznacza bieg rzeki Wisły. I do tego podwyższonego ryzykiem obszaru należą województwa: małopolskie, mazowieckie, podkarpackie, podlaskie, lubelskie i warmińsko-mazurskie (powyżej średniej dla kraju). Na pozostałym obszarze Polski mieszkańcy dużo rzadziej zgłaszali takie problemy, najrzadziej osoby z województwa kujawsko-pomorskiego, pomorskiego, świętokrzyskiego, wielkopolskiego i śląskiego (rzadziej niż co piąta osoba). W tej części kraju wyjątek stanowili mieszkańcy województwa lubuskiego, którzy stosunkowo często zgłaszali istnienie problemów zdrowotnych związanych z pracą – aż co trzecia osoba.

Tabl. 1.3. Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne według rodzajów dolegliwości zdrowotnych i płci

RODZAJE PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Ogółem – w tys.		6661	3094	3567
		w odsetkach danej płci		
Problem z kośćmi, stawami lub mięśniami odczuwany głównie w obrębie	razem	62,0	61,1	62,9
	szyi, barku lub ręki	14,2	13,5	14,9
	bioder, nogi, stopy	22,2	20,3	23,9
	pleców	25,6	27,3	24,1
Problem z oddychaniem lub płucami		3,2	4,3	2,2
Problem ze skórą		0,7	.	.
Problem ze słuchem		2,1	2,8	1,5
Stres, depresja, niepokój		5,3	4,6	5,9
Bóle głowy i/lub przemęczenie oczu		6,6	.	.
Choroba serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego		14,7	15,7	13,7
Choroba zakaźna		0,5	0,5	0,5
Inna dolegliwość		4,9	4,4	5,3

Uwzględniając strukturę rodzajów dolegliwości występujących u mężczyzn i u kobiet można stwierdzić, że mężczyźni relatywnie częściej niż kobiety uskarżali się na bóle pleców, problemy z oddychaniem lub płucami; częściej także występowały u nich problemy ze słuchem, jak również problemy związane z sercem lub układem krążenia. Kobiety natomiast dużo częściej niż mężczyźni skarżyły się na częste bóle głowy i przemęczenie oczu oraz kłopoty z kośćmi, stawami i mięśniami, odczuwane w obrębie bioder oraz nóg.

Problemy związane z układem szkieletowo-kostnym to najpoważniejsza dolegliwość zdrowotna związana z pracą niezależnie od płci i wieku. W poszczególnych grupach wieku udział tego problemu zdrowotnego wahał się od 59% (dla grupy wieku 65 lat i więcej) do 67% (w grupie 35-44 lat). Częstość wystąpienia innych badanych dolegliwości zdrowotnych uzależniona jest głównie od wieku i równocześnie od stażu pracy. Osoby młode, a więc o niezbyt długim stażu pracy (tj. do 44 roku życia) najczęściej narzekały na częste bóle głowy i przemęczenie oczu, jak również sygnalizowały problemy o charakterze emocjonalnym – stres, depresja lub niepokój. W grupie osób dojrzałych i starszych znacznie większe znaczenie zaczynały odgrywać problemy z układem krążenia, a w miarę starzenia się – także kłopoty ze słuchem oraz oddychaniem czy płucami. Dane o najważniejszych problemach zdrowotnych według grup wieku przedstawiono w tablicy 1.4.

Uwzględniając zróżnicowanie terytorialne częstości występowania najpoważniejszych problemów zdrowotnych nietrudno zauważyć, że relatywnie najczęściej problemy z kośćmi, mięśniami lub stawami występowały wśród mieszkańców zamieszkujących region wschodni (ponad 65% ogółu przypadków), najrzadziej natomiast wśród mieszkańców regionu północno-zachodniego (tylko niewiele ponad 60%). W regionie południowym, północnym i północno-zachodnim około 16% ogółu osób z zawodowymi problemami zdrowotnymi

stanowiły osoby z chorobami układu krążenia (łącznie z sercem), natomiast problemy z oddychaniem i płucami relatywnie najczęściej występowały u mieszkańców regionu południowego i północnego (po około 4%).

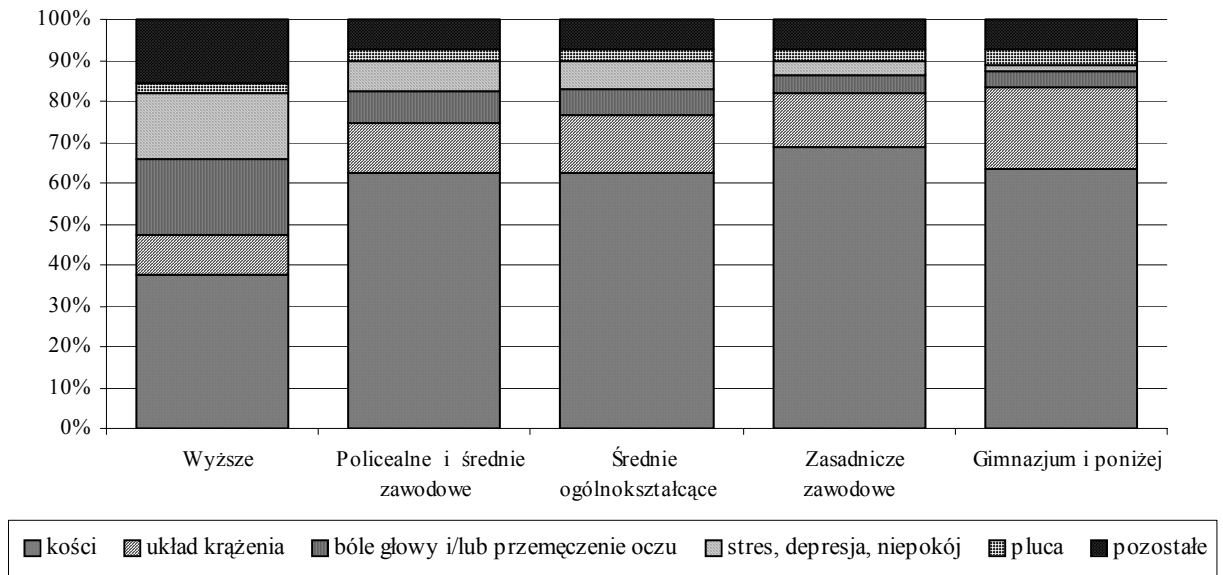
Tabl. 1.4. Trzy najpoważniejsze dolegliwości zdrowotne odczuwane przez osoby w danej grupie wiekowej

GRUPY WIEKU	Najpoważniejsze dolegliwości zdrowotne
15-24 lat	1. kości, mięśnia i stawy (62%) 2. bóle głowy lub przemęczenie oczu (17%) 3. stres, depresja, niepokój (9%)
25-34 lat	1. kości, mięśnia i stawy (60%) 2. bóle głowy lub przemęczenie oczu (13%) 3. stres, depresja, niepokój (11%)
35-44 lat	1. kości, mięśnia i stawy (67%) 2. stres, depresja, niepokój (9%) 3. bóle głowy lub przemęczenie oczu (8%)
45-54 lat	1. kości, mięśnia i stawy (65%) 2. choroba serca, zawał serca lub inne problemu układu krążeniowego (10%) 3. bóle głowy lub przemęczenie oczu (9%)
54-64 lat	1. kości, mięśnia i stawy (59%) 2. choroba serca, zawał serca lub inne problemu układu krążeniowego (19%) 3. stres, depresja, niepokój oraz bóle głowy i przemęczenie oczu (po 5%)
65 lat i więcej	1. kości, mięśnia i stawy (59%) 2. choroba serca, zawał serca lub inne problemu układu krążeniowego (24%) 3. problemy z oddychaniem lub płucami oraz ze słuchem (po 4%)

Analizując poziom wykształcenia osób w porównaniu z ich zawodowymi problemami zdrowotnymi można stwierdzić, że prawie 2-krotnie rzadziej osoby z wykształceniem wyższym skarżyły się na dolegliwości takie jak – kości, mięśnie lub stawy, częściej jednak niż osoby z niższym wykształceniem narażone były na wystąpienie bólów głowy i przemęczenia oczu (u co 5-6 osoby z problemami zdrowotnymi), a także częściej dopadał ich stres, depresja lub niepokój (także u co 5-6 osoby). W tej najbardziej wykształconej grupie dużo rzadziej rejestrowane były kłopoty związane z sercem i układem krążenia. Ten rodzaj dolegliwości wskazała tylko co 10 osoba z wykształceniem wyższym, podczas gdy w grupie osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym – co 5 osoba mająca problemy zdrowotne związane z pracą zawodową. Szczegółowe dane prezentuje wykres 1.5.

Jakie dolegliwości zdrowotne są typowe dla poszczególnych grup zawodów? Analiza zróżnicowania częstości występowania nie obejmuje całej zbiorowości osób z zawodowymi problemami zdrowotnymi. Badanie nie obejmowało szczegółowej charakterystyki miejsca pracy (zawód, sekcja PKD i status zatrudnienia), w której powstała dolegliwość, jeśli osoba zakończyła swoją pracę zawodową 9 lat temu lub jeszcze wcześniej. Tak więc poniższe wnioski będą dotyczyły wąskiej grupy osób, tj. tych, które w ciągu ostatnich 8 lat wykonywały pracę.

Wykres 1.5. Struktura problemów zdrowotnych według rodzajów dolegliwości i poziomu wykształcenia osób

I tak – we wszystkich grupach zawodów pierwsze miejsce pod względem częstości występowania zajmowały problemy z układem szkieletowo-kostnym, choć w zróżnicowanej skali. Najczęściej ten rodzaj dolegliwości wystąpił u osób zaklasyfikowanych do grupy „rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy” – dla blisko 80% przypadków, najrzadziej natomiast w grupie specjalistów oraz przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (tylko w niespełna 44% przypadków). Osoby wykonujące zawody o charakterze umysłowym (począwszy od przedstawicieli władz publicznych aż do pracowników biurowych) skarżyły się również na częste bóle głowy lub przemęczenie oczu, ta grupa zawodów często narażona była na stres, depresję lub niepokój. Natomiast wśród osób wykonujących prace o charakterze fizycznym na drugim miejscu pod względem częstości występowania uplasowały się choroby serca, zawał serca lub inny problem związany z układem krążenia. Stosunkowo często ta subpopulacja uskarżała się również na częste bóle głowy lub przemęczenie oczu.

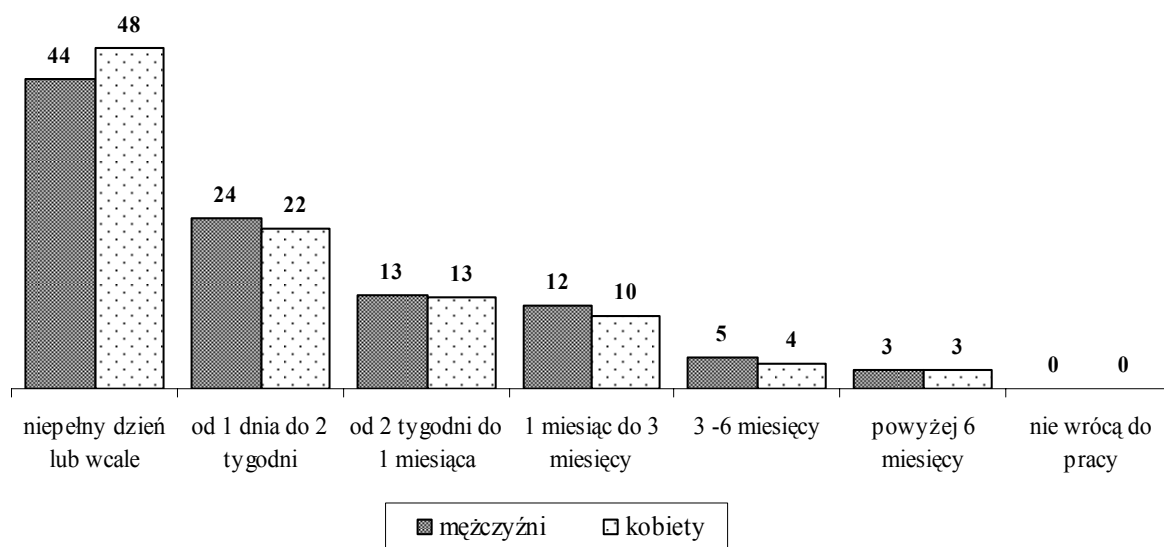
Czy istnieje związek między rodzajem działalności prowadzonym przez firmę a danym zagrożeniem dla zdrowia (rozumianym jako typ najczęściej występującej dolegliwości)? Dane uzyskane w badaniu ten związek potwierdzały. Dla większości rodzajów działalności można wyodrębnić typowe dolegliwości. I tak najpowszechniejszą dolegliwością zdrowotną związaną z pracą w Polsce są problemy z układem kostno-stawowo-mięśniowym, które mogą wystąpić u wszystkich pracowników, niezależnie od rodzaju działalności, jaką prowadzi firma (sekcji PKD). Wystąpienie kolejnej było już mocno zróżnicowane. I tak wśród pracowników działających w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie, górnictwie oraz działalności komunalnej stosunkowo często wystąpiły choroby układu krążenia (łącznie z sercem), a u pracujących w edukacji – także choroby głosu (zaliczone do typu – inna dolegliwość). Z kolei pracujący w pośrednictwie finansowym, obsłudze nieruchomości i administracji publicznej stosunkowo często narzekali na bóle głowy i przemęczenie oczu, nieobcy był im także stres, depresja czy niepokój (zwłaszcza często rejestrowany wśród urzędników). Natomiast choroby układu oddechowego stosunkowo licznie wystąpiły w górnictwie, a problemy ze słuchem – także w górnictwie i przetwórstwie przemysłowym. Szczegółowe informacje zamieszczone są w części tabelarycznej w tablicy 1.3.

Jakie są konsekwencje występowania problemów zdrowotnych związanych z pracą zawodową, czy mogą prowadzić do ograniczenia codziennej aktywności, zarówno związanej z pracą jak i poza pracą? Jak przedstawiają dane z badania tylko dla co piątej osoby istniejący problem zdrowotny związany z pracą zawodową nie miał wpływu na codzienną aktywność. Dla ponad połowy (55%) odczuwanie takiego problemu tylko w pewnym stopniu ograniczało codzienną aktywność, a dla prawie co czwartej osoby – powodował znacząco ograniczenie codziennej aktywności. Znaczne ograniczenie codziennej aktywności sygnalizowały głównie osoby w podeszłym wieku (co najmniej 60 letnie) i znacznie częściej było to sygnalizowane przez kobiety niż przez mężczyzn. Relatywnie najczęściej taki problem zgłaszały osoby o niskim poziomie wykształcenia. Stosunkowo najliczniej negatywny obraz wpływu dolegliwości zdrowotnej na codzienną aktywność przedstawiali mieszkańcy województwa małopolskiego, zachodniopomorskiego (ponad 30% ogółu osób z problemami zdrowotnymi w tych województwach).

Równocześnie w badaniu, osoby, które pracowały w ciągu ostatnich 12 miesięcy zapytano o łączny okres niezdolności do pracy spowodowany danym problemem zdrowotnym. Jak wskazują wyniki badania prawie 46% osób mających problemy zdrowotne stwierdziło, że odczuwanie dolegliwości zdrowotnej nie miało żadnego wpływu na czas pracy (ewentualna niezdolność do pracy trwała bardzo krótko, tj. niepełny dzień lub wcale), dla kolejnych 36% łączny okres niezdolności do pracy spowodowany dolegliwością trwał nie dłużej niż 1 miesiąc i tylko dla niespełna 18% był dłuższy, przy czym relatywnie nieznacznie dłuższy okres nieobecności z tytułu wystąpienia dolegliwości zgłaszali mężczyźni niż kobiety.

Wykres 1.6. Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne według dni niezdolności do pracy i płci – w % danej płci

Uwzględniając okres niezdolności do pracy spowodowany problemami zdrowotnymi związanymi z pracą a rodzajem wykonywanej pracy, można powiedzieć, że dla pracowników wyższego i średniego szczebla (aż do grupy pracowników biurowych) odczuwana dolegliwość zdrowotna nie miała znaczącego wpływu na czas pracy. Ponad połowa osób z tej grupy nie miała przerw w pracy z tego tytułu, dla kolejnych 20-25% – przerwa w pracy nie trwała w sumie dłużej niż 2 tygodnie w skali roku. W przypadku osób pozostałych grup

zawodów konsekwencje problemu zdrowotnego związanego z pracą były znacznie poważniejsze, dla co 4-5 osoby łączny okres niezdolności do pracy trwał dłużej niż 1 miesiąc. Stosunkowo najczęściej pracę musieli ograniczyć rolnicy oraz robotnicy przemysłowi czy rzemieślnicy, także łączny okres niezdolności do pracy był wśród nich najdłuższy – dla blisko co 10-11 osoby pracującej w tych zawodach wynosił on co najmniej 3 miesiące.

Rozpatrując długość okresu niezdolności do pracy spowodowany negatywnymi konsekwencjami występowania problemów zdrowotnych związanych z pracą a formą zatrudnienia można stwierdzić, że osoby pracujące na rachunek własny stosunkowo rzadko ograniczały swój czas pracy. Prawie 48% tej subpopulacji stwierdziło, że mimo występowania dolegliwości zdrowotnej cały czas pracowali, kolejne 23% podało, że w skali roku łączny czas niezdolności do pracy trwał nie dłużej niż 1 miesiąc, a tylko co szósty podał, że był on dłuższy. Generalnie najdłuższy okres absencji spowodowanej dolegliwością zdrowotną wystąpił wśród pomagających członków rodzin. Blisko 30% tej zbiorowości nie wykonywało pracy przynajmniej przez 1 miesiąc, z tego połowę stanowiły osoby z bardzo długim okresem przerwy w pracy – co najmniej 3 miesiące.

Uwzględniając rodzaj działalności firmy, można powiedzieć, że osoby pracujące w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie, jak również w zakładach zajmujących się wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej, gazu czy wody stosunkowo często musieli ograniczyć swoją aktywność zawodową. Tylko niespełna co trzecia osoba z problemami zdrowotnymi związanymi z pracą stwierdziła brak takich ograniczeń. Równie często pracę musiały ograniczyć osoby zatrudnione w budownictwie oraz w hotelach czy restauracjach. W tych 4 sekcjach, co 9-10 osoba mająca zawodowy problem zdrowotny nie wykonywała pracy zawodowej przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Stosunkowo najmniejsze ograniczenia w pracy zawodowej spowodowane dolegliwością zdrowotną zarejestrowano wśród osób pracujących w sekcjach obsługa nieruchomości i firm, pośrednictwo finansowe oraz ochrona zdrowia i pomoc społeczna. Więcej niż ponad połowa osób mających problemy zdrowotne nie opuściła ani jednego dnia pracy z tego tytułu.

Rozpatrzmy zatem szczegółową charakterystykę najczęściej występujących w Polsce problemów zdrowotnych związanych z pracą. Jak wskazują wyniki badania do grupy pięciu najczęstszych zaliczono:

- Problemy z kośćmi, stawami lub mięśniami
- Choroba serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego
- Bóle głowy i/lub przemęczenie oczu
- Stres, depresja, niepokój
- Problemy z oddychaniem lub płucami

Łącznie ww. rodzaje obejmują blisko 92% ogółu schorzeń i problemów związanych z pracą.

Problemy z kośćmi, stawami lub mięśniami

Dolegliwości zdrowotne takie jak problemy z kośćmi, stawami lub mięśniami wystąpiły u blisko 4,1 mln osób w wieku 15 lat i więcej. Odczuwane były one głównie w obrębie pleców (u 2/5 tej populacji), oraz bioder i nóg (u co 3 osoby), rzadziej natomiast w okolicy szyi i karku czy też ręki. Stosunkowo częściej problemy z kośćmi, stawami czy mięśniami występowały u kobiet niż wśród mężczyzn. Ponad połowę przypadków istnienia takiej

dolegliwości zarejestrowano wśród osób, które były aktywne zawodowo w ciągu ostatnich 12 miesięcy i w tej grupie znacznie liczniej byli reprezentowani mężczyźni niż kobiety. W przypadku drugiej grupy (osób niepracujących w ciągu 12 miesięcy) relacje między płcią osób odczuwających tą dolegliwość były odwrotne. Relatywnie więcej przypadków tej dolegliwości dotyczyło kobiet (blisko 62%).

W strukturze wiekowej ogólnej populacji osób odczuwających problemy zdrowotne związane z kośćmi, stawami czy mięśniami dominującą rolę odgrywały osoby dojrzałe i starsze. Tylko co 4 przypadek wystąpienia dolegliwości dotyczył ludzi młodych (przed 45 rokiem życia) i z racji wieku w przeważającej mierze aktywnych zawodowo. Ponad 65% ogółu osób z takimi problemami stanowiły osoby z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym, a tylko co 15 osoba legitymowała się wykształceniem wyższym i w większości przypadków była nadal aktywna zawodowo.

Prawie połowa zbiorowości odczuwającej tą dolegliwość mieszkała w regionie centralnym i wschodnim, z tym, że co siódmą taką osobą był mieszkaniec tylko województwa mazowieckiego.

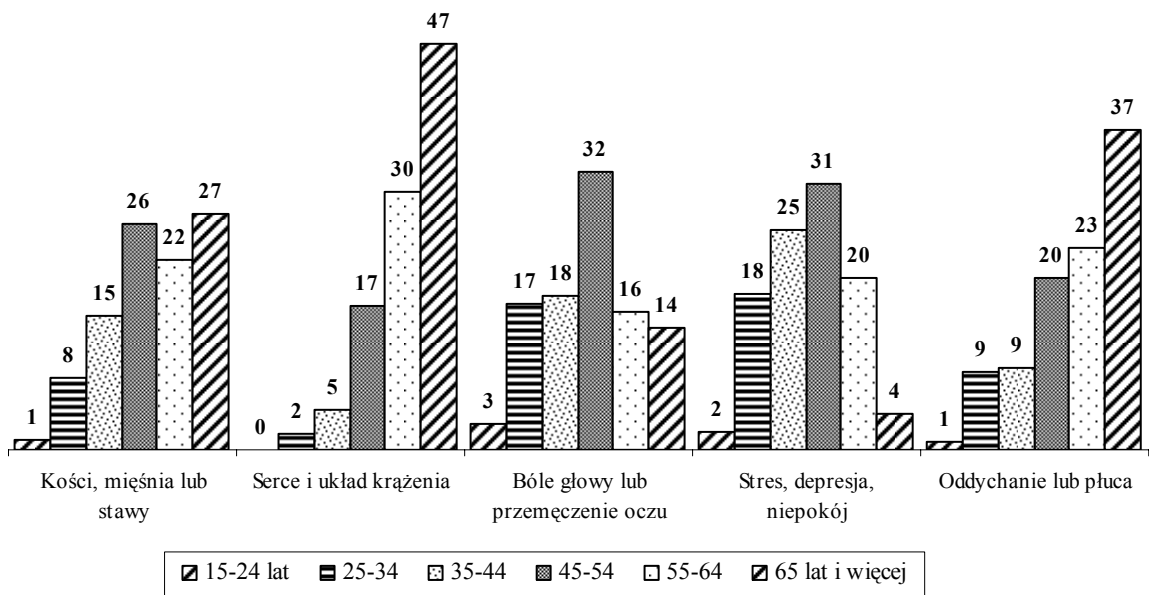
Dla co 5 osoby występowanie kłopotów z kośćmi, stawami czy mięśniami nie miało żadnego wpływu na codzienną aktywność. Blisko 60% tej populacji twierdziło, że istnienie tej dolegliwości ogranicza codzienną aktywność, ale w stopniu lekkim, a tylko co piąty stwierdził, że w znacznej mierze. Tak znacznie gorszy obraz własnego zdrowia był głównie sygnalizowany przez osoby najstarsze.

Mimo, że szczegółowa charakterystyka miejsca pracy, w której powstała analizowana dolegliwość nie obejmowała całej populacji (bez osób, które zakończyły swoją pracę zawodową co najmniej 9 lat temu) można jednakże pokusić się o przybliżenie, jaka praca prowadzi do powstania tych problemów. Blisko co czwarta osoba borykająca się z problemami układu szkieletowo-mięśniowego wykonywała lub wykonuje zawód rolnika, leśnika czy rybaka, bądź też robotnika przemysłowego czy rzemieślnika. Co 10 przypadek dotyczył operatorów i monterów maszyn i urządzeń lub pracowników wykonujących prace proste. Te spostrzeżenia mają wyraźne odbicie w strukturze według sekcji PKD. Co czwarty przypadek wystąpienia problemów z kośćmi, stawami czy mięśniami wiązał się z pracą wykonywaną w rolnictwie i leśnictwie, bądź przetwórstwie przemysłowym. Kolejne miejsce zajmowała działalność w zakresie handlu i napraw, jak również transportu i gospodarki magazynowej.

Prawie połowa osób (pracujących w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem) stwierdziła, że istnienie takiego problemu nie miało bezpośredniego wpływu na czas pracy (byli niezdolni do pracy krócej niż jeden dzień, bądź wcale). Kolejne 23% osób podało, że łączny czas niezdolności do pracy z tego tytułu nie przekraczał 2 tygodni i rzadziej niż co trzeci wskazał, że był on dłuższy. Generalnie dłuższy czas absencji w pracy, spowodowany kłopotami z układem mięśniowo-kostnym zgłaszali mężczyźni niż kobiety, jak również rolnicy i robotnicy przemysłowi oraz osoby zamieszkujące region południowo-zachodni i północny, w tym zwłaszcza osoby z województwa warmińsko-mazurskiego.

Ponad 60% osób, które pracowały w ciągu ostatnich 8 lat potwierdziło powstanie tej dolegliwości w firmie, w której osoba nadal pracuje, a co piąta osoba, że powodowało to ostatnie miejsce pracy.

Wykres 1.7. Pięć najpoważniejszych dolegliwości odczuwanych przez osoby według grup wieku tych osób – w %

Choroba serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego

Populacja osób z zawodowymi problemami zdrowotnymi dotyczącymi serca i układu krążenia liczyła blisko 1 mln osób (dokładnie 977 tys. osób). Zawodowe choroby serca lub układu krążenia w przeważającej mierze wystąpiły u osób, które zakończyły już swoją karierę zawodową. Rzadziej niż co czwarty przypadek wystąpienia tej dolegliwości zanotowano wśród osób aktywnych zawodowo. Relatywnie więcej przypadków wystąpienia tej dolegliwości można przypisać kobietom niż mężczyznom, lecz taki wynik jest wyłącznie efektem znacznej przewagi kobiet w grupie osób już niepracujących. W grupie osób, które pracowały w ciągu ostatnich 12 miesięcy relatywnie więcej było chorych mężczyzn niż kobiet. Choroby serca i inne dolegliwości związane z układem krążenia według zapewnień badanych dość poważnie ograniczają codzienną aktywność. Tylko co 9 osoba mająca takie problemy stwierdziła, że nie ma żadnych ograniczeń z tego tytułu, zaś prawie co trzecia, że dolegliwość ta znacznie ogranicza codzienną aktywność i takie negatywne opinie częściej formułowały kobiety.

Dolegliwości sercowe lub inne typu krążeniowego wystąpiły zwłaszcza u ludzi starszych, co najmniej 50-letnich, w tym zwłaszcza po osiągnięciu 65 roku życia (prawie dla co drugiego przypadku). Ta grupa stanowiła blisko 90% ogółu tej wyodrębnionej populacji.

Stosunkowo liczna grupa osób z dolegliwościami układu krążenia zamieszkiwała region centralny i wschodni (łącznie blisko 45% ogółu przypadków zarejestrowanych w kraju). Co 7 osoba z takimi problemami to mieszkaniec województwa mazowieckiego, a co 8 – województwa małopolskiego.

W populacji osób z problemami sercowymi i krążeniowymi relatywnie przeważały osoby o dość niskim poziomie wykształcenia. Prawie 68% tej populacji zakończyła etap edukacji na poziomie co najwyżej zasadniczej szkoły zawodowej. Jak wcześniej zauważono problem chorób serca i dolegliwości krążeniowych to domena ludzi starszych, którzy od dawna już nie pracują i którzy relatywnie gorzej są wykształceni. Potwierdzenie tej tezy wyraźnie widać, jeżeli porówna się rozkład poziomu wykształcenia dla dwóch podgrup. Pierwsza to osoby, które w ostatnim roku były aktywne zawodowo (pracowały), zaś druga osoby, które już nie pracowały. W przypadku pierwszej grupy (oczywiście mającej

analizowany tutaj problem zdrowotny) udział osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym wyniósł niespełna 16%, podczas gdy w drugiej grupie – blisko połowę.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę szczegółową charakterystykę miejsca pracy, która spowodowała powstanie lub pogłębienie się tej dolegliwości można stwierdzić, że blisko co czwarty przypadek wystąpienia dolegliwości sercowych lub krążeniowych wystąpił u osoby, która w ciągu ostatnich 8 lat wykonywała zawód rolnika lub leśnika, co 10 – zawód robotnika przemysłowego lub rzemieślnika. Częściej niż co piąty przypadek dotyczył osób wykonujących prace bardziej złożone, tj. zostali oni zaliczeni do czterech pierwszych dużych grup zawodów według klasyfikacji zawodów.

Tylko co piąta osoba odczuwająca dolegliwości związane z sercem lub układem krążenia w ciągu ostatniego roku była aktywna zawodowo i pracowała. Czy dolegliwość ta prowadziła do absencji? Jak wskazują dane 1/3 wspomnianej zbiorowości nie miała ani jednego dnia absencji. Dla kolejnej 1/3 tej zbiorowości łączny okres niezdolności do pracy z tego tytułu nie przekraczał w sumie dwóch tygodni w skali roku, a tylko dla co trzeciego był dłuższy, choć w większości przypadków nie przekraczał 3 miesięcy.

Bóle głowy i/lub przemęczenie oczu

Bóle głowy lub przemęczenie oczu to najpoważniejszy problem zdrowotny związany z pracą dla blisko 440 tys. osób w wieku 15 lat i więcej. Występowanie takich problemów relatywnie częściej rejestrowane było u kobiet niż u mężczyzn. Kobiety stanowiły bowiem blisko 60% ogółu tej populacji.

Mimo, że w porównaniu z wcześniej analizowanymi problemami, ten wydaje się mniej istotny i o lżejszym charakterze, to jednakże blisko 60% osób stwierdziło, że dolegliwość ta stosunkowo często ogranicza zdolność do wykonywania codziennej aktywności, zarówno w pracy, jak i poza pracą, choć oczywiście dużo rzadziej wiązało się z poważnym ograniczeniem (tylko u co 10 osoby) i było niezależne od płci.

Blisko 70% ogółu tej populacji stanowiły osoby, które w ciągu 12 miesięcy przed badaniem pracowały. W tej grupie osób częste bóle głowy lub przemęczenie oczu relatywnie najliczniej rejestrowano u osób pomiędzy 30 a 54 rokiem życia (blisko 80% przypadków w tej grupie), podczas gdy w grupie osób niepracujących głównie u osób dużo starszych (co najmniej 55 letnich), a blisko co drugi przypadek wystąpienia tej dolegliwości dotyczył osób sześćdziesięcioletnich lub starszych. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia osób z taką dolegliwością, można stwierdzić, że w grupie osób pracujących w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem blisko 2/5 stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, a co trzecia osoba legitymowała się wykształceniem średnim. W przypadku grupy osób niepracujących relacje były odmienne, 2/5 tej populacji miało wykształcenie co najwyżej gimnazjalne, a kolejne 25% – tylko zasadnicze zawodowe.

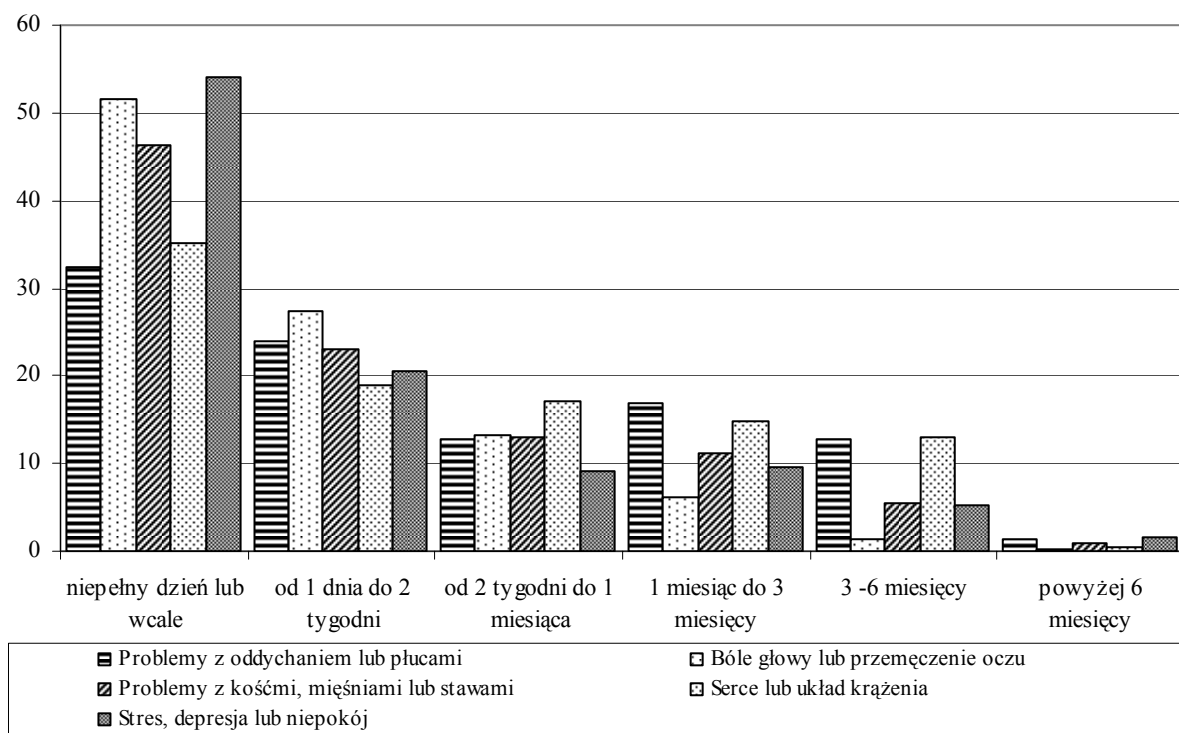
Uwzględniając rozkład geograficzny występowania tego problemu można powiedzieć, że co czwarta osoba z takimi problemami to mieszkaniec województwa mazowieckiego. W efekcie najliczniejsza grupa osób z dolegliwościami głowy lub oczu zamieszkiwała region centralny (blisko co trzecia osoba), obejmujący również województwo łódzkie.

Jeżeli spojrzymy na charakterystykę miejsca pracy, w której powstała dolegliwość można stwierdzić, że częściej niż co trzeci przypadek (blisko 38%) wystąpił wśród specjalistów lub techników i średniego personelu, natomiast co dziewiąty – u operatorów i monterów maszyn i urządzeń. Analizując rodzaj działalności, jaki prowadziła firma – co szósty przypadek powstał w przetwórstwie przemysłowym a co dziesiąty w edukacji oraz handlu i naprawach.

Występowanie takich problemów w małym stopniu negatywnie wpływa na zdolność do wykonywania pracy. Jak zaobserwowano w badaniu ponad połowa borykająca się z takimi

problemami nie opuściła ani jednego dnia pracy z tego tytułu, dla kolejnych 27% osób długość niezdolności do pracy nie przekraczała 2 tygodni i tylko dla co piątej osoby okres niezdolności był dłuższy. Uwzględniając zróżnicowanie terytorialne dłuższej absencji z tego tytułu można stwierdzić, że relatywnie najliczniej występowała ona u osób zamieszkujących region centralny i północny. Stosunkowo często dłuższe okresy niezdolności do pracy (powyżej 2 tygodni w skali roku) rejestrowane były u rolników i leśników, robotników przemysłowych oraz osób wykonujących proste prace.

Wykres 1.8. Osoby odczuwające dolegliwości zdrowotne według rodzajów dolegliwości i dni niezdolności do pracy – w %

Stres, depresja, niepokój

Ten problem zdrowotny został uznany za najpoważniejszy przez 355 tys. osób, z czego ponad 60% stanowiły kobiety. Niespełna 40% tej zbiorowości stwierdziło, że ta dolegliwość zdrowotna nie powoduje ograniczeń w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych. Dla 2/5 ogranicza aktywność w stopniu lekkim, a u co piątej osoby – w stopniu znacznym. W strukturze wiekowej tej zbiorowości przeważały osoby w miarę młode i dojrzałe, między 30 a 60 rokiem życia (ponad 80% analizowanej populacji).

Uwzględniając rozkład terytorialny można powiedzieć, że znaczna część tej populacji zamieszkiwała region centralny, a właściwie województwo mazowieckie (co czwarta osoba z takimi problemami). Kolejnym terenem był obszar województwa śląskiego i dolnośląskiego, w których mieszkało blisko po 10% całej zbiorowości.

Ponad 70% populacji stanowiły osoby, które nadal pracowały w ciągu ostatnich 12 miesięcy, a tylko rzadziej niż co trzecia to osoba niepracująca. Wśród wszystkich osób aktywnych zawodowo w ciągu ostatnich 9 lat w populacji tej stosunkowo najliczniej reprezentowani byli przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, specjaliści oraz technicy i średni personel. Stanowili oni ponad połowę zbiorowości. Co piąty przypadek wystąpienia takich kłopotów był związany z wykonywaniem pracy w zakładach zaliczonych do przetwórstwa przemysłowego, a co siódmy – w administracji publicznej, a co

dziesiąty – powstał w ochronie zdrowia lub hotelach czy restauracjach. Dla blisko 70% przypadków wystąpienia u osób tego typu dolegliwości było jednoznacznie związane z pracą, którą badany nadal wykonywał.

Ponad połowa osób pracujących w ciągu ostatnich 12 miesięcy stwierdziła, że odczuwanie takich dolegliwości nie zmusiło ich do przerw w pracy, kolejne 20% przyznało, że z tego tytułu musiało przerwać pracę zawodową, ale na krótko (mniej niż 2 tygodnie) i tylko u co czwartej łączny okres niezdolności do pracy był dłuższy niż 2 tygodnie. Z dłuższych przerw w pracy z tytułu dolegliwości relatywnie częściej korzystali mężczyźni niż kobiety.

Problemy z oddychaniem lub płucami

Ostatnim analizowanym zawodowym problemem zdrowotnym są kłopoty z oddychaniem lub płucami. Ten rodzaj dolegliwości uznano jako najpoważniejszy – ponad 210 tys. osób. W zbiorowości osób mających takie problemy przeważali mężczyźni. Kobiety stanowiły bowiem tylko 37% całej zbiorowości.

Występujące problemy z układem oddechowym stosunkowo często mają wpływ na codzienną aktywność. Tylko co piąta osoba w tej zbiorowości zanegowała takie stwierdzenie, ale wśród mężczyzn tylko co szósty.

Częściej niż co trzecia osoba z tej grupy liczyła co najmniej 65 lat, zaś pięćdziesięciolatki stanowiły blisko ¼ całej populacji. Relatywnie najliczniejsza grupa osób z takimi schorzeniami zamieszkiwała region południowy, obejmujący województwo śląskie i małopolskie. W regionie tym mieszkała blisko co czwarta osoba z taką dolegliwością.

Zbiorowość osób z zawodowymi problemami układu oddechowego w większości stanowiły osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. 2/3 tej zbiorowości miało wykształcenie średnie zawodowe lub jeszcze niższe.

Biorąc pod uwagę aktywność ekonomiczną można stwierdzić, że większość tej grupy stanowiły osoby, które w okresie ostatnich 12 miesięcy nie pracowały a tylko co trzecia osoba pracowała. W przypadku osób pracujących istnienie tej dolegliwości znacznie wpłynęło na możliwość wykonywania pracy zarobkowej. 2/3 pracujących osób miało przerwy w pracy z tego tytułu, z tego prawie co trzecia była nieobecna w pracy przez okres dłuższy niż 1 miesiąc.

Szczegółową charakterystykę miejsca pracy, w której powstała dolegliwość związaną z oddychaniem lub płucami uzyskano od niespełna połowy całej zbiorowości (tylko od osób, które pracowały w ciągu ostatnich 8 lat), lecz mimo to można stwierdzić, że blisko 2/5 przypadków powstania takiej dolegliwości zanotowano wśród robotników przemysłowych oraz operatorów maszyn i urządzeń, a co ósmy wśród specjalistów. Stosunkowo najliczniej występowanie dolegliwości związanych z układem oddechowym zarejestrowano w przetwórstwie przemysłowym (blisko co trzeci przypadek), w rolnictwie (co ósmy) i edukacji (co dziesiąty).

2. WYPADKI PRZY PRACY, KTÓRE WYDARZYŁY SIĘ W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY PRZED DATĄ PRZEPROWADZENIA BADANIA.

W części dotyczącej wypadków przy pracy badaniem zostało objętych około 16 milionów respondentów bez względu na aktywność zawodową, to znaczy ci którzy pracują lub pracowali w okresie ostatnich 12 miesięcy przed datą przeprowadzenia badania.

Do pracujących zaliczono tu wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem lub nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu) ale miały pracę.

Wśród badanych, 179 tys. osób (1,1%) zostało poszkodowanych w wypadkach podczas wykonywania pracy, w tym 10 tys. osób zgłosiło 2 lub więcej zdarzeń wypadkowych.

Analizując aktywność zawodową i rodzaj miejsca pracy osób poszkodowanych, można zauważyć, że 91% poszkodowanych jest w dalszym ciągu aktywna zawodowo a 9% osób było poszkodowane w ostatnim miejscu pracy.

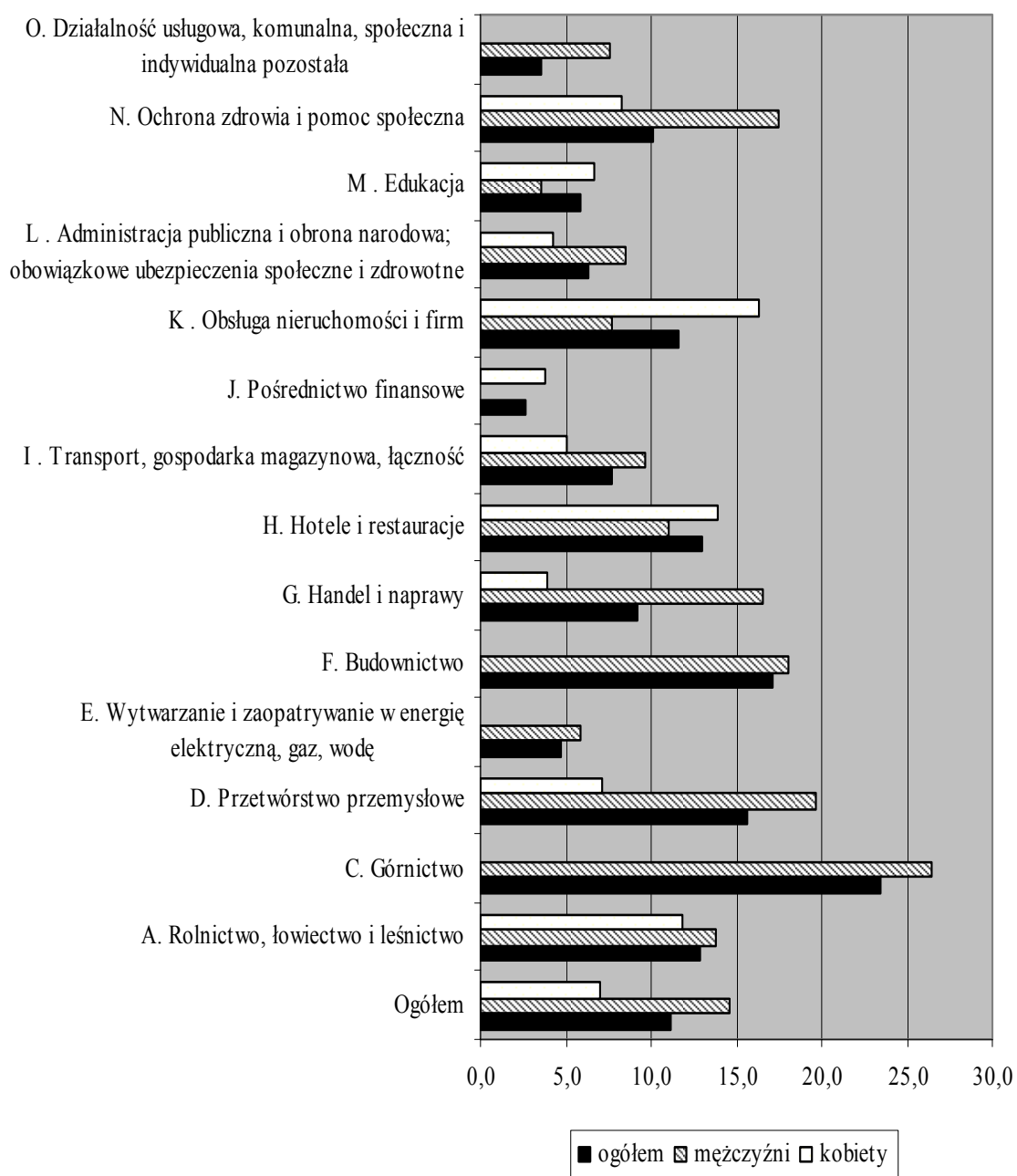
Tabl. 2.1. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według aktywności zawodowej, rodzaju miejsca pracy i płci

WYSZCZEGÓLNIENIE	Poszkodowani, którzy w czasie przeprowadzenia badania				
	ogółem	pracowali			nie pracowali
		razem	w tym		ostatnie miejsce pracy
			w obecnym głównym miejscu pracy	w innej pracy wykonywanej rok temu	
w odsetkach					
Ogółem	100	91	83	4	9
Mężczyźni	100	90	85	3	10
Kobiety	100	93	81	6	7

Duże zróżnicowanie ilości zdarzeń wypadkowych, zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet wystąpiło w agregacjach według rodzaju działalności gospodarczej prowadzonej przez pracodawcę. Największy odsetek ogólnej liczby osób poszkodowanych zanotowano w sekcjach: *przetwórstwo przemysłowe* (28,5%), *rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo* (16,8%), *handel i naprawy* (12,3%) oraz *budownictwo* (10,1%). Podobne relacje zanotowano wśród mężczyzn, gdzie wypadki w sekcji: *przetwórstwo przemysłowe* stanowiły 33,1% ogólnej liczby poszkodowanych mężczyzn a w *rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie, handlu i naprawach* oraz *budownictwie* (po 14,2%). Wśród kobiet natomiast, duży odsetek ogólnej liczby poszkodowanych kobiet, poza sekcją: *rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo* (23,5%) oraz *przetwórstwo przemysłowe* (15,7%) zanotowano również w sekcjach: *obsługa nieruchomości i firm* (13,7%), *edukacja oraz ochrona zdrowia i pomoc społeczna* (po 11,8%).

Wykres 2.1. Wskaźnik częstości wypadków przy pracy (liczba osób poszkodowanych na 1000 badanych) według płci i sekcji PKD

Wskaźnik częstości wypadków przy pracy tj. liczba osób poszkodowanych na 1000 badanych osób ogółem wyniósł 11,2. Najwyższą częstość odnotowano w sekcjach: górnictwo (23,4), budownictwo (17,1), przetwórstwo przemysłowe (15,6), hotele i restauracje (13,0) oraz obsługa nieruchomości i firm (11,6).

Częściej zdarzały się wypadki wśród mężczyzn (14,6 – ogółem poszkodowanych mężczyzn na 1000 badanych mężczyzn) niż wśród kobiet (7,0 – ogółem poszkodowanych kobiet na 1000 badanych kobiet). Nie mniej jednak w sekcjach: hotele i restauracje (13,9), obsługa nieruchomości i firm (16,3), edukacja (6,7) i pośrednictwo finansowe (3,8) częstotliwość wypadków przy pracy wśród kobiet była większa niż wśród mężczyzn.

Tabl.2.2. Poszkodowani w wypadkach przy pracy na 1000 badanych osób według płci i województw

WYSZCZEGÓLNIENIE	Poszkodowani	
	razem	w tym mężczyźni
Ogółem	11,2	14,6
Dolnośląskie	13,0	17,6
Kujawsko-pomorskie	6,2	8,8
Lubelskie	12,3	12,9
Lubuskie	4,2	3,9
Łódzkie	8,4	14,5
Małopolskie	7,7	9,9
Mazowieckie	9,2	11,6
Opolskie	7,8	4,6
Podkarpackie	14,3	19,8
Podlaskie	13,2	16,3
Pomorskie	14,2	18,8
Śląskie	12,2	16,1
Świętokrzyskie	11,3	11,6
Warmińsko-mazurskie	17,1	18,2
Wielkopolskie	16,8	22,1
Zachodniopomorskie	12,2	19,4

Najwyższe wskaźniki częstości wypadków przy pracy (powyżej średnich krajowych) zarówno ogółem jak i wśród mężczyzn i kobiet wystąpiły w województwach: dolnośląskim, podkarpackim, pomorskim, śląskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim.

Wśród zawodów wykonywanych przez poszkodowanych w wypadkach przy pracy najbardziej niebezpieczną okazała się praca wykonywana przez: *robotników przemysłowych i rzemieślników* (31,8% ogólnej liczby zdarzeń wypadkowych zgłoszonych przez badaną zbiorowość) a wśród tej grupy – 45,6% stanowili *robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń* oraz – 35,1% stanowili *górnicy i robotnicy budowlani*, w tym 28,1% *robotnicy budowlani*.

Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy wyróżnili się największą częstością wypadków tj. 21,6 wypadków na 1000 osób pracujących w tej grupie zawodów, wśród mężczyzn natomiast zanotowano wyższy wskaźnik (23,9 wypadków na 1000 mężczyzn pracujących w tej grupie zawodów).

Drugą co do wielkości, powodującą duże ryzyko wypadkowe, okazała się praca wykonywana przez *rolników, ogrodników, leśników i rybaków* (15,1% ogólnej liczby zdarzeń wypadkowych zgłoszonych przez badaną zbiorowość) gdzie głównie, tj. 77,8% stanowili *rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej*.

Nie bez znaczenia wśród zawodów obarczonych ryzykiem wypadku jest grupa *operatorów i monterów maszyn i urządzeń* (9,5% ogólnej liczby zdarzeń wypadkowych zgłoszonych przez badaną zbiorowość) a wśród nich – 52,4% to *kierowcy i operatorzy pojazdów*.

Jedną z ważnych konsekwencji wypadków przy pracy, poza skutkami powodującymi śmiertelne lub ciężkie obrażenia ciała, jest absencja pracowników. Omawiane badanie wykazało, że w wyniku zaistniałych wypadków przy pracy, okres niezdolności do pracy dla 26,3% poszkodowanych osób wynosił od 1 do 3 miesięcy (dla kobiet 27,5% ogólnej liczby poszkodowanych kobiet). Dla 16,8% ogólnej liczby poszkodowanych okres leczenia i rekonwalescencji trwał około 1 miesiąca (dla kobiet analogicznie 15,7%). Również dość liczną grupę stanowili poszkodowani, dla których okres niezdolności do pracy trwał od 3 do 9 miesięcy (analogicznie ogółem – 13,9% a kobiety – 23,5%). Na powrót do pracy nadal oczekuje ponad 12% poszkodowanych (kobiet około 4%).

Analiza struktury wieku i płci osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy w omawianym badaniu wykazała, że najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 25 – 34 lata (29,0%), na drugim miejscu zaś grupa osób w wieku 35 – 44 lata (27,4%).

Wśród mężczyzn, podobnie jak ogółem, najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 25 – 34 lata (30,7%), na drugim miejscu zaś grupa osób w wieku 35 – 44 lata (29,9%), wśród kobiet natomiast dominującą okazała się grupa osób poszkodowanych w wieku 45 – 54 lata (29,4%) a następną co do wielkości była grupa kobiet w wieku 25 – 34 lata (25,5%).

Największą częstość zdarzeń wypadkowych zanotowano w grupie osób powyżej 55 lat (16,8 na 1000 osób badanych w tej grupie wieku) a drugą co do częstości zdarzeń była grupa osób w wieku 35 do 44 lat (analogicznie 12,5).

Tabl.2.3. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według płci i grup wieku

GRUPY WIEKU	Poszkodowani					
	w odsetkach			na 1000 badanych		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	100,0	100,0	100,0	11,2	14,6	7,0
15 – 19 lat	-	-	-	-	-	-
20 – 29	20,1	21,2	15,7	9,5	13,1	4,7
30 – 39	28,5	31,5	21,6	11,8	17,1	5,5
40 – 49	24,6	22,0	33,3	10,9	13,3	8,8
50 – 59	22,9	22,8	24,5	13,6	17,1	9,1
60 lat i więcej	3,9	.	.	11,3	.	.

Struktura poziomu wykształcenia osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy wskazuje na dwie grupy wyróżniające się odsetkiem zdarzeń wypadkowych, tj. osoby z wykształceniem: *zasadniczym zawodowym* (37,4%) oraz *policealnym i średnim zawodowym* (33,5%), zarówno ogółem jak i wśród mężczyzn (analogicznie: 43,3% i 31,5%). Wśród kobiet natomiast, dominowała grupa z wykształceniem *policealnym i średnim zawodowym* (37,3%) a na drugim miejscu kobiety z *zasadniczym zawodowym* (23,5%).

Najwyższe wskaźniki częstości wypadków przy pracy, zarówno *ogółem* jak i wśród *mężczyzn* zanotowano wśród osób z wykształceniem *zasadniczym zawodowym* oraz *policealnym i średnim zawodowym*. Wśród kobiet zaś, najczęściej zdarzały się wypadki osobom z wykształceniem *gimnazjalnym i poniżej* oraz *policealnym i średnim zawodowym*.

Informacja na temat poziomu wykształcenia stanowi uzupełnienie informacji zbieranych w badaniu periodycznym, pełnym, obowiązkowym na formularzu „Statystycznej

Karty Wypadków” przy pracy, realizowanej zgodnie z europejską metodologią badania wypadków przy pracy – „European statistics on accidents at work” (ESAW), opracowywanej przez pracodawców.

Tabl.2.4. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według poziomu wykształcenia i płci

WYKSZTAŁCENIE	Poszkodowani					
	w odsetkach			na 1000 badanych		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	100,0	100,0	100,0	11,2	14,6	7,0
Wyższe	9,5	7,1	15,7	4,8	5,7	4,0
Policealne i średnie zawodowe	33,5	31,5	37,3	13,0	16,7	8,5
Średnie ogólnokształcące	4,5	4,7	5,9	5,7	10,8	3,6
Zasadnicze zawodowe	37,4	43,3	23,5	13,9	16,9	7,7
Gimnazjum i poniżej	14,5	13,4	17,6	16,4	18,2	13,9

Biorąc pod uwagę status zatrudnienia osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy największy odsetek stanowili pracownicy najemni (72,6%), jednak najczęściej (powyżej średnich) zdarzały się wypadki przy pracy osobom pracującym na własny rachunek (ogółem – 13,8 wypadków na 1000 badanych osób; mężczyźni 14,6; kobiety – 11,3).

Tabl.2.5. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według statusu zatrudnienia i płci

WYKSZTAŁCENIE	Poszkodowani					
	w odsetkach			na 1000 badanych		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	100,0	100,0	100,0	11,2	14,6	7,0
w tym:						
Pracujący na własny rachunek	22,9	22,8	23,5	13,8	15,1	11,3
Pracownicy najemni	72,6	74,0	70,6	10,6	14,4	6,3
Pomagający członkowie rodzin	2,2	1,6	5,9	5,7	8,2	6,6

Wyniki badania modułowego nie można bezpośrednio porównać z wynikami badania realizowanego zgodnie z europejską metodologią badania wypadków przy pracy ESAW ze względu na istniejące dość znaczne różnice badanych zbiorowości.

Badaniem modułowym BAEL objęta została ludność w wieku 15 lat i więcej, która w tygodniu przeprowadzania badania wykonywała jakąkolwiek pracę przynoszącą dochód lub pracowała w okresie ostatnich 12 miesięcy, we wszystkich rodzajach działalności gospodarki narodowej, w sektorach: publicznym i prywatnym, bez względu na status zatrudnienia i rodzaj zawartej umowy z pracodawcą.

Badanie wypadków przy pracy realizowane zgodnie z europejską metodologią badania wypadków przy pracy – ESAW, prowadzone przy pomocy *Statystycznej Karty Wypadków*, opracowywanej przez pracodawców, nie obejmuje pracujących:

w indywidualnych gospodarstwach rolnych (około 2 mln. osób),

w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego (części osób zatrudnionych – około 300 tys. osób),

w „szarej strefie”, wykonujących pracę nierejestrowaną (około 1 mln. osób).

3. CZYNNIKI W MIEJSCU PRACY, KTÓRE MOGŁY MIEĆ NIEKORZYSTNY WPLYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE OSÓB PRACUJĄCYCH.

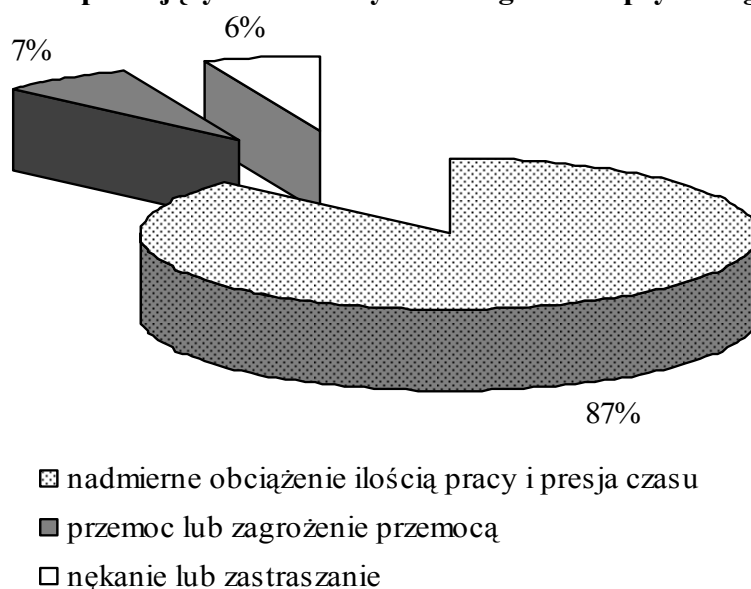
Celem tej części ankiety było dostarczenie informacji o skali występowania w miejscu pracy czynników, które miały niekorzystny wpływ na samopoczucie lub na zdrowie fizyczne pracownika. Badaniem w zakresie tej części zostało objętych 14 936 tys. osób, były to tylko osoby aktualnie pracujące. Przy ustalaniu zagrożeń w miejscu pracy osoby badanej, brana była pod uwagę osobista ocena respondenta dotycząca występowania takich zagrożeń a nie faktyczne występowanie zagrożeń potwierdzonych właściwymi badaniami. Jest to podstawowa różnica w stosunku do realizowanego poprzez przedsiębiorstwa rocznego badania warunków pracy na formularzu Z-10, gdzie odpowiedzi muszą być oparte na rzeczywistych danych uzyskanych dzięki odpowiednim badaniami w zakładzie pracy.

Czynniki niebezpieczne zostały podzielone na dwie grupy. Pierwszą z nich stanowiły czynniki psychologiczne takie jak: nadmierne obciążenie ilością pracy i presja czasu, przemoc lub zagrożenie przemocą, nękanie lub zastraszanie. Ta grupa czynników nie jest objęta badaniem warunków pracy na formularzu Z-10, dlatego wyniki ankiety modułowej ZD-G stanowią ważne uzupełnienie informacji pozyskiwanych na formularzu Z-10.

Na czynniki psychologiczne jako źródło zagrożeń w miejscu pracy wskazało 24,8% pracujących liczonych jeden raz w grupie czynnika głównego (26,1% mężczyzn i 23,2% kobiet).

Łączna liczba zagrożeń (tzw. osobozagrożeń) psychologicznych w miejscu pracy wyniosła 4 046 tys. (2 332 tys. wśród mężczyzn i 1 714 tys. wśród kobiet). Wśród tej grupy zagrożeń dominującym okazało się nadmierne obciążenie ilością pracy i presja czasu – 87% wszystkich osobozagrożeń psychologicznych (wykres 3.1.). Spośród całej grupy osób pracujących 23,5% wskazało na występowanie zagrożenia w ich miejscu pracy tym czynnikiem, 1,9% wskazało na zagrożenie przemocą a 1,6% na zagrożenie nękaniami lub zastraszaniem.

Wykres 3.1. Struktura pracujących narażonych na zagrożenia psychologiczne

Analiza w kategorii osobozagrożeń wg rodzaju prowadzonej działalności przez pracodawcę pokazała, że nadmierne obciążenie ilością pracy i presja czasu wystąpiła najczęściej w sekcjach pośrednictwo finansowe, budownictwo oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność gdzie odpowiednio 31,5%, 28,6% i 28,2% osób pracujących w tych sekcjach wskazało na ten czynnik jako źródło zagrożeń w ich miejscu pracy. Najmniejsze zagrożenie tym czynnikiem wystąpiło w sekcji edukacja (11,6% osób pracujących w tej sekcji). Zagrożenia związane z przemocą oraz zagrożenie nękaniami lub zastraszaniem najczęściej występowało w sekcji administracja publiczna i ochrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne (10,6%) oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność (10,5% osób pracujących w tej sekcji). Najmniejsze zagrożenie tymi czynnikami występowało w sekcji rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (0,4%). Zróznicowanie zagrożeń według sekcji gospodarki ze względu na płeć przedstawia *tablica 3.1.*

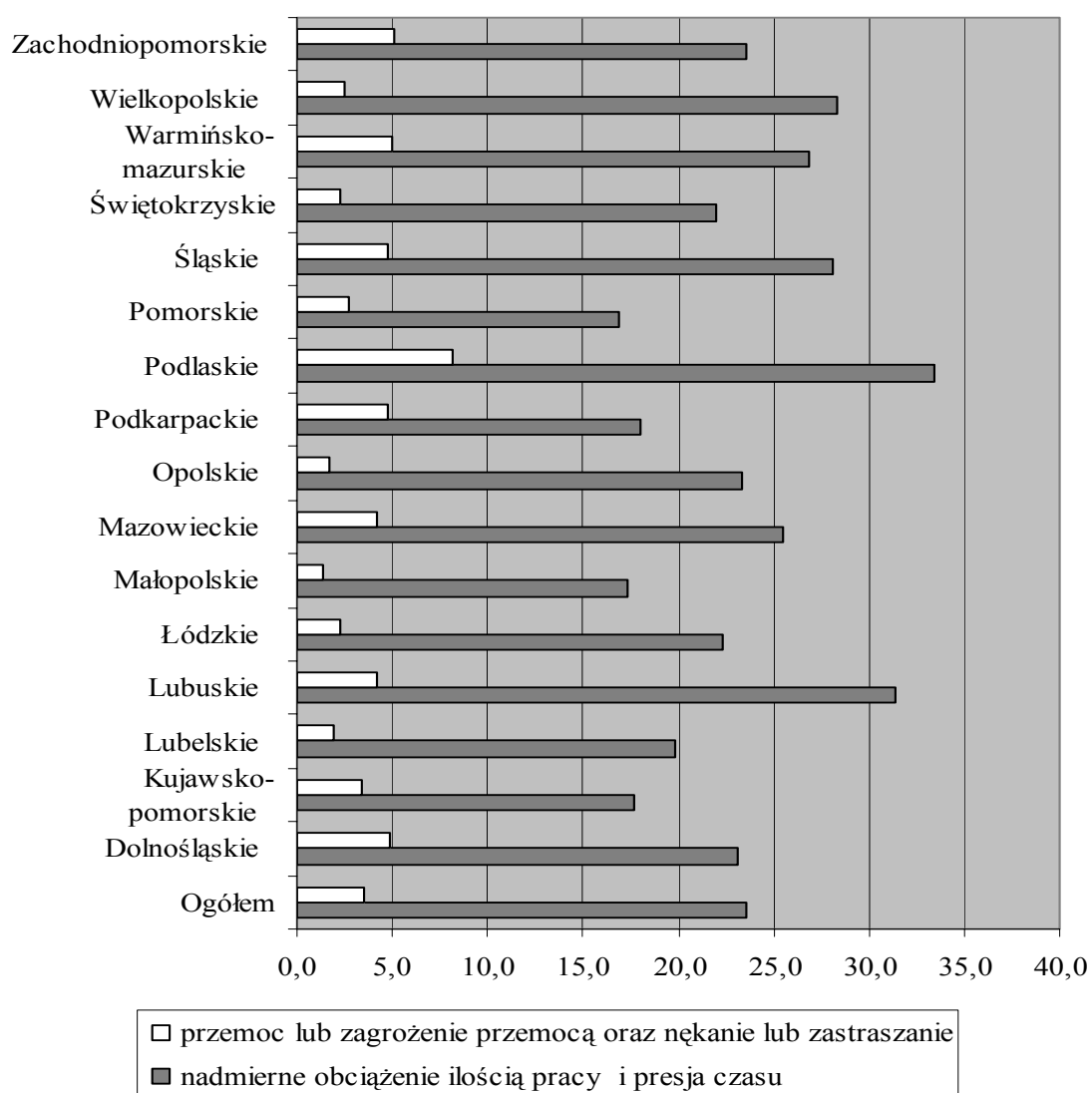
Tabl. 3.1. Pracujący narażeni na czynniki psychologiczne według sekcji PKD oraz płci

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pracujący		w tym narażeni na:			
	mężczyźni	kobiety	nadmierne obciążenie ilością pracy i presja czasu		przemoc lub zagrożenie przemocą oraz nękanie lub zastraszanie	
			mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
	w tys.		w %			
Ogółem	8238	6699	24,5	22,3	3,8	3,3
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1282	988	25,6	22,8	0,5	0,3
Górnictwo	218	27	26,1	25,9	0,5	3,7
Przetwórstwo przemysłowe	2052	1068	25,8	28,4	2,1	3,8
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	164	40	18,9	15,0	3,0	5,0
Budownictwo	944	62	28,9	22,6	1,0	-
Handel i naprawy ^Δ	1045	1191	25,7	22,1	2,2	3,1
Hotele i restauracje	86	201	18,6	20,4	5,8	3,0
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	695	189	29,5	23,3	11,2	7,9
Pośrednictwo finansowe	106	251	36,8	28,7	2,8	2,8
Obsługa nieruchomości i firm	496	401	16,9	24,2	9,5	3,5
Administracja publiczna i ochrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	453	450	19,9	19,3	17,0	4,7
Edukacja	270	853	8,5	12,4	2,6	3,0
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	167	694	21,6	28,2	4,8	6,2
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała ...	251	270	14,3	11,5	0,8	1,9

Geograficzne ujęcie danych pokazuje, że największe zagrożenie czynnikami psychologicznymi występowało w województwach podlaskim i lubuskim (odpowiednio: 36,4% i 33,1% pracujących w danym województwie wskazało na tę grupę czynników zagrożeń występujących w ich miejscu pracy).

Najmniejsze zagrożenie tą grupą czynników występowało w województwach małopolskim i pomorskim (odpowiednio: 18,0% i 18,2%). Należy zaznaczyć, że płeć nie jest w tym przypadku czynnikiem różnicującym, Rozkład zagrożeń psychologicznych w ujęciu wojewódzkim wśród mężczyzn i kobiet pokazuje, że w obu przypadkach najczęściej zagrożeń występowało w województwach podlaskim i lubuskim (36,8% i 34,8% wśród mężczyzn oraz 36,3% i 30,5% wśród kobiet) natomiast najmniejsze zagrożenie tym czynnikiem wystąpiło w województwach małopolskim (18,7%) i pomorskim (20,5%) wśród mężczyzn oraz pomorskim (15,7%) i kujawsko-pomorskim (16,6%) wśród kobiet.

Wykres 3.2. Odsetek pracujących narażonych w miejscu pracy na czynniki psychologiczne według województw

Spośród osób pracujących narażonych na nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu 15,7% stanowiły osoby w przedziale wiekowym 45-49 lat. Wśród mężczyzn najczęściej zagrożonych tym czynnikiem było w przedziale wiekowym 30-34 lata (15,0%) natomiast wśród kobiet w przedziale wieku 45-49 lat (17,9%), Największe zagrożenie przemocą lub

zagrożeniem przemocą oraz nękaniami lub zastraszaniem miało miejsce wśród pracowników w przedziale wiekowym 30-34 lata (17,4% osób spośród osób narażonych na te czynniki). Wśród mężczyzn najczęściej narażeni na ten czynnik były osoby w wieku 35-39 lat (18,2%), natomiast wśród kobiet w wieku 30-34 lata (20,9%).

Do zawodów, w których pracownicy są szczególnie narażeni na czynniki psychologiczne należą przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy. Z tej grupy co trzecia, pracująca osoba odpowiadała, że ten rodzaj zagrożeń ich dotyczy. Było to odpowiednio 37,0% mężczyzn oraz 30,1% kobiet. Wśród zawodów, dla których procentowy udział osób zagrożonych czynnikami psychologicznymi był mniejszy od średniej krajowej znaleźli się pracownicy przy pracach prostych gdzie, co piąta osoba była narażona na występowanie tych zagrożeń. Największa rozpiętość występowania tego rodzaju zagrożeń ze względu na płeć wystąpiła w zawodach zaliczanych do grupy pracownicy usług osobistych i sprzedawcy gdzie przeciętnie 28 mężczyzn na stu i 21 kobiet na sto znajdowała się w grupie osób narażonych na czynniki psychologiczne. Spośród tej grupy czynników na nadmierne obciążenie ilością pracy i presją czasu wskazywali mężczyźni pracujący jako przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy natomiast najrzadziej mężczyźni pracujący jako pracownicy przy pracach prostych. Na zagrożenia związane z przemocą lub zagrożeniem przemocą oraz nękaniami lub zastraszaniem najczęściej narażeni są mężczyźni pracujący jako pracownicy usług osobistych i sprzedawcy a najrzadziej mężczyźni pracujący jako rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy.

Wyraźne różnice wystąpiły również ze względu na poziom wykształcenia. Zarówno wśród mężczyzn jak i wśród kobiet największe narażenie czynnikami psychologicznymi wystąpiło w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym,

Tabl. 3.2. Struktura osób pracujących narażonych w miejscu pracy na czynniki psychologiczne liczonych raz w grupie czynnika głównego według poziomu wykształcenia oraz płci

WYKSZTAŁCENIE	Nadmierne obciążenie ilością pracy i presja czasu			Przemoc lub zagrożenie przemocą oraz nękanie lub zastraszanie		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
	w odsetkach					
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wyższe	22,0	19,4	25,5	26,5	21,0	33,6
Policealne i średnie zawodowe	30,6	28,2	33,9	35,7	34,1	36,4
Średnie ogólnokształcące	7,2	5,9	9,0	8,7	9,9	6,4
Zasadnicze zawodowe	32,3	38,1	24,4	25,2	29,0	19,5
Gimnazjum i poniżej	7,9	8,4	7,2	4,9	5,7	4,1

Rozróżnienie badanych ze względu na status zatrudnienia pokazuje, że najliczniejszą grupę wśród osób zagrożonych na nadmierne obciążenie ilością pracy i presją czasu stanowili pracownicy najemni (73% osób zagrożonych tymi czynnikami). W tej grupie w przybliżeniu co piąty pracownik był narażony na ten czynnik podczas gdy wśród pracujących na własny rachunek co czwarty.

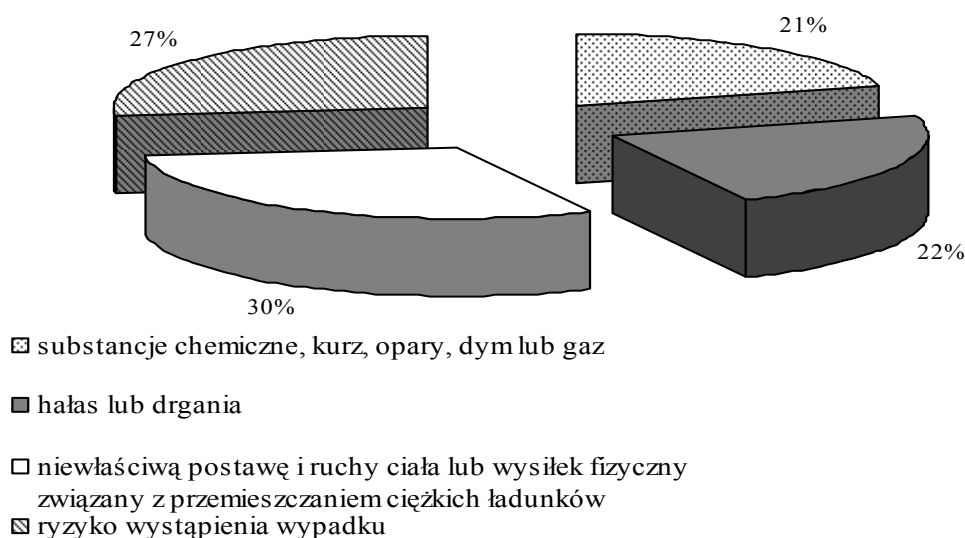
Wśród pracujących na własny rachunek mężczyźni byli częściej narażeni na nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu niż kobiety. Natomiast wśród pracowników najemnych zagrożenie nadmiernym obciążeniem ilością pracy i presją czasu było podobne wśród mężczyzn i wśród kobiet. Bardzo wyraźna różnica wystąpiła wśród pomagających członków rodzin gdzie zagrożony był co dziesiąty mężczyzna i co piąta kobieta. Bardzo duże dysproporcje wystąpiły również w grupie osób zagrożonych przemocą lub zagrożeniem przemocą oraz nękaniami lub zastraszaniem. Spośród osób narażonych na ten czynnik 91% stanowili pracownicy najemni. Należy zauważyć, że zagrożenie tym czynnikiem jest zbliżone w grupie mężczyzn i grupie kobiet.

Drugą grupę czynników niebezpiecznych stanowiły czynniki fizyczne takie jak: substancje chemiczne, kurz, opary, dym, gaz, hałas lub drgania, niewłaściwa postawa i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków, ryzyko wystąpienia wypadku. Ta grupa czynników jest objęta badaniem warunków pracy w Polsce realizowanym poprzez pracodawców ujętych na formularzu Z-10.

Z grupy 14 936 tys. pracujących prawie połowa (6 880 tys. pracowników liczonych jeden raz w grupie czynnika głównego) wskazała na występowanie w ich miejscu pracy zagrożeń fizycznych. Jako główny niebezpieczny czynnik fizyczny pracownicy wskazywali na niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków (2 531 tys. osób wskazało na ten czynnik jako główny czynnik niebezpieczny).

Łączna liczba osobozagrażeń wśród zbadanych osób pracujących wyniosła 12 942 tys. W przeciwieństwie do czynników psychologicznych udział występowania poszczególnych zagrożeń fizycznych rozkłada się prawie równomiernie (wykres 3.3.).

Wykres 3.3. Struktura pracujących narażonych na zagrożenia fizyczne

Analiza zagrożeń fizycznych wg rodzaju prowadzonej działalności przez pracodawcę pokazuje, że przeciętnie na każdego pracującego przypadało 0,9 zagrożenia fizycznego. Najwięcej zagrożeń fizycznych na jednego pracującego przypadało w sekcjach: górnictwo – 2,6 zagrożenia, budownictwo – 1,6 zagrożenia oraz przetwórstwo przemysłowe – 1,3 zagrożenia. Najmniej zagrożeń fizycznych przypadało na jednego pracującego w sekcjach: administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, edukacja oraz ochrona zdrowia i pomoc społeczna – 0,4 zagrożenia fizycznego.

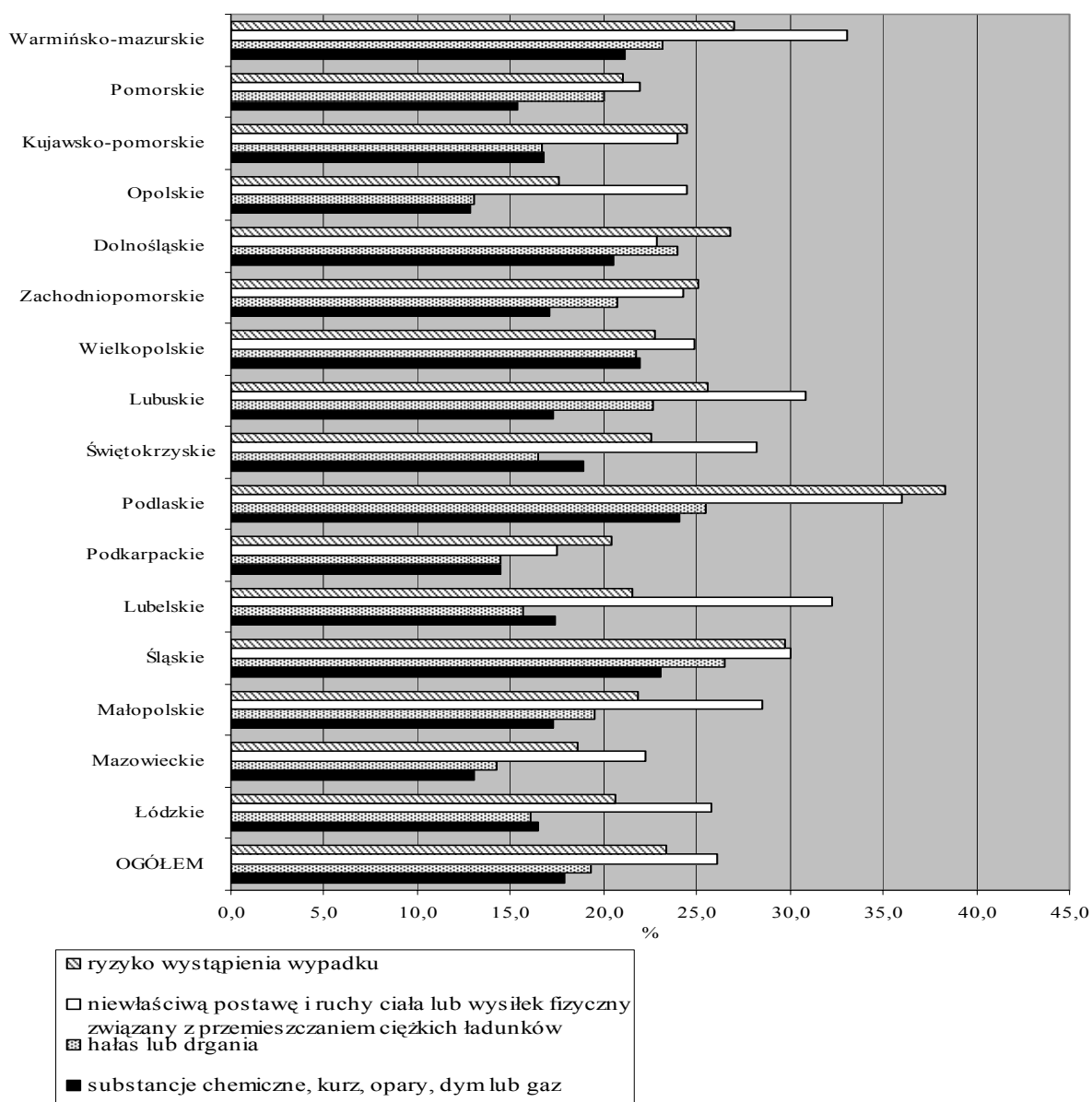
Tabl. 3.3. Pracujący zagrożeni czynnikami fizycznymi według sekcji PKD oraz płci

WYSZCZEGÓLNIENIE a – mężczyźni b – kobiety	Pracujący	w tym narażeni na:				
		substancje chemiczne kurz, opary, dym lub gaz	hałas lub drżania	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszc- zaniem ciężkich ładunków	ryzyko wystąpienia wypadku	
						w tys.
Ogółem	a	8238	24,1	25,7	30,2	34,7
	b	6699	10,3	11,3	21,0	9,5
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	a	1282	23,6	12,2	43,8	28,7
	b	988	13,7	3,9	38,2	18,2
Górnictwo	a	218	74,3	73,9	56,0	81,7
	b	27	25,9	22,2	7,4	22,2
Przetwórstwo przemysłowe	a	2052	37,1	45,1	30,5	38,0
	b	1068	22,8	30,7	28,7	16,8
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	a	164	27,4	17,1	18,9	43,3
	b	40	10,0	7,5	12,5	0,0
Budownictwo	a	944	32,9	32,8	47,4	51,9
	b	62	11,3	8,1	12,9	12,9
Handel i naprawy ^A	a	1045	16,5	12,1	29,4	23,6
	b	1191	3,7	2,9	26,4	6,9
Hotele i restauracje	a	86	10,5	9,3	16,3	18,6
	b	201	9,0	9,5	16,9	9,0
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	a	695	10,4	32,8	29,8	57,3
	b	189	4,2	13,8	15,3	10,6
Pośrednictwo finansowe	a	106	0,0	0,9	1,9	2,8
	b	251	0,8	2,0	12,0	2,8
Obsługa nieruchomości i firm	a	496	5,8	3,4	7,3	13,7
	b	401	10,2	2,7	9,0	4,5
Administracja publiczna i ochrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^A	a	453	11,3	9,3	10,4	30,9
	b	450	3,1	1,8	8,2	3,6
Edukacja	a	270	5,2	23,0	9,3	12,6
	b	853	4,6	26,3	6,2	3,6
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	a	167	9,0	4,2	16,2	15,0
	b	694	11,5	5,5	19,0	8,6
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	a	251	15,5	18,3	13,5	14,7
	b	270	17,8	5,2	15,2	3,7

W ocenie pracowników duże zagrożenie czynnikami fizycznymi wystąpiło w województwach podlaskim i warmińsko-mazurskim gdzie odpowiednio 59,6% i 55,1%

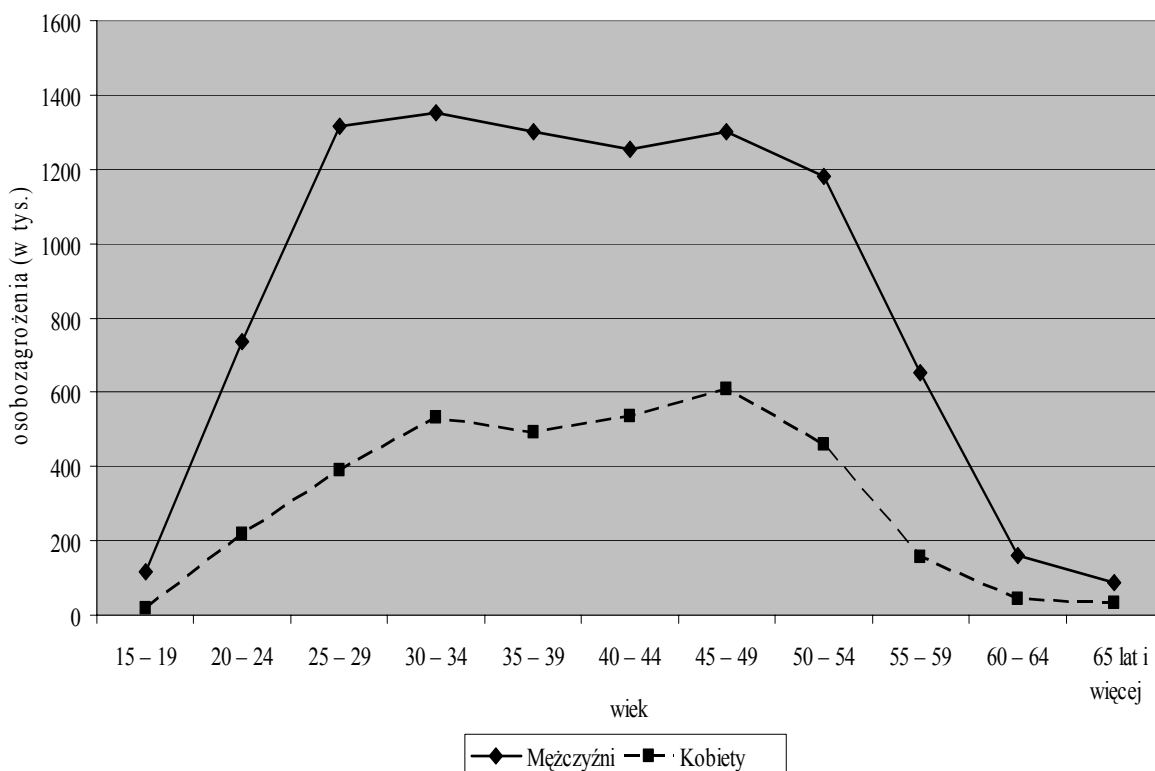
pracowników było zagrożonych w swym miejscu pracy na tę grupę zagrożeń. Najmniejsza skala zagrożeń czynnikami fizycznymi wystąpiła w województwach mazowieckim i podkarpackim gdzie odpowiednio 37,8% i 38,7% pracujących odczuwało zagrożenie czynnikami fizycznymi. Najwięcej zagrożeń fizycznych w przeliczeniu na jednego pracującego wśród mężczyzn wystąpiło w województwach podlaskim i śląskim (1,5 zagrożenia). Wśród mężczyzn najmniej zagrożeń fizycznych na jednego pracującego przypadało w województwach mazowieckim i opolskim (0,9 zagrożenia). Liczba zagrożeń fizycznych przeliczona na jedną pracującą kobietę była najwyższa w województwach podlaskim (0,9 zagrożenia) i lubuskim (0,6 zagrożenia) a najniższa w województwie opolskim i podkarpackim (0,4 zagrożenia). Pośród pracujących osób zagrożonych czynnikami fizycznymi najliczniejszą grupę stanowili mężczyźni z województwa śląskiego zagrożeni hałasem lub drganiami (37,5% mężczyzn przebadanych w tym województwie) a najmniejszą kobiety narażone również na hałas lub drgania w województwie opolskim (5,8% kobiet przebadanych w tym województwie).

Wykres 3.4. Odsetek pracujących narażonych w miejscu pracy na czynniki fizyczne według województw

Analizując strukturę wiekową osób zagrożonych w swoim miejscu pracy okazuje się, że najczęściej na czynniki fizyczne były zagrożone osoby w wieku 35 – 44 lat, wśród których co druga osoba pracująca była narażona na co najmniej jeden z czynników fizycznych. Stosując wskaźnik osobozagrożeń można zauważyć, że był on najwyższy w przedziale wiekowym 45 – 49 lat (łącznie 1 911 tys. osobozagrożeń z czego 30% stanowiły zagrożenia związane z niewłaściwą postawą i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków).

Wykres 3.5. Osoby zagrożone czynnikami fizycznymi według płci oraz grup wieku

Rozróżnienie osób pracujących ze względu na status zawodowy pokazuje, że najczęściej zagrożenia fizyczne występowały w zawodach: operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (odpowiednio 76,7% oraz 73,9% pracujących w tych grupach zawodowych wskazało na występowanie w swym miejscu pracy zagrożenia na co najmniej jeden czynnik fizyczny). Najmniej zagrożeń czynnikami fizycznymi wystąpiło w zawodach: specjaliści oraz pracownicy biurowi gdzie odpowiednio 24,8% oraz 25,5% pracujących wskazało na występowanie w swym miejscu pracy zagrożenia na co najmniej jeden czynnik fizyczny. Pracujący najczęściej wskazywali na występowanie w swym miejscu pracy ryzyka wystąpienia wypadku. Co trzecia osoba, która wskazała na występowanie w swym miejscu pracy zagrożeniem substancjami chemicznymi, kurzem, oparami, dymem lub gazem jak i hałasem lub drganiami pracowała w zawodzie robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy. Dużą grupę zagrożonych głównie na niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków stanowili rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (27,% zagrożeń głównie na ten czynnik).

Najwięcej osobozagrożeń wystąpiło w zawodzie robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (4 165 tys.) a najmniej w zawodzie pracownicy biurowi (421 tys.). Zarówno wśród mężczyzn jak i wśród kobiet najczęściej były zagrożone osoby pracujące w zawodach związanych

z obsługą maszyn tzn, wśród operatorów i monterów maszyn i urządzeń (78,6% mężczyzn i 64,6% kobiet pracujących w tym zawodzie) oraz robotników przemysłowych i rzemieślników (75,6% mężczyzn i 64,9% kobiet pracujących w tym zawodzie).

Prawie 41,5% osób zagrożonych czynnikami fizycznymi w miejscu pracy, liczonych raz w grupie czynnika głównego posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Tabl. 3.4. Struktura osób pracujących narażonych w miejscu pracy na czynniki fizyczne liczonych raz w grupie czynnika głównego według poziomu wykształcenia oraz płci

WYKSZTAŁCENIE	Ogółem	W tym narażeni na:			
		substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz	hałas lub drgania	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków	ryzyko wystąpienia wypadku
w odsetkach					
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wyższe	12,1	8,9	23,4	9,2	10,7
Policealne i średnie zawodowe	28,5	30,8	24,6	28,6	29,5
Średnie ogólnokształcące	6,5	6,6	6,3	6,5	6,5
Zasadnicze zawodowe	41,5	42,8	38,4	41,0	43,3
Gimnazjum i poniżej	11,4	10,9	7,3	14,7	10,0
Mężczyźni	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wyższe	9,0	8,0	10,9	8,0	9,5
Policealne i średnie zawodowe	27,7	27,8	28,4	25,6	29,2
Średnie ogólnokształcące	5,5	5,8	6,0	4,0	6,5
Zasadnicze zawodowe	46,4	47,9	46,5	46,3	45,4
Gimnazjum i poniżej	11,4	10,5	8,2	16,1	9,4
Kobiety	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wyższe	18,3	10,9	44,8	10,6	18,4
Policealne i średnie zawodowe	30,2	37,8	18,2	32,1	30,7
Średnie ogólnokształcące	8,5	8,5	7,0	9,5	6,6
Zasadnicze zawodowe	31,5	30,9	24,3	34,6	30,4
Gimnazjum i poniżej	11,5	11,9	5,7	13,2	13,9

Rozróżnienie pracujących ze względu na status zatrudnienia liczonych jeden raz w grupie czynnika głównego pokazuje, że najlicniejszą grupę wśród osób zagrożonych czynnikami fizycznymi stanowili pracownicy najemni (75,5% osób zagrożonych tymi czynnikami). Dwie trzecie z tych osób to byli mężczyźni. Mężczyźni o statusie pracownika najemnego najczęściej wskazywali na ryzyko wystąpienia wypadku jako główny czynnik

niebezpieczny w swoim miejscu pracy. Kobiety o statusie pracownika najemnego jako główny, fizyczny czynnik niebezpieczny w swoim miejscu pracy wskazywały niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków.

Wyników badania modułowego nie można bezpośrednio porównać z wynikami badania warunków pracy realizowanego poprzez przedsiębiorstwa na formularzu Z-10.

Badaniem modułowym BAEL w zakresie pytań o warunkach pracy objęta została ludność w wieku 15 lat i więcej, która aktualnie pracowała (ok. 15 mln pracujących).

Badanie warunków pracy obejmuje tylko osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób i w tych rodzajach działalności gdzie występuje największe zagrożenie (ok. 5 mln zatrudnionych).

Badanie to nie obejmuje:

- pracodawców i pracujących na własny rachunek (łącznie z gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) – ponad 3 mln osób,
- pracujących w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego – ok. 300 tys. osób,
- pracujących w szarej strefie, wykonujących pracę nie rejestrowaną – ok. 1 mln osób,
- pracujących w jednostkach do 9 pracujących łącznie – ok. 2,8 mln osób,
- pracujących w rodzajach działalności nie objętych badaniem – ok. 2,5 mln osób.

Subiektywna ocena występowania zagrożeń wśród zbadanych osób pracujących w ciągu ostatniego roku mogła w wielu przypadkach odbiegać od stanu rzeczywistego. Wyniki ankiety modułowej ZD-G stanowią jednak ważne uzupełnienie dla badania warunków pracy w Polsce na formularzu Z-10 o wiedzę na temat zagrożeń czynnikami psychologicznymi w miejscu pracy oraz subiektywną ocenę stanu zagrożenia czynnikami fizycznymi w miejscu pracy.

ANALYSIS OF RESULTS THE MODULE SURVEY LFS WAS CARRIED OUT IN THE II QUARTER 2007

PRELIMINARY NOTES

The module survey “Accidents at work and work-related health problems” was carried out in the II quarter of 2007 alongside the main labour force survey LFS.

Both surveys were carried out with the appliance of the sample survey method on the population of persons aged 15 years and more living in households. The results of the main were generalised on the population of 31,338 thousand people.

The module survey concerned a smaller population as it covered only persons who were employed in the period of the survey and the persons who have ever worked.

The first largest population comprised persons who answered questions of the section of the module questionnaire – concerning work-related health problems suffered during the last 12 months. This population comprised 26255 thousand people, which constituted 83.8% of the total number of the population in the basic survey. The second group comprised persons who are currently employed or worked during the last 12 months. These persons answered questions in the II section of the ZD-G questionnaire – accidents at work that happened during the last 12 months. This population comprised 15,969 thousand, which constituted 51.0% of the total number of the population in the basic survey. The last group comprised persons currently working who answered the questions included in the III section of the ZD-G questionnaire – factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health. The population of the currently employed persons comprised 14, 936 thousand people, which constituted 47.7% of the total number of population aged 15 years and more.

All three surveyed subpopulations may be characterised according to their demographic determinants such as: sex, age, level of education and place of residence, and according to their occupational characteristics such as: NACE sections, occupations and employment status.

Detailed analysis of the subpopulations in respect to the mentioned characteristics is presented in particular parts of this publication.

1. WORK-RELATED HEALTH PROBLEMS SUFFERED DURING THE LAST 12 MONTHS

Our health is influenced every day by various factors: our habitat, social environment, the way of living and our own behaviour. Things that happen in the place of work also have a great impact on the society’s health condition. Experience shows that any kind of performed work poses a potential threat to health. Because of this, all European countries introduced legislature determining the principles concerning employees’ safety and health. According to these provisions, the employer bears responsibility for appropriate working conditions in respect to safety and health, while employees must also contribute.

Current statistics on employees’ health carry out statistical monitoring on sudden events (accidents at work) and chronic pathological conditions (occupational diseases). The latter are often associated with work under extreme conditions: noise, chemical fumes, excessive

smokes, or dusts. Thus, it may seem that, e.g. an office is much safer place of work. Unfortunately, even seemingly light work in sitting position results in serious pressure on spine, while multiple hours spent on watching screen of a computed monitor may result a headache, sight disorders, and eye pain or tearing. The problems with larynx threaten not only teachers, but also other persons whose work requires speaking, e.g. sales managers or customer service workers. Therefore, it may be assumed that almost any mode of work contributes to a development of not very serious, but still irksome health complaints, which may be suffered in not only the period of paid work, but also many years after its termination. Recognition of the scale and incidence of such problems was one of the major goals of the presented module survey.

The survey methodology defines a **work-related health problem** as a health complaint caused or made worse as a result of adverse factors present in the place of work (e.g. exposure to dust, chemical substances), or a specific character of work (e.g. working in a noisy environment, under stress caused with time pressure) and suffered during the last 12 months, regardless its seriousness and duration. Health problems defined in such a way could be suffered by any person who has ever had paid work, not only the currently employed one, which unambiguously defined the potential, very large population that is the subject of observation.

For the preliminary purposes of the analysis, such a large population was divided into special subpopulations according to the status of economic activity at the moment of the survey. On the first stage separated the populations of persons currently employed and the population of persons not employed at the moment of the survey (i.e. persons unemployed and economically inactive). The second step consisted in division of the currently not working people into two groups – persons who worked during the last 8 years and those who terminated their paid work 9 years ago or earlier.

The structure of population is presented in Table 1.1.

Table 1.1. Population at age 15 years and more who have ever worked by current economic activity and suffering health complaints

Specification		Persons who have ever worked by current economic activity in II quarter 2007			
		total	employed	not employed who during the last 8 years	
				were employed	were not employed
		in thousands			
Suffered of health complaints	Total	26255	14936	4305	7014
	yes	6661	3031	1079	2551
	No	19595	11906	3226	4463
By the number health complaints	1	3112	1783	520	809
	2 or more	3549	1248	559	1743

The above table shows that 57% of the total number of persons aged 15 years and more comprised persons currently employed. Among them, every fifth person declared work-related health problems (suffered during the last 12 months). In the population of persons not employed amounting to over 11.3 million people, long-term health problems concerned every

third person. Slightly more often, (36%) they were observed among persons who relatively long ago terminated their paid work (i.e. at least 9 years ago).

The total number of population of people who declared work related health problems comprised almost 6.7 million people, of whom over a half signalled multiple complaints. Numerous work-related health complaints most often declared persons currently not employed (respectively 52% and 68%); in a group of persons currently employed – only slightly less, as it concerned over 41% of this subpopulation.

Despite rather often observed incidence of a few health complaints suffered simultaneously by one person, a detailed characteristic of this problem included only one, most serious complaint, i.e. the one that in the subjective opinion had most serious impact on everyday activity (both at work and outside work) during the surveyed period. The structure of most serious health complaints is presented in the table below.

Table 1.2. Persons suffered health problems by types of complaint and economic activity

Specification		Persons by current economic activity in II quarter 2007			
		total	employed	not employed who during the last 8 years	
				were employed	were not employed
in thousands					
Total		6661	3031	1079	2551
Bone, joint or muscle problem which mainly affects:	neck, shoulder or arm	949	511	164	274
	hips, legs, feet	1481	583	224	674
	back	1703	926	264	512
Breathing or lung problem		211	66	32	113
Skin problem		45	27	.	15
Hearing problem		141	34	20	87
Stress, depression or anxiety		355	235	61	58
Headache and/or eyestrain		439	289	61	89
Heart disease or attack, or other problems in the circulatory system		977	187	185	605
Infectious disease		35	26	.	6
Other types of complaint		326	146	63	117

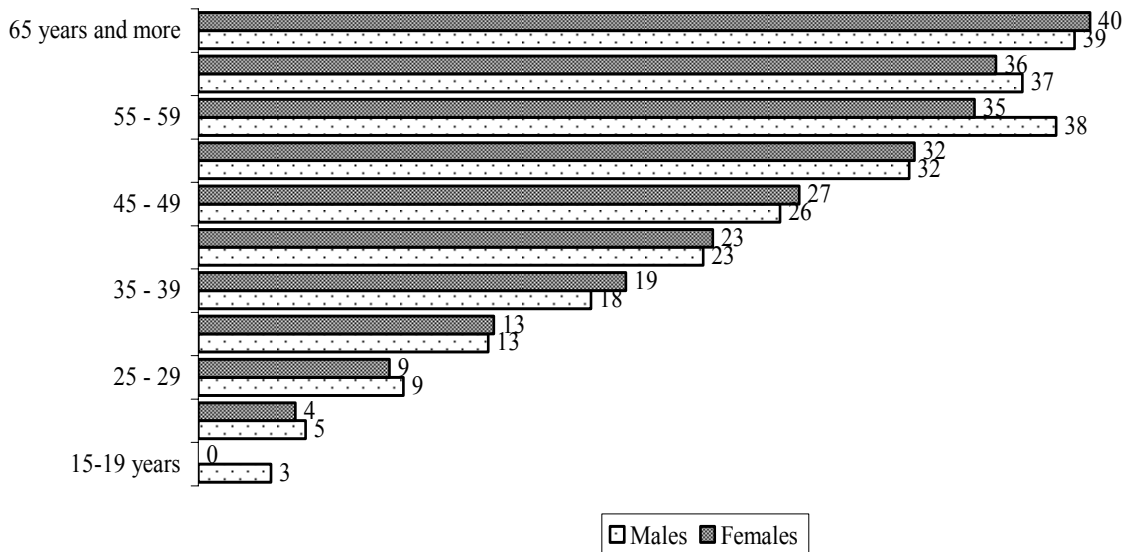
The survey results indicate that in all three analysed subgroups, the most common health complaint suffered during the last 12 months constituted problem with the skeletal-muscular system, i.e. bone, joint, or muscle problems. They were observed among 62% of the total number of persons with health problems. Currently employed persons – almost 67% of this group, relatively most often declared it. Health complaints related to bone, muscle and joint were mainly situated in back and hips, legs, feet. Much less often, these complaints were localised in the area of neck, shoulder, or arm. The second most common work-related health problem comprises heart disease or attack, or other problems of the circulatory system. This type of complaint declared every seventh person; but among persons who were not working for a long time – almost every fourth person. The least often this problem indicated employed persons – every 16th person. Every 15th person with health problems declared headache or eyestrain as the most serious complaint suffered during the last 12 months. This health

problem most often indicated employed persons. Over 5% of the total number of persons with occupational health problems indicated that it was mainly stress, depression, or anxiety. This type of complaint relatively most often was observed among employed persons, while less often it was declared by persons who were not employed for a long time. Relatively seldom were declared problems with breathing or lung, or hearing problems. While there were only a few declared cases of skin problems or infectious diseases.

Bearing in mind the fact that a detailed characteristic on work-related health complaints concerned only one, most serious complaint, and insignificant differences in the rate of occurrence, the further analysis (and in the data presented in result tables) does not include the issue of the status on the labour market. It means that the further analysis will concern the total number of population covered with the survey (i.e. all persons who have ever worked).

As was mentioned earlier, work-related health complaints suffered during the last 12 months over 6.6 million people aged 15 years and more. It means that every fourth person suffered occupational health problems. Regarding the sex of persons with health problems, it is easy to notice that these complaints slightly more often observed among women than among men (respectively 26% and 25%). The incidence of occupational health problems to a greater extent is determined not by sex, but by age. The older the person is the more probable is appearance of such problems. This obviously may be a result of longer work seniority, many varied jobs, and in the past – relatively worse working conditions in respect to safety and health. It is illustrated by the Chart below.

Chart 1.1. Persons suffered health complaints by age and sex – in % of a given age and sex

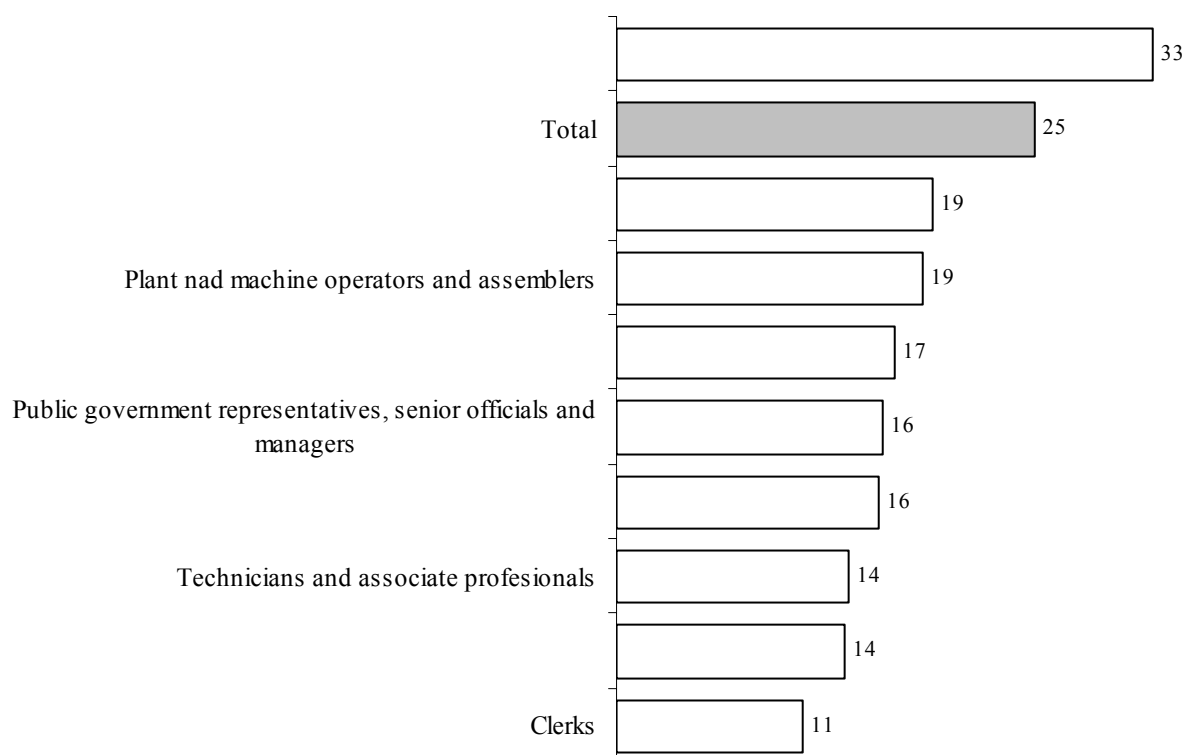
The above data indicate that every third person aged 50 years and more complained about the work-related health problems, whereas among persons younger between 5 and 25% of these subpopulation .

The incidence of health problems also depends on the level of education. Persons with higher levels of education much less often suffered such problems than persons with lower levels of education. In a group of persons with tertiary education work related health

problems was observed less than 17% of this population, while among persons whose had education level did not exceed lower secondary (gimnazjum) education – over 38%. This is most likely a result of a kind of work which these persons could perform during their entire occupational life. Persons with lower level of education more often perform simple (elementary) work, requiring more physical efforts and they mostly work under worse conditions.

The data by occupational groups included in the chart below justify this presumption. However, one must remember that the presented data do not cover the whole population. Detailed information characterising the place of work where work related health complaint was caused or made worse did not persons who terminated paid work 9 years ago or earlier, particularly considering the large size of this group – it amounted to 2 551 thousand people and comprised over 38% of the population who declared work-related health problems. Despite rather seriously reduced analysed population (only persons who work or worked during the last 8 years), it may be concluded that relatively highest possibility of developing work-related health problems are observed among *skilled agricultural and fishery workers*. Every third person employed in this occupation (currently or in the past) had such problems. The next in turn were *craft and related trades workers*, and *plant and machine operators and assemblers* – almost every fifth person. The least often work related health problems were observed among *clerks* (only among 11%), and among *service workers and shop and market sales workers*, and persons performing occupations of *technicians and associate professionals* (14% of each of these populations).

Chart 1.2. Persons suffered health complaints by group of occupations – in %

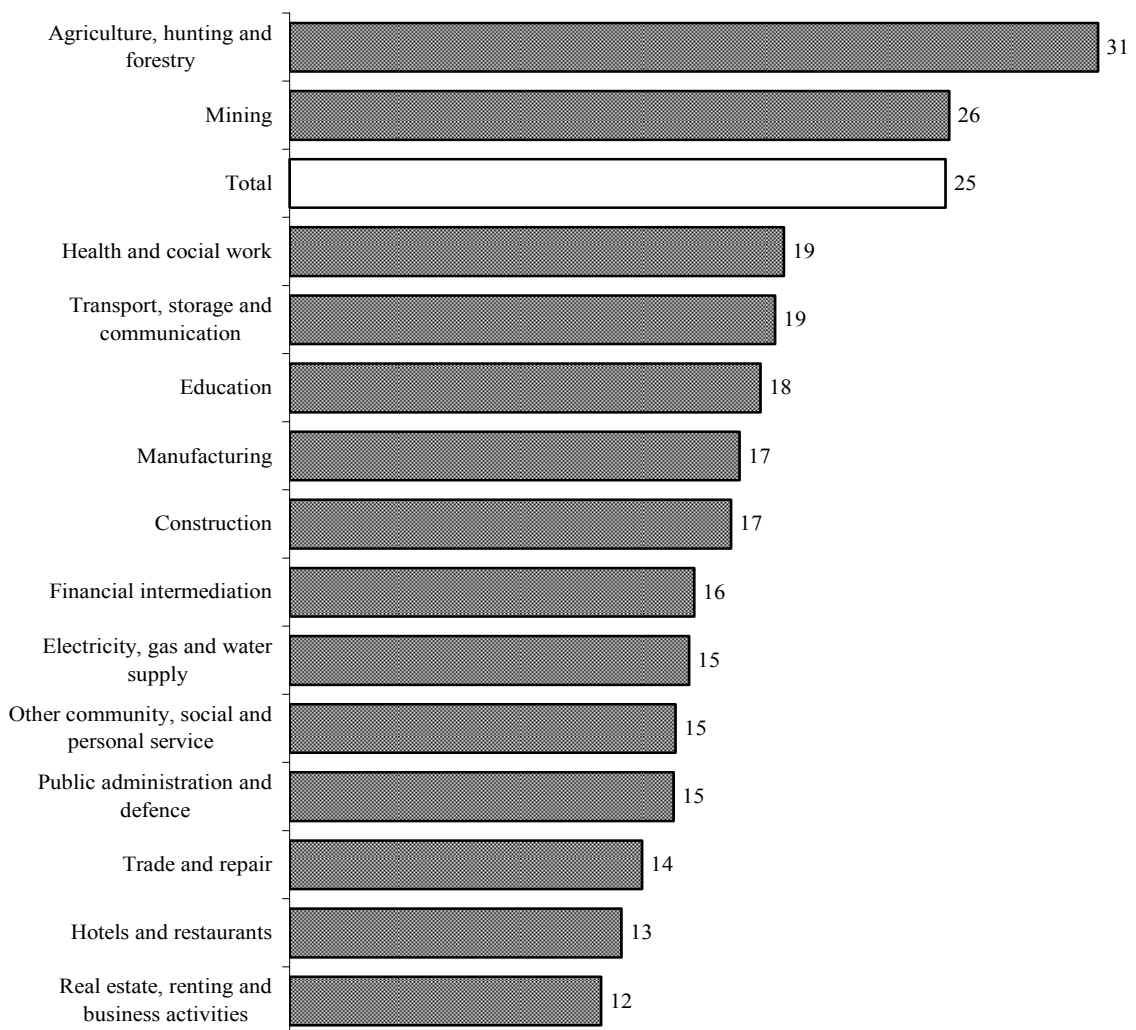

The type of performed work decidedly influences potential hazard to health and unambiguously creates possibility of occurrence of various health complaints. The survey results allow conclusion that even when men and women perform the same occupation, its

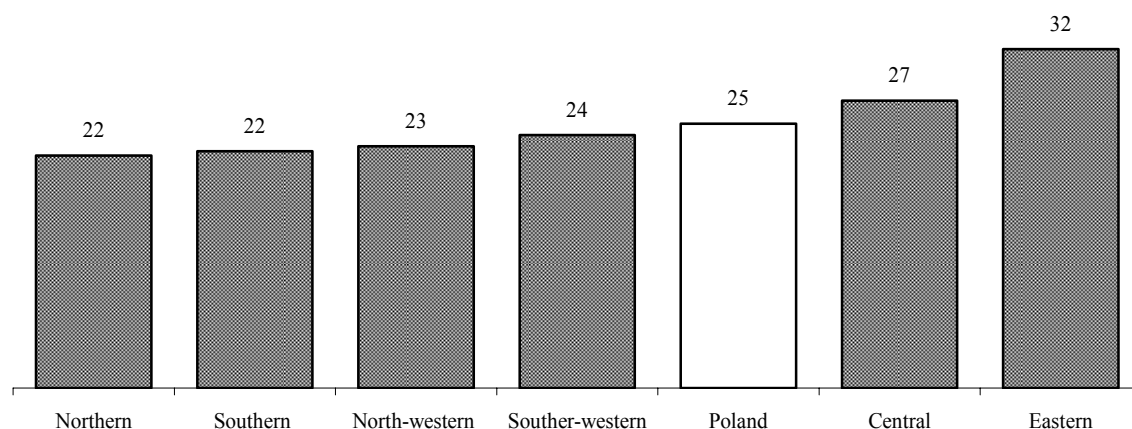
negative consequences (in a form of occupational health problems) will be more often observed among women than men. In all analysed occupational groups (with the exception of *plant and machine operators and assemblers*) the percentage share of women complaining about work-related health problems was higher than among men. The highest unfavourable for women difference in incidence of work-related health problems were observed among a group of *elementary occupations* and among *professionals* (about 7-8 percentage points).

Chart 1.3 presents the kinds of activity conducted by the employer where work-related health problems most often occur. Relatively most often work-related health complaints are observed in agriculture and mining; next in health and social work, transport, storage and communication. The least often they occur among persons employed in real estate, renting and business activities, hotels and restaurants or trade and repair.

Chart 1.3. Persons suffered health complaints by NACE sections– in %

Analysing differentiation in incidence of work-related health problems depending on the place of residence allows conclusion that relatively most often work related health problems declared residents of the eastern region (almost every third person), particularly from voivodships: Lubelskie and Podlaskie, and residents of the central region (almost 27%) – mainly residents of Mazowieckie Voivodship.

Chart 1.3. Persons suffered health complaints by regions – in %

The least often health problems were declared by persons living in the northern and southern regions (only 22% in each). If we analyse voivodships instead of region, it still may be concluded that the territory where relatively often paid work results in health problems comprise the eastern part of our country, which western border is set by the outline of the Vistula river. This area characterised with higher risk factor include voivodships: Małopolskie, Mazowieckie, Podkarpackie, Podlaskie, Lubelskie and Warmińsko-Mazurskie (exceeding the country's average). Residents of the other part of Poland much less often declared such problems. The lowest incidence was observed for voivodships: Kujawsko-Pomorskie, Pomorskie, Świętokrzyskie, Wielkopolskie and Silesian (less often than every fifth person declared health problems). The exception in this area constituted residents of Lubuskie Voivodships who relatively often declared work-related health problems – every third person.

Table 1.3. Persons suffered health problems by types of complaint and sex

Types of health complaint		Total	Men	Women
Total – in thousands		6661	3094	3567
In percent of a given sex				
Bone, joint or muscle problem which mainly affects:	total	62.0	61.1	62.9
	neck, shoulder or arm	14.2	13.5	14.9
	hips, legs, feet	22.2	20.3	23.9
	back	25.6	27.3	24.1
Breathing or lung problem		3.2	4.3	2.2
Skin problem		0.7	0.8	0.6
Hearing problem		2.1	2.8	1.5
Stress, depression or anxiety		5.3	4.6	5.9
Headache and/or eyestrain		6.6	5.7	7.3
Heart disease or attack, or other problems in the circulatory system		14.7	15.7	13.7
Infectious disease		0.5	0.5	0.5
Other types of complaint		4.9	4.4	5.3

Taking into account the structure of health complaints in respect to the types observed among men and women, it may be concluded that men relatively more often than women complained about back pain, problems with breathing or lung; more often were also observed hearing problems. There were also observed problems with heart or the circulatory system. While women much more often than men complained about frequent headaches and eyestrain, and bone, joint and muscle problems affecting hips and legs.

Problems of the skeletal-muscular-bone system comprise the most serious work-related health complaint irrespective of sex and age. In particular age groups, the share of this health problem oscillates between 59% (for age group 65 years and more) and 67% (for age group 35-44 years). The incidence of other analysed health complaints depends mainly on age. It also depends on work seniority. Younger persons with not very long duration of work (i.e. until 44 years of age) most often complained about frequent headaches and eyestrain. They also declared problems of emotional nature – stress, depression or anxiety. In a group of mature and elderly persons significantly more important role played problems of the circulatory system, and following the process of ageing – also hearing problems or breathing and lung problems. The data on main health problems by age groups are presented in Table 1.4.

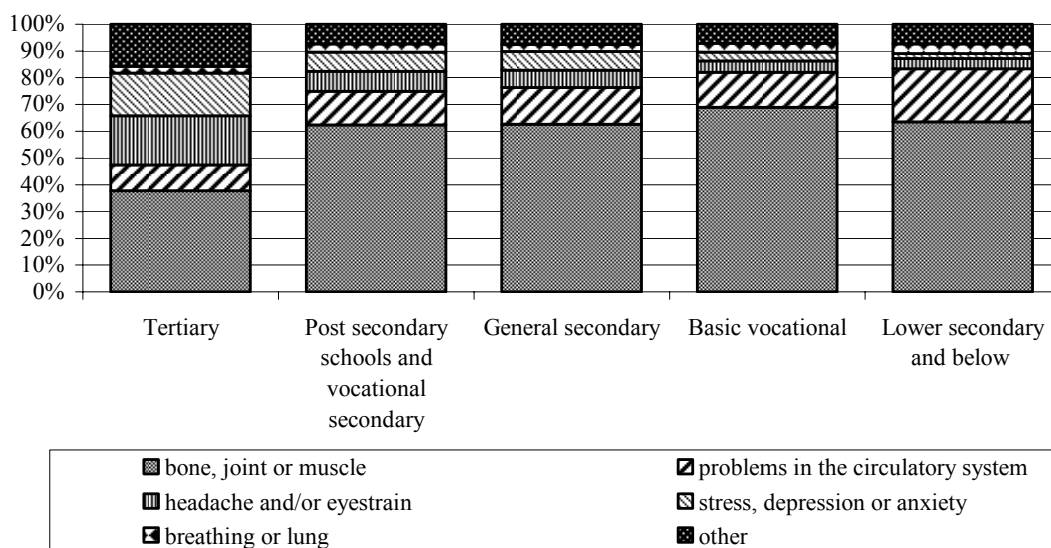
Analysing territorial differences in incidence of most serious problems health it is easy to note that relatively most often bone, muscle or joint problems are observed among population of the eastern region (over 65% of the total number of cases), while the least often – among residents of the north-western region (only slightly over 60%). In regions: southern, northern and north-western about 16% of the total number of persons with occupational health problems comprised persons with the circulatory system diseases (including heart problems), while problems with breathing and lung relatively most often suffer residents of the southern and northern regions of Poland (about 4% in each).

Table 1.4. Three most serious health complaints suffered by persons in a given age groups

Age groups	Most serious health complaints
15-24 years	<ol style="list-style-type: none"> 1. bone, muscle and joint (62%) 2. headache or eyestrain (17%) 3. stress, depression, anxiety (9%)
25-34 years	<ol style="list-style-type: none"> 1. bone, muscle and joint (60%) 2. headache or eyestrain (13%) 3. stress, depression, anxiety (11%)
35-44 years	<ol style="list-style-type: none"> 1. bone, muscle and joint (67%) 2. stress, depression, anxiety (9%) 3. headache or eyestrain (8%)
45-54 years	<ol style="list-style-type: none"> 1. bone, muscle and joint (65%) 2. heart disease or attack, or other problems in the circulatory system (10%) 3. headache or eyestrain (9%)
54-64 years	<ol style="list-style-type: none"> 1. bone, muscle and joint (59%) 2. heart disease or attack, or other problems in the circulatory system (19%) 3. stress, depression, anxiety, and headaches and eyestrain (5% each)
65 years and more	<ol style="list-style-type: none"> 1. bone, muscle and joint (59%) 2. heart disease or attack, or other problems in the circulatory system (24%) 3. problems with breathing and lung, or hearing problems (4% each)

When analysing the level of education of a person as compared to his/her occupational health problems, one may conclude that persons with tertiary level of education almost twice less often complain about bone, muscle or joint problems. However, they are more often than persons who acquired lower levels of education susceptible to headaches and eyestrain (among every 5-6th person with health problems). Moreover, they are more often victims of stress, depression or anxiety (among every 5-6th person). Among group with highest level of education, heart and the circulatory system related problems are registered much less often. This type of complaint indicated only every tenth person with tertiary education, while in a group of persons with no higher than lower secondary level of education (gimnazjum) – every fifth person with work-related health problems. Detailed data are presented in Chart 1.5.

Chart 1.5. The structure of health problems by types of complaint and level of education of persons

Which health complaints are typical for particular occupational groups? The analysis on incidence differentiation does not cover the whole population of people with occupational health problems. The survey did not present a detailed characteristic of the place of work (occupation, NACE section and employment status) where a complaint was caused if a person terminated his/her paid work 9 years ago or earlier. Therefore, the below conclusion will concern a narrow group of persons, i.e. these who during the last 8 years were employed.

Thus, in all occupational groups, the first in respect to incidence of health problems place belonged to bone, joint and muscle problems, although to a different extent. The least often this type of complaint was observed among persons belonging to occupations *skilled agricultural and fishery workers* – for almost 80% cases, while the least often among groups of *professionals and public government representatives, senior officials and managers* (only in less than 44% of cases). Persons performing white-collar jobs (beginning from *Public government representatives, senior officials and managers* to *clerks*) also complained about frequent headaches or eyestrain. This group of occupations was often exposed to stress, depression or anxiety. Whereas, among the persons performing blue-collar (manual) occupations, heart disease and attack, or other problems of the circulatory system were second on respect to incidence. Relatively often this subpopulation complained about frequent headaches or eyestrain.

Is there a correlation between kind of activity conducted by establishment and a given hazard to health (understood as the type of most often health complaint)? The data obtained in the survey confirm this correlation. For most kinds of activity may be specified typical health complaints. Thus, the most common work-related health complaint in Poland are bone, joint and muscle problems. They may be observed among the employed in all kinds of activity (NACE sections). Then, the incidence of the next one is strongly differentiated. Thus, among persons employed in *Agriculture, forestry and, hunting, Mining and Other community, social and personal service* relatively often are observed diseases of the circulatory system (including heart diseases), while among persons employed in *Education – larynx (vocal chords) problems* (included in the category – other types of complaint). Persons employed in *Financial intermediation, Real estate, renting and business activities and Public administration and national defence* relatively often complain about headaches and eyestrain, they are also familiar with stress, depression or anxiety (particularly often observed among office workers). Whereas, diseases of the respiratory system relatively often are observed in *Mining*, while hearing problems – also in *Mining and Manufacturing*. Detailed information is presented in the tabular part in Table 1.3.

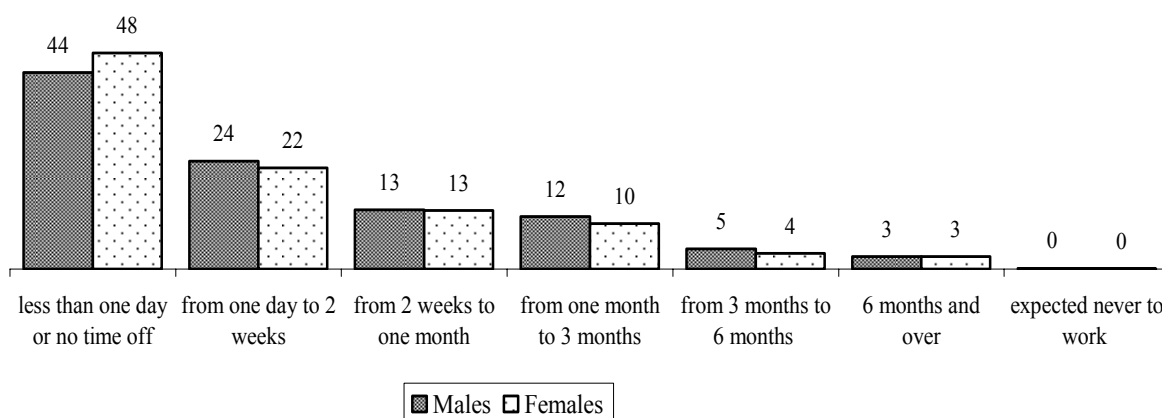
What are the consequences of incidence of work-related health problems? Can they result in limitation of everyday activity, both at work or outside work? The survey results indicate that only for every fifth person the existing work-related health problem did not influence everyday activity. For over a half (55%) health problem only to some extent limited everyday activity, while for almost every fourth person – it significantly limited everyday activity. Significant limitation of everyday activity reported mainly elderly persons (60 years old and more). Much more often, it was reported women than by men. Relatively most often this problem declared persons with low level of education. In respect to territorial distribution, relatively most often negative picture of the impact of health complaints on everyday activity presented residents of voivodships: Małopolskie, Zachodniopomorskie (over 30% of the total number of persons with health problems in these voivodships).

Persons who were employed during the last 12 months were asked about joint period of inability to work caused by a given health problem. The survey results indicate that almost 46% persons with health problems stated that health complaints did not have any impact on time of work (potential inability to work was very short, i.e. less than a day or not at all), for further 36% – joint duration of inability to work caused by health complaint was no longer than 1 month. Only for less than 18% it was longer, and a slightly longer period of absence caused by health complaints declared men than women.

Taking into account the period of inability to work caused by work-related health problems and kinds of performed work, it may be concluded that in case of salaried workers of the top and intermediate levels (down to a group of *clerks*) suffered health complaint did not have a strong impact on absence from work. Over a half of the population z of this group did not have any days off because of this problem, for the further 20-25% – break in work did not last longer than 2 weeks over a year. In case of other occupational groups, the consequences of work-related health problems were significantly more serious, for every 4-5th person joint duration inability to work was longer than 1 month. Relatively most often days off had to take *Skilled agricultural and fishery workers* and *Craft and related trades workers*, the joint duration inability to work was among them the longest – for almost every 10-11th persons employed in these occupations and its durations was 3 months or longer.

Chart 1.6. Persons suffered health complaints by duration inability to work and sex – in % of a given sex

Analysing correlation between duration of a period of inability to work caused by work-related health problems and a form of employment, it may be concluded that self-employed persons relatively seldom reduced their time of work. Almost 48% of this subpopulation declared continuous work despite health complaints, next 23% declared that over a year joint duration of inability to work was no longer than 1 month, only every sixth declared that it was longer. Generally, the longest duration of absence caused by health complaints admitted *Contributing family workers*. Almost 30% of this population did not perform work for at least one month, almost a half of them constituted persons with a very long absence from work – at least 3 months.

Taking into account the company's kind of activity, it may be concluded that persons employed in *Agriculture, forestry, hunting*, and enterprises of the section *Electricity, water and gas supply* relatively often had to reduce their economic activity. Only less than every third person with work-related health problems declared lack of such limitations. Equally often absence from work declared persons employed in *Construction* and *Hotels and restaurants*. In these four sections every 9-10th person with occupational health problem did not work for over 3 months. Relatively lowest limitation of paid work caused by health complaints were registered among employed persons in sections: *Real estate, renting and business activities* and *Health and social work*. More than over a half of the population of persons with health problems did not take any days off work because of these problems.

Let analyse detailed characteristic of the most common in Poland work-related health problems. The survey results indicate that among the five most common groups were included:

- Bone, joint or muscle problems
- Heart disease or attack, or other problems in the circulatory system
- Headaches and/or eyestrain
- Stress, depression, anxiety
- Problems with breathing and lung

Jointly, the above mentioned types cover almost 92% of the total number of the total number of work-related complaints and problems.

Bone, joint or muscle problems

Health complaints such as bone, joint or muscle problems suffer in Poland almost 4.1 million people aged 15 years and more. They affect mainly back (two-fifth of this population), and hips and legs (every third person), while less often – it affected neck, shoulder or arm. Relatively more often bone, joint or muscle problems were observed among women than among men. Over a half of cases of this health complaint was observed among persons who were economically active during the last 12 months. Men were significantly more often represented in this group than women. Relations observed in case of the other group (persons not employed during 12 months) between sexes among persons suffering from this problem were reverse. Relatively more cases of this health complaint concerned women (almost 62%).

As regard the age structure of the total population of persons with bone, joint or muscle problems, dominant role played mature and elderly persons. Only every fourth case of health complaints concerned young people (less than 45 years old) therefore mostly economically active. Over 65% of the total number of persons with such problems constituted persons level of education basic vocational or lower, while only every 15th person had tertiary education. In most cases they were still economically active.

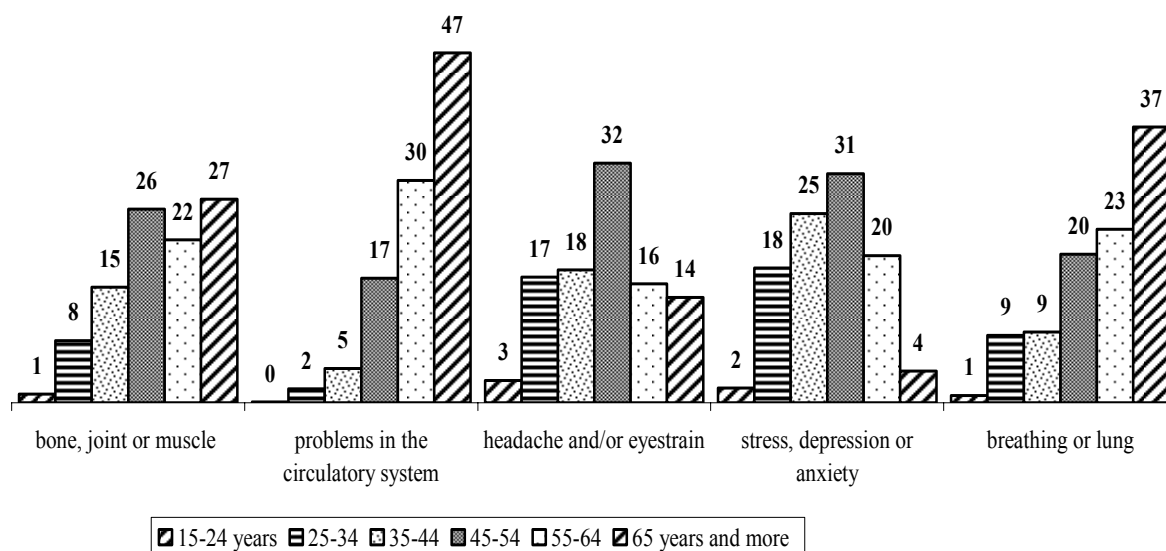
Almost a half population with this complaint live in the central and eastern regions. Every seventh among them lives in Mazowieckie Voivodship.

For every fifth person, bone, joint or muscle problems did not have any impact on everyday activity. Almost 60 % this population declared that this health complaints limits their everyday activity, to a small extent only. Only every fifth stated that these limitations were serious. Such significantly worse assessment of one's own health was mainly declared by the oldest persons.

Although detailed characteristic of the place of work where the analysed complaint was caused did not include the whole population (excluded were persons who terminated their paid work 9 years ago or earlier), nevertheless one may speculate about the kind of work that causes such problems. Almost every fourth person suffering bone, joint or muscle problem performs or performed in the past occupation *Skilled agricultural and fishery workers* or *Craft and related trades workers*. Every tenth case concerned *Plant and machine operators and assemblers* or *Elementary workers*. These observations are reflected by the structure according to NACE sections. Every fourth case of bone, joint or muscle problem was related to work in *Agriculture, forestry, hunting*, or *Manufacturing*. Next positions were held by *Trade and repair*, and *Transport, storage and communication*.

Almost a half of the population of persons (employed during the last 12 months before the survey) declared that their health problems did not directly influence working time (their inability to work was shorter than one day, or none). The next 23% of persons stated that joint period of inability to work due to this did not exceed 2 weeks, less than every third person indicated that their time off work was longer. Generally, longer duration of absence from work caused by bone, joint or muscle problems declared more often: men, *Skilled agricultural and fishery workers* and *Craft and related trades workers* and residents of the south-western and northern regions, particularly in Warmińsko-Mazurskie Voivodship.

**Chart 1.7. Five most serious health complaints suffered by persons by age groups
- in %**

Over 60% persons, who were employed during the last 8 years declared that these health complaints developed in their current job, while in case of every fifth person it was their last place of work.

Heart disease or attack, or other problems in the circulatory system

The population of persons with occupational health problems concerning heart and the circulatory system in Poland comprises almost 1 million people (exactly 977 thousand people). Occupational diseases of heart and the circulatory system were mainly observed among persons who had already terminated their paid work. Less than every fourth case of this health complaint concerned the economically active persons. Relatively more cases of these health complaints were observed among women than among men. However, this result is caused exclusively by a significant predominance of women in a group of persons already not employed. In a group of persons who were employed during the last 12 months relatively men suffering health problems were relatively more numerous than women. Heart diseases and other health complaints of the circulatory system according to the surveyed quite seriously limit everyday activity. Only every ninth person with such problems declared absence of any limitations causes by this declared no limitations, while almost for every third person this complaint significantly limited everyday activity. Such negative opinions more often formed women.

Health complaints concerning heart and the circulatory system problems are particularly often observed among older persons aged 50 years, particularly after 65th birthday (almost every second case). This group comprised almost 90% of the total number of this specified population.

Relatively large group of persons with the circulatory system complaints lives in the central and eastern regions (jointly almost 45% of the total number of cases registered in the country). Every seventh person with such problems lives in Mazowieckie Voivodships, while every eight – in Małopolskie Voivodships.

In the population of persons with heart and the circulatory system problems relatively predominant are persons with rather low level of education. For almost 68% of this population the highest education level that they attained was basic vocational. As was noticed earlier, heart and the circulatory system problems are typical for elderly persons who terminated their paid work long ago and who characterise relatively lower level of education. This may be confirmed through comparing distribution of level of education for both subpopulations. The first comprise persons who were economically active (were employed) during the last year, the other comprise persons who stopped working. In case of the first group (with the analysed health problem) the share of persons with level of education not higher than lower secondary (gimnazjum) amounted to less than 16%, while in the other group – it was almost a half.

Considering the detailed characteristic of the place of work where this health complaint was caused or made worse, it may be concluded that almost every fourth case of heart and the circulatory system complaints was observed among persons who during the last 8 years worked in occupations of *Skilled agricultural and fishery workers*, every tenth – occupation *Craft and related trades workers*. More than every fifth case concerned persons performing more complex occupations, i.e. they were included into the first four large occupational groups according to the classification of occupations.

Only every fifth person suffering health complaints related to heart or the circulatory system during last year was economically active and worked. Did this complaint result in absence? The data indicate that one-third of the mentioned population did not have a single day of absence. For further 1/3 this population joint duration of inability to work caused by this problems did not exceed two weeks over a year, while only for every third person it was, although in most cases it did not exceed 3 months.

Headaches and/or eyestrain

Headache or eyestrain was the most serious work related health problem for almost 440 thousand people aged 15 years and more. Such health problems were relatively more often registered among women than men. Women constituted almost 60% of the total number of this population .

Although this problem seems less serious and of lighter nature as compared to the earlier analysed complaints, nevertheless, 60% persons reported this problem often limits ability to perform everyday activity, both at work and outside work, although much less often it was a very serious limitation (only for every tenth person) and did not depend on sex .

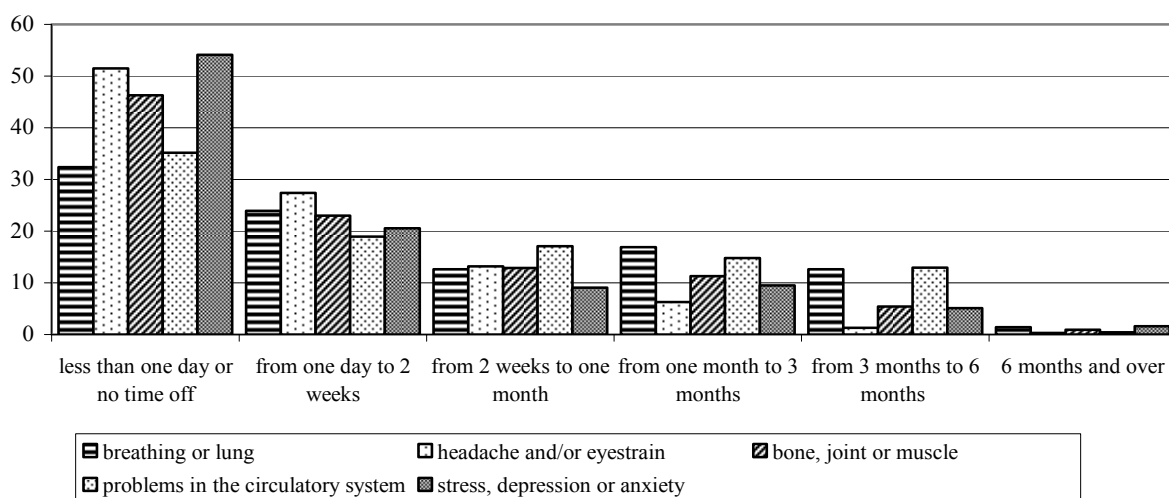
Almost 70% of the total number of this population comprises persons who worked during 12 months before the survey. Among this group frequent headaches or eyestrain relatively most often were registered between 30 and 54 years of age (almost 80% cases in this group), while in a group of persons not employed mainly among persons much older (55 years or more). Almost every second case of these health complaints concerned persons aged 60 years or more. Taking into account level of education of persons with such health complaint, it may be concluded that among a group of persons employed during the last 12 months before the survey almost two-fifth constituted persons with tertiary education, while every third person had secondary education. Among the subpopulation of persons not employed respective relations were different: two-fifth this population characterised lower secondary (gimnazjum) or below, while the further 25% – only basic vocational .

Taking into account territorial distribution of this problem, it may be said that every fourth person with such problems lived in Mazowieckie Voivodship. Thus, the largest group persons with health complaints concerning headache and eyestrain lives in the central region (almost every third person), including also Łódzkie Voivodship.

Analysing characteristic of the place of work where health was caused complaints it may be concluded that more often than in every third case (almost 38%) it was observed among *Professionals or Technicians and associate professionals*, while every ninth – *Plant and machine operators and assemblers*. When analysing kind of activity conducted by the employer – every sixth case was caused in *Manufacturing*, while every tenth – in *Education*, and *Trade and repair*.

Incidence of such problems only to a little extent negatively influences ability to perform work. The survey indicated that over a half of the number of people suffering from these health problems did not take a single day off work because of this problem, for the next 27% duration of inability to work was not longer than 2 weeks, only for every fifth person it was longer. Considering territorial distribution of longer absence caused by these complaints, it may be concluded that relatively most often it was observed for persons living in the central and northern regions. Relatively often, longer periods of inability to work (longer than 2 weeks over a year) were registered among *Skilled agricultural and fishery workers*, *Craft and related trades workers* and persons performing *elementary occupations*.

Chart 1.8. Persons suffered health complaints by types of complaint and duration inability to work – in %

Stress, depression, anxiety

355 thousand people considered this health problem as the most serious, over 60% of which constituted women. Less than 40% of this population declared that this health complaint does not limit their everyday activity. For two-fifth it limited activity to a minor extent, while every fifth person felt strong limitation. In the age structure of this population predominant are persons relatively young and mature, between 30 and 60 years old (over 80% of the analysed population).

Considering geographical factor, it may be concluded that a vast part of this population live in the central region, mostly in Mazowieckie Voivodship (every fourth person with such problems). The next area comprises territories of voivodships: Silesian and Dolnośląskie, inhabited respectively by 10% of the total population in each.

Over 70% of the population comprise who worked during the last 12 months, only a less than every third person does not work. Among all persons economically active during the last 9 years relatively most often represented were *Public government representatives, senior officials and managers, Professionals, and Technicians and associate professionals*. They comprised over a half of the this population. Every fifth case of such complaint was related to work in establishments belonging to *Manufacturing*, while every seventh – in *Public administration*, and every tenth – was caused in sections: *Health and social work or Hotels and restaurants*. For almost 70% of this type of health complaints was unambiguously related to the work still performed by the respondent.

Over a half of the population of persons employed during the last 12 months declared that these health complaints did not affected their working, the next 20% admitted that they had to take days off but for a short period (for less than 2 weeks), and only for every fourth persons a joint period of inability to work was longer than 2 weeks. Longer breaks in work due to health complaints relatively more often had men than women.

Breathing or lung problems

The last analysed occupational health complaint is breathing or lung problem. Over 210 thousand people this type of complaint declared as the most serious one. In the population with such problems predominant are men, while women comprise only 37% of the total population.

Problems with the respiratory system relatively often influence everyday activity. Only every fifth person in this population gave a negative answer to this question, but among men – only every sixth.

More than every third person of this group is 65 years old or more, while persons 50 years old comprise almost one-fourth of the whole population. Relatively largest group of persons with such problems live in the southern region including voivodships: Silesian and Małopolskie. Almost every fourth person with such health complaint lives in this region.

Population of persons with occupational problem of the respiratory system comprise mainly persons with relatively low level of education. Two-third of this population had vocational secondary or even lower level of education.

Taking into account economic activity, it may be concluded that the majority of this group comprise persons who did not work during the last 12 months and only every third person was working. In case of employed persons, this health complaints significantly influenced ability to perform paid work. Two-third of the employed took days off work because of this problem, of which almost every third person was absent from work for a period longer than 1 month.

Although a detailed characteristic of the workplace where the problem with breathing or lung was caused was obtained from less than a half of the total population (only persons

who were working during the last 8 years), it may be concluded that almost two-fifth of such health complaints were observed among *Craft and related trades workers*, and *Plant and machine operators and assemblers*, while every eighth – among *Professionals*. Relatively most often health complaints related to the respiratory system were registered in *Manufacturing* (almost every third case), in *Agriculture* (every eighth) and *Education* (every tenth).

2. ACCIDENTS AT WORK THAT HAPPENED DURING THE LAST 12 MONTHS BEFORE THE DATE OF THE SURVEY.

In the part concerning accidents at work, the survey covered about 16 million respondents irrespective of their economic activity, i.e. persons who have worked or were working during the last 12 months preceding the date of the survey.

Among the employed were included all persons aged 15 years and more who during the reference week performed for at least 1 hour any work generating earnings or income, i.e. were employed as paid employees, worked on their own (or leased) agricultural farm or conducted their own economic activity outside agriculture, helped (without pay) in maintaining family agricultural farm or economic activity outside agriculture, or did not perform work (e.g. because of sickness, vacation) but had a job.

Among the surveyed, 179 thousand persons (1.1 %) were injured in the accidents during the course of work, of which 10 thousand persons reported 2 or more accidental events.

When analysing economic activity and a kind of workplace of injured persons, it may be observed that 91 % of the injured remains economically active, while 9 % persons were injured in their last job.

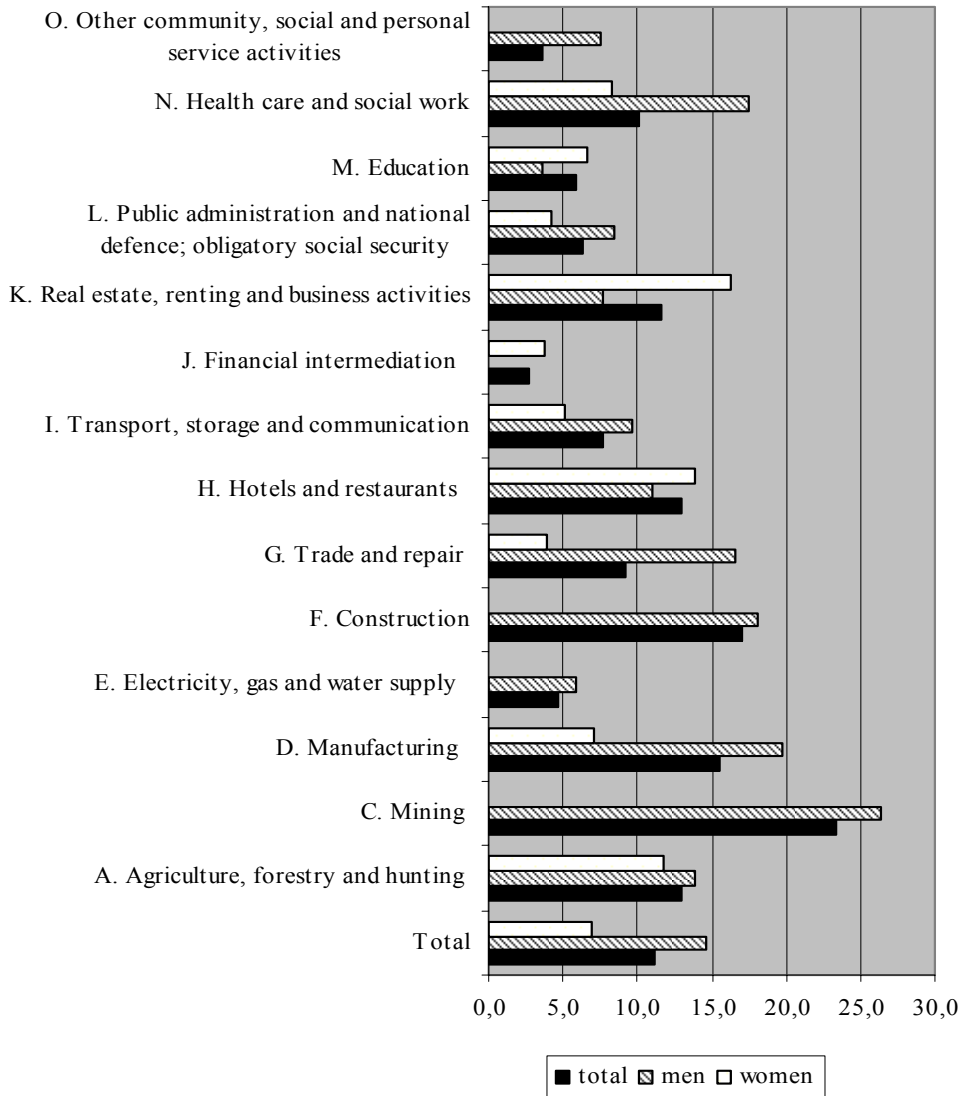
Table 2.1. Persons injured in accidents at work by economic activity, kind of workplace, and sex

SPECIFICATION	Persons injured who during the survey				
	total	worked			did not work
		total	in which		last job
			in the current main job	in other job performed a year ago	
in percents					
Total	100	91	83	4	9
Men	100	90	85	3	10
Women	100	93	81	6	7

High diversity of the number of accidental events among men as well as among women was observed in aggregates according to the kind of economic activity conducted by the employer. The highest percentage share of the total number of the victims was observed in sections: *manufacturing* (28.5 %), *agriculture, hunting and forestry* (16.8 %), *trade and repair* (12.3 %), and *construction* (10.1 %). Similar relations were observed among men, where accidents recorded in the section: *manufacturing* constituted 33.1 % of the total number of the injured men, while each of sections *agriculture, hunting and forestry, trade and repair, and construction* comprised 14.2 %. Whereas, among women a large percentage share of the

total number of injured women, with the exception of sections *agriculture, hunting and forestry* (23.5 %) and *manufacturing* (15.7 %), was also observed in sections: *real estate, renting and business activities* (13.7 %), *education, and health care and social work* (11.8% in each).

Chart 2.1. The overall ratio of accidents at work (the number of persons injured per 1000 surveyed) by sex and NACE sections

The overall ratio of accidents at work, i.e. *the number of persons injured per 1000 surveyed persons* amounted to 11.2. The highest ratio was observed in sections: *mining* (23.4), *construction* (17.1), *manufacturing* (15.6), *hotels and restaurants* (13.0), and *real estate, renting and business activities* (11.6).

Accidents occurred more often among men (14.6 – *total number of injured men per 1000 surveyed men*) than among women (7.0 – *total number of injured women per 1000 surveyed women*). Nevertheless, in the sections: *hotels and restaurants* (13.9), *real estate, renting and business activities* (16.3), *education* (6.7) and *financial intermediation* (3.8) the frequency of accidents at work among women was higher than among men.

Table 2.2. Persons injured in accidents at work per 1000 surveyed persons by sex and voivodships

SPECIFICATION	Persons injured	
	total	in which men
Total	11.2	14.6
Dolnośląskie	13.0	17.6
Kujawsko-pomorskie	6.2	8.8
Lubelskie	12.3	12.9
Lubuskie	4.2	3.9
Łódzkie	8.4	14.5
Małopolskie	7.7	9.9
Mazowieckie	9.2	11.6
Opolskie	7.8	4.6
Podkarpackie	14.3	19.8
Podlaskie	13.2	16.3
Pomorskie	14.2	18.8
Śląskie	12.2	16.1
Świętokrzyskie	11.3	11.6
Warmińsko-mazurskie	17.1	18.2
Wielkopolskie	16.8	22.1
Zachodniopomorskie	12.2	19.4

The highest ratio of accidents at work (exceeding country's averages) both total, and among men and women were observed in voivodships: Dolnośląskie, Podkarpackie, Pomorskie, Śląskie, Warmińsko-Mazurskie and Wielkopolskie.

The most dangerous among occupations of persons injured in accidents at work turned out the work performed by *crafts and related trades workers* (31.8 % of the total number of accidental events reported by the surveyed population); whereas 45.6 % of this group constituted *metal, machinery and related trades workers*, while *extraction and building trades workers* constituted 35.1 %, in which 28.1 % – *building trades workers*.

Crafts and related trades workers characterised the highest accident ratio, i.e. 21.6 accidents per 1000 persons employed in this group of occupations; the accidents ratio observed among men was higher (23.9 accidents per 1000 men employed in this group of occupations).

The next largest group of occupations causing high risk of accidents was work performed by *skilled agricultural and fishery workers* (15.1 % of the total number of accidental events recorded by the surveyed population) where the main group, i.e. 77.8 % constituted *crop and animal producers*.

Among the occupations characterised with risks of accidents quite significant is a group of *plant and machine operators and assemblers* (9.5 % of the total number of accidental events reported by the surveyed population), among which – 52.4 % constituted *drivers and mobile plant operators*.

One of the significant consequences of accidents at work, beside fatal or serious bodily injuries, is employees' absenteeism. The presented survey indicated that due to the occurred accidents at work, the period of inability to work for 26.3 % of injured persons amounted

between 1 and 3 months (for women – 27.5 % of the total number of injured women). For 16.8 % of the total number of the injured, the duration of treatment and convalescence lasted about 1 month (respectively for 15.7 % of women). Quite large group comprised also the injured whose period of inability to work lasted between 3 and 9 months (respectively: total – 13.9 %; while women – 23.5 %). Over 12 % of injured have not returned to work yet (about 4 % of women).

The analysis on the structure of age and sex of persons injured in accidents at work carried out in the presented survey, indicated that the largest age group constitute persons aged 25 – 34 years (29.0 %), the second largest group comprise persons aged 35 – 44 years (27.4 %).

Among men, similarly to the population overall, the largest age group constituted persons aged 25 – 34 years (30.7 %), the second largest group comprised persons aged 35 – 44 years (29.9 %). Among women the dominant turned out the group of the injured aged 45 – 54 years (29.4 %), while the second largest was a group of women aged 25 – 34 years (25.5 %).

The highest ratio of accidents was observed for a group of people over 55 years old (16.8 injured per 1000 persons surveyed in this age group), the second highest accidents ratio was observed for a group of people aged 35 do 44 lat (respectively 12.5).

Table 2.3. Persons injured in accidents at work by sex and age groups

AGE GROUPS	Persons injured					
	in percents			per 1000 of the surveyed		
	total	men	women	total	men	women
TOTAL	100.0	100.0	100.0	11.2	14.6	7.0
15 – 19 years	-	-	-	-	-	-
20 – 29	20.1	21.2	15.7	9.5	13.1	4.7
30 – 39	28.5	31.5	21.6	11.8	17.1	5.5
40 – 49	24.6	22.0	33.3	10.9	13.3	8.8
50 – 59	22.9	22.8	24.5	13.6	17.1	9.1
65 years and more	3.9	.	.	11.3	.	.

The analysis on the structure of education of persons injured in accidents at work indicate two groups distinguished by percentage shares of accidental events, i.e. persons with: *basic vocational* (37.4 %) and *post-secondary or vocational secondary* (33.5 %) education, both total, as well as among men (respectively: 43.3 % and 31,5 %). While among women dominant is a group with *post-secondary or vocational secondary* (37.3 %), the second place belongs to women with *basic vocational* (23.5 %).

The highest accidents at work ratios, both: *total* and among *men* were observed for persons with *basic vocational* and *post-secondary or vocational secondary*. Then, among women the most often in accidents were involved women with education: *lower secondary (gimnazjum) or below* and *post-secondary or vocational secondary*.

Information on the level of education complements the information collected during the obligatory, full, periodical survey with the use of the questionnaire “Statistical Card on

Accidents at Work” carried out in accordance with the methodology of the “European Statistics on Accidents at Work” (ESAW), elaborated by the employers.

Table 2.4. Persons injured in accidents at work by level of education and sex

EDUCATION	Persons injured					
	in percents			per 1000 of the surveyed		
	total	men	women	total	men	women
Total	100.0	100.0	100.0	11.2	14.6	7.0
Tertiary	9.5	7.1	15.7	4.8	5.7	4.0
Post-secondary and vocational secondary	33.5	31.5	37.3	13.0	16.7	8.5
General secondary	4.5	4.7	5.9	5.7	10.8	3.6
Basic vocational	37.4	43.3	23.5	13.9	16.9	7.7
Lower secondary and below	14.5	13.4	17.6	16.4	18.2	13.9

Considering the employment status of persons injured in accidents at work, the highest percentage rate comprised paid employees (72.6 %), however, self-employed persons were most frequently (exceeding averages) involved in accidents at work (total – 13.8 accident per 1000 surveyed persons; men 14.6; women – 11.3).

Table 2.5. Persons injured in accidents at work by employment status and sex

EMPLOYMENT STATUS	Persons injured					
	in percents			per 1000 of the surveyed		
	total	men	women	total	men	women
Total	100.0	100.0	100.0	11.2	14.6	7.0
in which:						
Self-employed	22.9	22.8	23.5	13.8	15.1	11.3
Paid employees	72.6	74.0	70.6	10.6	14.4	6.3
Unpaid family workers	2.2	1.6	5.9	5.7	8.2	6.6

The result of the module survey cannot be directly compared to the results of the survey carried out in accordance with the European Survey on Accidents at Work (ESAW) methodology because of rather significant differences between the surveyed populations.

The LFS module survey covered population aged 15 years and more who during the reference week performed any work generating income or worked during the last 12 months in all kinds of activities of national economy, in the sectors: public and private, regardless of their employment status and type of contract signed with the employer.

The survey accidents at work carried out in accordance with the European Survey on Accidents at Work (ESAW) methodology, carried of with the use of *Statistical Card on Accidents at Work*, elaborated by the employers, does not include persons employed:

on private agricultural farms (over 2 million. persons),

in the budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety (a part of the employed – about 300 thousand persons),

in the “hidden economy” – persons carrying out unregistered work (about 1 million. people).

3. FACTORS IN THE WORKPLACE THAT CAN ADVERSELY AFFECT MENTAL WELL-BEING OR PHYSICAL HEALTH OF EMPLOYED PERSONS

The objective of this part of the questionnaire is obtaining information concerning a scope of factors in the workplace that had a negative impact on mental well-being and physical health of employed persons. In respect to this part, the survey covered 14 936 thousand persons who were currently employed.

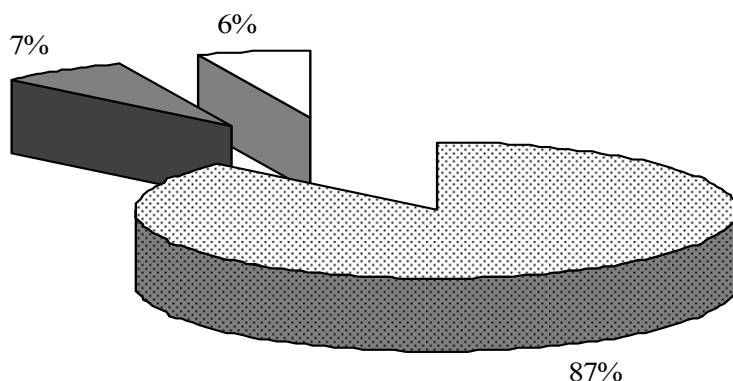
When determining the threats in the workplace of the surveyed person, a personal assessment of the respondent concerning the incidence of such threats is taken under consideration not the actual occurrence of such hazards confirmed by the relevant surveys. This is the main difference as compared to the annual survey on working conditions carried out through enterprises with the use of Z-10 questionnaire where the answers have to be based on the actual data obtained through adequate surveys in the establishments.

Adverse factors were divided into two groups. The first one comprised psychological factors, such as overload with work and stress caused by time pressure, violence or threat of violence, harassment and bullying. This group of factors is not included in the survey on working conditions carried out with the use of the Z-10 questionnaire, therefore the results of the module questionnaire ZD-G provide an important supplement to the information obtained through Z-10 questionnaire.

Psychological factors as the source of threats in the place of work indicated 24.8% of the employed calculated once in a group of the main factor (26.1% men and 23.2% women).

The total number of psychological threats (the so-called threats per capita) in the workplace amounted to 4 046 thousand (2 332 thousand among men and 1 714 thousand among women). Among this group of hazards, the dominant threat turned out to be overload with work and time pressure – 87% of all threat per capita psychological (Chart 3.1). Among the entire group of the employed, 23.5% indicated a threat of this factor in their place of work, 1.9% indicated a threat of violence, while 1.6% indicated a threat of harassment or intimidation.

Chart 3.1. Structure of employed persons exposed to psychological threats

- ▣ time pressure overload of work
- violence or threat of violence
- harassment or bullying

The analysis in respect to threats per capita by kinds of activity conducted by the employer, indicates that overload with work and time pressure is most often observed in sections *financial intermediation, construction and transport, storage and communication* where respectively 31.5%, 28.6% and 28.2% of persons employed in these sections indicated this factor as the source of threats in their place of work. The least serious threat of this factor was observed in section *education* (11.6% of the total number of the employed in this section). Adverse factors related to violence and threats of harassment and intimidation most often were observed in sections: *public administration and national defence; compulsory social security* (10.6%) and *transport, storage and communication* (10.5% of the total number of the employed in this section). The least serious threat of these factors was observed in section *agriculture, hunting and forestry* (0.4%). Distribution of threats by sections of economy and sex is presented in *table 3.1*.

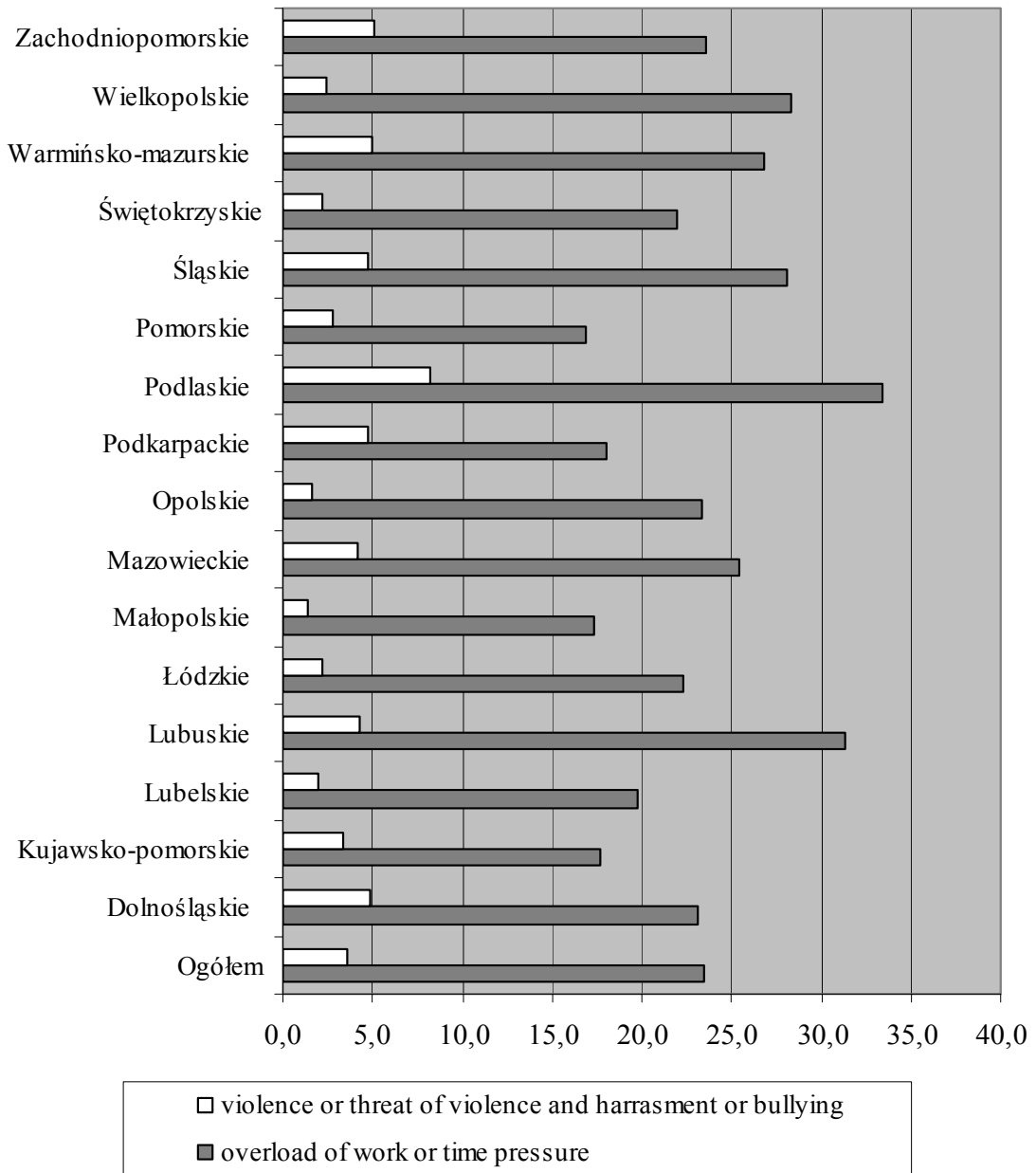
Table 3.1. Employed persons expose to psychological factors by NACE sections and sex

SPECIFICATION	Employed		of which persons threatened with:			
	men	women	overload with work and time pressure		violence or threat of violence, and harassment or bullying	
			men	women	men	women
	in thousand		in %			
TOTAL	8238	6699	24.5	22.3	3.8	3.3
Agriculture, forestry and hunting	1282	988	25.6	22.8	0.5	0.3
Mining	218	27	26.1	25.9	0.5	3.7
Manufacturing	2052	1068	25.8	28.4	2.1	3.8
Electricity, gas and water supply	164	40	18.9	15.0	3.0	5.0
Construction	944	62	28.9	22.6	1.0	0.0
Trade and repair ^Δ	1045	1191	25.7	22.1	2.2	3.1
Hotels and restaurants	86	201	18.6	20.4	5.8	3.0
Transport, storage and communication	695	189	29.5	23.3	11.2	7.9
Financial intermediation	106	251	36.8	28.7	2.8	2.8
Public administration and national defence; obligatory social security ^Δ	453	450	19.9	19.3	17.0	4.7
Education.....	270	853	8.5	12.4	2.6	3.0
Health care and social work	167	694	21.6	28.2	4.8	6.2
Other community, social and personal service activities	251	270	14.3	11.5	0.8	1.9

Territorial distribution of the data shows that the most serious threats with psychological factors was observed in voivodships: Podlaskie and Lubuskie (respectively: 36.4% and 33.1% of the employed in a particular voivodship indicated this group of threats in their place of work). The least serious threat of this group of factors was observed in voivodships Małopolskie and Pomorskie (respectively: 18.0% and 18.2%). It should be noted that in this case sex was not a differentiating factor. Distribution of psychological threats by voivodships

among men and women indicates that in both cases the higher number of threats was observed in voivodships Podlaskie and Lubuskie (36.8% and 34.8% among men, and 36.3% and 30.5% among women). The lowest threat of this factor was observed in voivodships: Małopolskie (18.7%) and Pomorskie (20.5%) among men and Pomorskie (15.7%) and Kujawsko-Pomorskem (16.6%) among women.

Chart 3.2. Percentage share of the employed threatened in their workplaces with psychological factors by voivodships

Among the employed threatened with overload of work and time pressure 15.7% constituted persons aged 45-49 years. Among men, the highest number of persons threatened with this factor was in the age group 30-34 years (15.0%), while among women – in the age group 45-49 years (17.9%). The most serious threat of violence or threat of violence, and harassment or intimidation characterised the employed in the age group 30-34 years (17.4% of people exposed to these factors). Among men most often exposed to this factor were men aged 35-39 years (18.2 %), while among women – aged 30-34 years (20.9%).

Among occupations in which personnel is particularly exposed to psychological factors are *legislators, senior officials and managers*. Of this group, every third employed persons admitted exposure to this kind of threat. It respectively amounted to 37.0% of men and 30.1 % women. Among occupations for which percentage share of persons threatened with psychological factors was lower than the country's average were groups of *elementary occupations*, where every fifth person was exposed to these factors. The highest difference in these exposures by sex was observed in occupations from the group *service workers and shop and market sales workers* where on average 28 men per 100 and 21 women per 100 belonged to the group of people exposed to psychological factors. Among this group of factors, overload with work and time pressure most often indicated men employed as legislators, senior officials and managers, while the lowest frequency of this factor characterised men employed in *elementary occupations*. Men employed as are most often exposed to threats related to violence or threat of violence, and harassment or intimidation most often are exposed men employed as *service workers and shop and market sales workers*, while the least often are exposed to these threats men employed as *skilled agricultural and fishery workers*.

Evident differences were also observed in respect to the level of education. Among men and among women the strongest exposure to psychological factors was observed in a group of persons with basic vocational education.

Table 3.2. Structure of employed persons exposed to psychological factors calculated once in a group of the main factor by level of education and sex

LEVEL OF EDUCATION	Overload with work and time pressure			Violence or threat of violence, and harassment or bullying		
	total	men	women	total	men	women
	in percents					
TOTAL	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Tertiary	22.0	19.4	25.5	26.5	21.0	33.6
Post-secondary and vocational secondary	30.6	28.2	33.9	35.7	34.1	36.4
General secondary	7.2	5.9	9.0	8.7	9.9	6.4
Basic vocational	32.3	38.1	24.4	25.2	29.0	19.5
Lower secondary and below	7.9	8.4	7.2	4.9	5.7	4.1

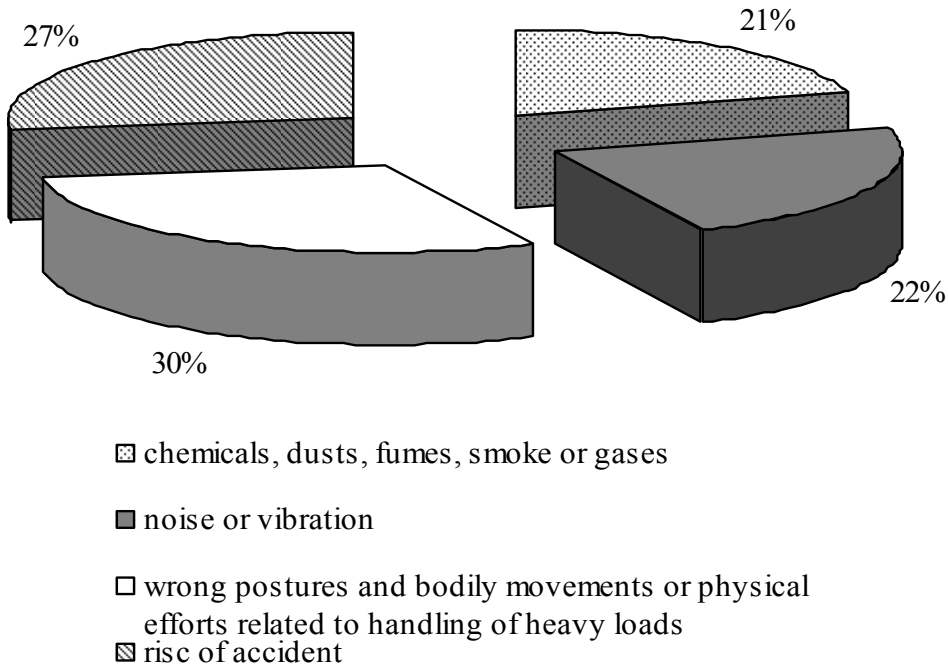
The distinction of the surveyed according to their employment status, indicates that the largest group among people threatened with overload with work and time pressure constituted paid employees (73% of persons threatened with these factors). Roughly every fifth employee in this group was threatened with this factor, whereas in a group of the self-employed – every fourth. Among the self-employed, men were more often exposed to overload with work and time pressure than women. While among paid employees exposure to overload with work and time pressure was on a similar level for men and women. Significant differences were observed among the group of unpaid family workers, where exposed to adverse factors was every tenth man and every fifth woman. Significant disproportions were also observed among persons threatened with violence or threat of violence, and harassment or bullying. Among persons exposed to this factor 91% comprised paid employees. It should be noted though, that exposure to this factor is similar for men and women.

The next group of adverse factors comprised physical factors such as: chemicals, dusts, fumes, or gases, noise or vibration, wrong postures and bodily movements or physical efforts related to handling of heavy loads, risk of accidents. This group of factors is included in the survey on working conditions in Poland carried out through the employers with the use of Z-10 questionnaire.

Among the population of 14 936 thousand employed persons, almost a half (6 880 thousand employees calculated once in a group of the main group factor) indicated exposure to physical threats in their places of work. As the main hazardous physical factor, the employed indicated wrong postures and bodily movements or physical efforts related to handling of heavy loads (2 531 thousand people declared this factor as the main threatening factor).

The joint number of threats per capita among the surveyed employed persons amounted to 12 942 thousand. Contrary to do psychological factors, the percentage shares of particular physical threats are equally distributed (*Chart 3.3*).

Chart 3.3. Structure of employed persons exposed to physical threats

The analysis on physical threats according to kind of activity conducted by the employer shows that on average there were 0.9 physical factor per each employed person. The highest number of physical factors per one employed person was observed in sections: *mining* – 2.6 threatening factors, *construction* – 1.6 factor, and *manufacturing* – 1.3 factor. The lowest number of physical factors per one employed persons characterised sections: *public administration and national defence; compulsory social security, education, and health care and social work* – 0.4 physical factor.

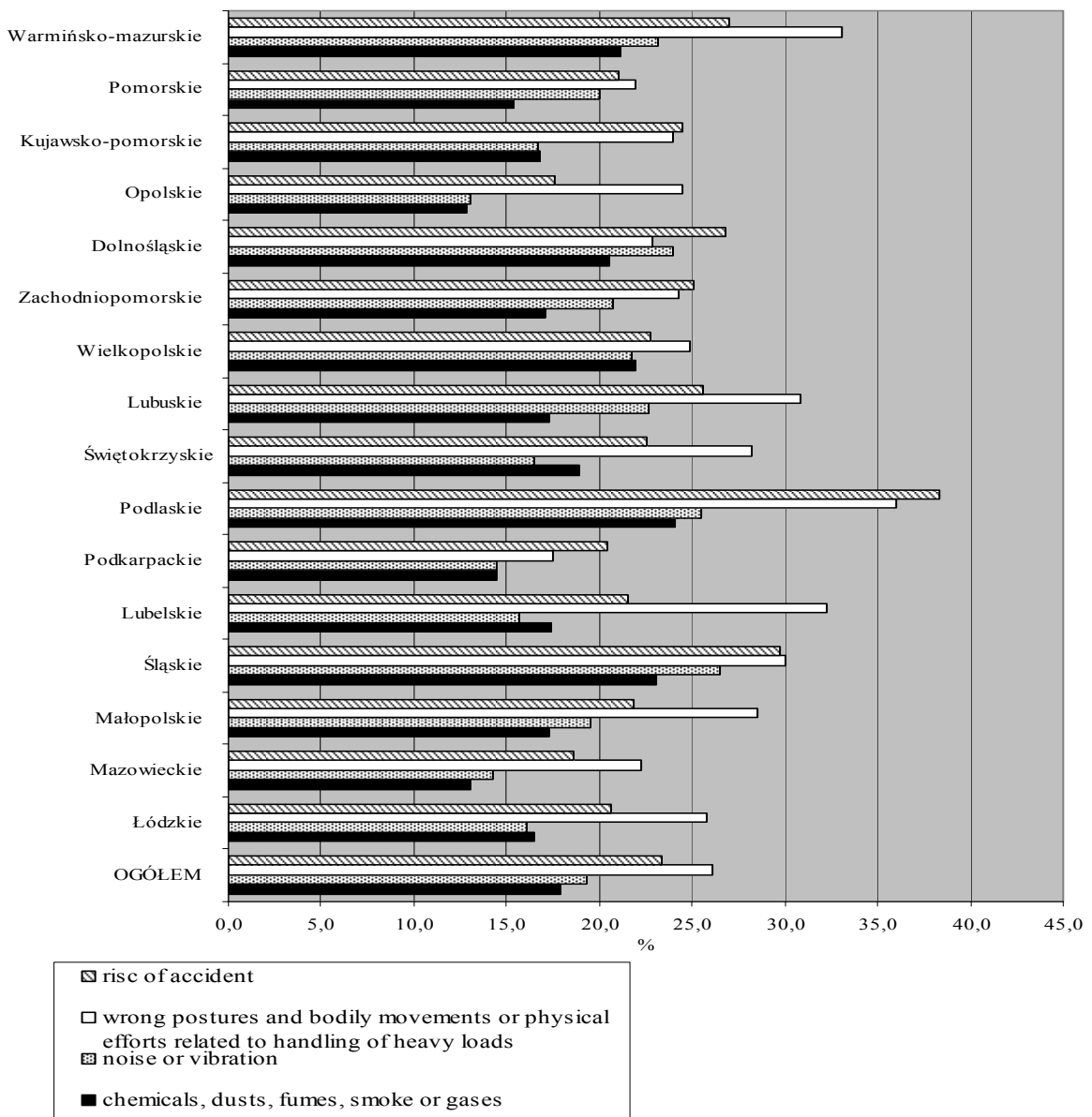

Table 3.3. Employed persons exposed to physical factors by NACE sections and sex.

SPECIFICATION a – men b – women	Employed	In which exposed to:				
		chemicals, dusts, fumes, smokes or gases	noise or vibration	wrong postures and bodily movement s or physical efforts related to handling of heavy loads	risk of accidents	
						in thousands
TOTAL	a	8238	24.1	25.7	30.2	34.7
	b	6699	10.3	11.3	21.0	9.5
Agriculture, hunting and fishing .	a	1282	23.6	12.2	43.8	28.7
	b	988	13.7	3.9	38.2	18.2
Mining	a	218	74.3	73.9	56.0	81.7
	b	27	25.9	22.2	7.4	22.2
Manufacturing	a	2052	37.1	45.1	30.5	38.0
	b	1068	22.8	30.7	28.7	16.8
Electricity, water and gas supply	a	164	27.4	17.1	18.9	43.3
	b	40	10.0	7.5	12.5	0.0
Construction	a	944	32.9	32.8	47.4	51.9
	b	62	11.3	8.1	12.9	12.9
Trade and repair ^Δ	a	1045	16.5	12.1	29.4	23.6
	b	1191	3.7	2.9	26.4	6.9
Hotels and restaurants	a	86	10.5	9.3	16.3	18.6
	b	201	9.0	9.5	16.9	9.0
Transport, storage and communication	a	695	10.4	32.8	29.8	57.3
	b	189	4.2	13.8	15.3	10.6
Financial intermediation	a	106	0.0	0.9	1.9	2.8
	b	251	0.8	2.0	12.0	2.8
Real estate, renting and business activities	a	496	5.8	3.4	7.3	13.7
	b	401	10.2	2.7	9.0	4.5
Public administration and national defence; compulsory social security ^Δ	a	453	11.3	9.3	10.4	30.9
	b	450	3.1	1.8	8.2	3.6
Education	a	270	5.2	23.0	9.3	12.6
	b	853	4.6	26.3	6.2	3.6
Health care and social work	a	167	9.0	4.2	16.2	15.0
	b	694	11.5	5.5	19.0	8.6
Other community, social and personal service activities	a	251	15.5	18.3	13.5	14.7
	b	270	17.8	5.2	15.2	3.7

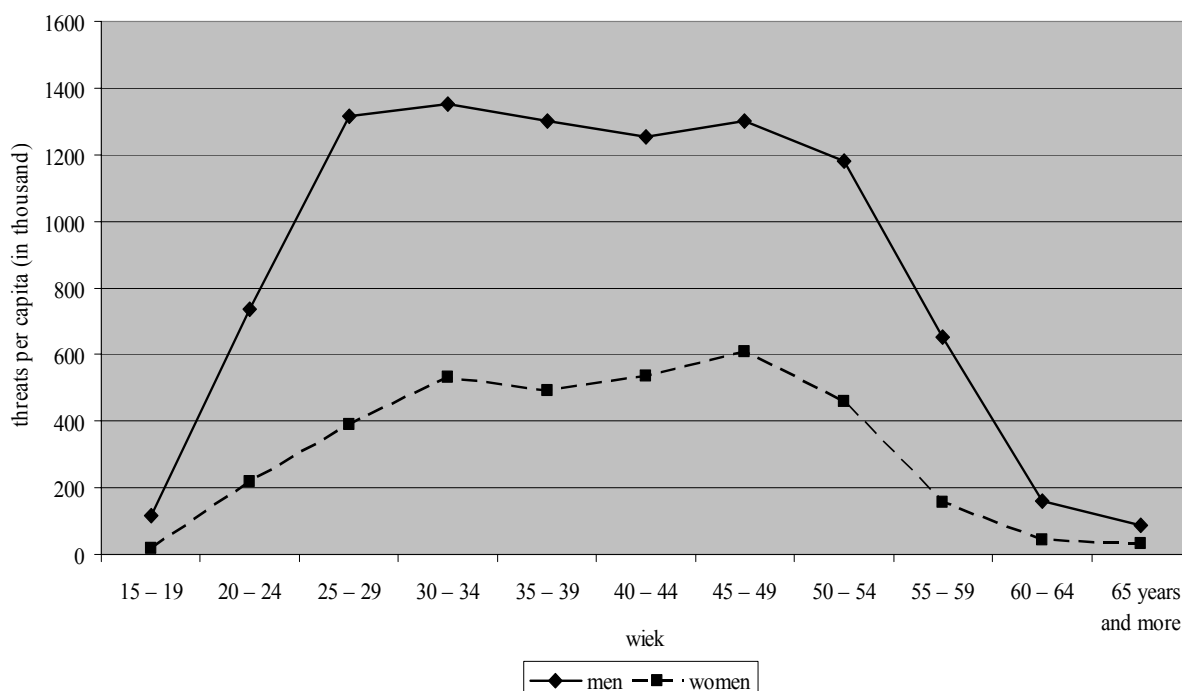
According to the employed, high exposure to physical factors was observed in voivodships: Podlaskie and Warmińsko-Mazurskie, where respectively 59.6% and 55.1 % of the employed were exposed to this group of threats. The lowest scope of threatening physical factors was observed in voivodships: Mazowieckie and Podkarpackie, where respectively 37.8% and 38.7% of the employed declared exposure to physical factors. The highest number of threatening physical factors per one employed person among men characterised voivodships: Podlaskie and Śląskie (1.5 factor). Among men, the fewest physical factors per one employed person characterized voivodships: Mazowieckie and Opolskie (0.9 factor). The number of physical factors per one employed women was highest in voivodships: Podlaskie (0.9 factor) and Lubuskie (0.6 factor); while – lowest in voivodships: Opolskie and Podkarpackie (0.4 factor). Among employed persons exposed to physical factors, the largest group constituted men exposed to noise and vibration in Śląskie Voivodship (37.5% men surveyed in this voivodship), while the smallest – women also exposed to noise and vibration in Opolskie Voivodship (5.8% of women surveyed in this voivodship).

Chart 3.4. Percentage share of the employed exposed in the workplace to physical factors by voivodships

Analysis on the age structure of persons exposed in their place of work indicates that most often to physical factors were exposed persons aged 35 – 44 years, among whom every second employed person was exposed to at least one physical factor. Applying the indicator threats per capita one may notice that it is highest in the age group 45 – 49 years (jointly 1 911 thousand threats per capita of which 30% constituted factors related to wrong postures and bodily movements or physical efforts related to handling of heavy loads).

Chart 3.5. Employed persons exposed to physical factors by sex and age groups

Distinction of the employed according to their occupational status shows that most often physical factors were characteristic in occupations: *plant and machine operators and assemblers* and *crafts and related trades workers* (respectively 76.7% and 73.9% of persons employed in this occupational groups declared the presence of at least one physical factor in their place of work). The lowest number of threatening physical factors was observed in groups of *professionals and clerks*, where respectively 24.8% and 25.5% of the employed declared exposure to at least one physical factor in their place of work. The employed most often indicated the risk of accident in their place of work. Every third person who indicated in their place of work exposure to chemicals, dusts, fumes, smokes or gases, and noise or vibration was employed in the occupation from the group of *crafts and related trades workers*. A large group exposed to a threat of wrong postures and bodily movements or physical efforts related to handling of heavy loads constituted *skilled agricultural and fishery workers* (27.% of people mainly exposed to this factor).

The highest number of threats per capita characterised an occupational group of *crafts and related trades workers* (4 165 thousand), while the lowest was observed for the group of *clerks* (421 thousand). Among both men and women most often were exposed to threats persons employed in occupations involving maintenance of machines, i.e. among *plant and machine operators and assemblers* (78.6% men and 64.6% women employed in this group of occupations) and *crafts and related trades workers* (75.6% of men and 64.9% of women employed in this occupation).

Almost 41.5% of persons exposed to physical factors in the place of work calculated once in a group of main factor had basic vocational occupation.

Table 3.4. Structure of employed persons exposed I their place of work to physical factors calculated once in a group of the main factor by level of education and sex

EDUCATION	Total	In which exposed to:			
		chemicals, dusts, fumes, smokes or gases	noise or vibration	wrong postures and bodily movements or physical efforts related to handling of heavy loads	risk of accidents
in percents					
TOTAL	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Tertiary	12.1	8.9	23.4	9.2	10.7
Post-secondary and vocational secondary	28.5	30.8	24.6	28.6	29.5
General secondary	6.5	6.6	6.3	6.5	6.5
Basic vocational	41.5	42.8	38.4	41.0	43.3
Lower secondary and below	11.4	10.9	7.3	14.7	10.0
Men	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Tertiary	9.0	8.0	10.9	8.0	9.5
Post-secondary and vocational secondary	27.7	27.8	28.4	25.6	29.2
General secondary	5.5	5.8	6.0	4.0	6.5
Basic vocational	46.4	47.9	46.5	46.3	45.4
Lower secondary and below	11.4	10.5	8.2	16.1	9.4
Women	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Tertiary	18.3	10.9	44.8	10.6	18.4
Post-secondary and vocational secondary	30.2	37.8	18.2	32.1	30.7
General secondary	8.5	8.5	7.0	9.5	6.6
Basic vocational	31.5	30.9	24.3	34.6	30.4
Lower secondary and below	11.5	11.9	5.7	13.2	13.9

Distinction of the employed according to their employment status counted once in a group of the main factor indicate that the largest group among persons exposed to physical factors constituted paid employees (75.5% of persons exposed to these factors). Two third of them constituted men. Men with the status of paid employee most often indicated risk of accident as the main dangerous factor in their place of work. Women who worked as paid employees indicated wrong postures and bodily movements or physical efforts related to handling of heavy loads as the main, threatening physical factor in their place of work.

The results of the module survey cannot be directly compared to the results of the survey on working conditions carried out through enterprises with the use of Z-10 questionnaire.

In respect to questions concerning working conditions, the module LFS survey covered currently employed population aged 15 years and more (about 15 million employed persons).

The survey on working conditions covers only persons employed on the basis of employment contract in the units where the number of the employed was higher than 9 persons and in these kinds of activity where the highest level of threats is observed (about 5 million of the employed).

The survey does not cover:

- employers and self-employed persons (including private farms in agriculture) – over 3 million people,
employed in the budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety (a part of the employed – about 300 thousand persons),
employed in the “hidden economy” – persons carrying out unregistered work (about 1 million people),
- employed in the units with 9 or fewer employed persons – about 2.8 million people,
- employed in the units conducting activity not included in the survey – about 2.5 million people.

The subjective assessment of threats among the surveyed persons who were in employment during the last year may in many cases differ from the actual situation. Nevertheless, the results of the module ZD-G questionnaire supplement the survey on working conditions in Poland carried out through the Z-10 questionnaire with an important knowledge on threats of psychological factors in the place of work and subjective assessment on the exposure to physical factors in the workplace.

TABL. A LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH SEKCJI PKD
Population aged 15 years and more by sex and selected NACE sections

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które kiedykolwiek pracowały <i>persons at any time works</i>	Osoby, które pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy <i>persons who work within the last 12 months</i>	Osoby, które obecnie pracują <i>employed persons at the present moment</i>
	w tys. <i>in thous.</i>		
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	26255	15969	14936
w tym: <i>of which:</i>			
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo... <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	2584	2323	2270
Górnictwo	337	256	246
<i>Mining and quarrying</i>			
Przetwórstwo przemysłowe	4079	3261	3120
<i>Manufacturing</i>			
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę <i>Electricity, gas and water supply</i>	246	213	204
Budownictwo	1242	1055	1005
<i>Construction</i>			
Handel i naprawy ^Δ	2860	2382	2236
<i>Trade and repair^Δ</i>			
Hotele i restauracje	413	307	288
<i>Hotels and restaurants</i>			
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1065	913	884
<i>Transport, storage and communication</i>			
Pośrednictwo finansowe	428	368	356
<i>Financial intermediation</i>			
Obsługa nieruchomości i firm	1046	946	897
<i>Real estate, renting and business activities</i>			
Administracja publiczna i ochrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	1084	945	903
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>			
Edukacja	1400	1178	1122
<i>Education</i>			
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna <i>Health and social work</i>	1062	890	862
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	650	553	521
<i>Other community, social and personal service activities</i>			

TABL. A LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH SEKCJI PKD (cd.)
Population aged 15 years and more by sex and selected NACE sections (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które kiedykolwiek pracowały <i>persons at any time works</i>	Osoby, które pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy <i>persons who work within the last 12 months</i>	Osoby, które obecnie pracują <i>employed persons at the present moment</i>
	w tys. <i>in thous.</i>		
Mężczyźni <i>Males</i>	12614	8707	8238
w tym: <i>of which:</i>			
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo... <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	1413	1309	1282
Górnictwo	294	227	218
Przetwórstwo przemysłowe	2488	2131	2052
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę ..... <i>Electricity, gas and water supply</i>	190	170	164
Budownictwo	1151	992	944
Handel i naprawy ^Δ	1206	1087	1045
Hotele i restauracje	119	91	86
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	799	718	695
Pośrednictwo finansowe	111	108	106
Obsługa nieruchomości i firm	540	517	496
Administracja publiczna i ochrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	532	470	453
Edukacja	309	280	270
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna <i>Health and social work</i>	186	171	167
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	301	263	251

TABL. A LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH SEKCJI PKD (dok.)
Population aged 15 years and more by sex and selected NACE sections (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które kiedykolwiek pracowały <i>persons at any time works</i>	Osoby, które pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy <i>persons who work within the last 12 months</i>	Osoby, które obecnie pracują <i>employed persons at the present moment</i>
	w tys. <i>in thous.</i>		
Kobiety Females	13642	7262	6699
w tym: <i>of which:</i>			
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo... <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	1171	1014	988
Górnictwo	43	29	27
Przetwórstwo przemysłowe	1591	1129	1068
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę ..... <i>Electricity, gas and water supply</i>	56	43	40
Budownictwo	91	63	62
Handel i naprawy ^Δ	1655	1295	1191
Hotele i restauracje	294	216	201
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	266	195	189
Pośrednictwo finansowe	317	260	251
Obsługa nieruchomości i firm	507	429	401
Administracja publiczna i ochrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ	552	475	450
Edukacja	1091	898	853
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna <i>Health and social work</i>	876	719	694
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	349	290	270
<i>Other community, social and personal service activities</i>			

TABL. B LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW
Population aged 15 years and more by sex, regions and voivodships

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym: Of which:		
		osoby, które kiedykolwiek pracowały persons at any time works	osoby, które pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy persons who work within the last 12 months	osoby, które obecnie pracują employed persons at the present moment
w tys. in thous.				
OGÓŁEM TOTAL	31338	26255	15969	14936
REGION CENTRALNY	6995	5902	3685	3454
Łódzkie	2520	2173	1302	1220
Mazowieckie	4476	3729	2383	2234
REGION POŁUDNIOWY	6369	5262	3110	2907
Małopolskie	2609	2091	1306	1236
Śląskie	3760	3171	1804	1671
REGION WSCHODNI	5580	4669	2973	2785
Lubelskie	1859	1592	1060	986
Podkarpackie	1670	1352	842	794
Podlaskie	885	744	454	428
Świętokrzyskie	1167	981	617	577
REGION PÓŁNOCNO- ZACHODNI	4763	3988	2424	2279
Lubuskie	927	786	477	450
Wielkopolskie	2632	2175	1371	1298
Zachodniopomorskie	1204	1027	576	531
REGION POŁUDNIOWO- ZACHODNI	3211	2770	1610	1499
Dolnośląskie	2456	2120	1227	1140
Opolskie	755	650	383	359
REGION PÓLNOCNY	4420	3663	2166	2012
Kujawsko-pomorskie	1668	1392	805	739
Pomorskie	1565	1293	775	729
Warmińsko-mazurskie	1186	978	586	544
Mężczyźni Males	14874	12614	8707	8238
REGION CENTRALNY	3327	2800	1978	1873
Łódzkie	1189	1013	690	651
Mazowieckie	2138	1787	1288	1222
REGION POŁUDNIOWY	2989	2530	1696	1608
Małopolskie	1223	1002	705	680
Śląskie	1767	1528	991	928
REGION WSCHODNI	2664	2248	1585	1502
Lubelskie	864	748	541	513
Podkarpackie	809	655	454	432
Podlaskie	420	357	246	234
Świętokrzyskie	572	488	344	323

TABL. B LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW (dok.)
Population aged 15 years and more by sex, regions and voivodships (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym: Of which:		
		osoby, które kiedykolwiek pracowały <i>persons at any time works</i>	osoby, które pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy <i>persons who work within the last 12 months</i>	osoby, które obecnie pracują <i>employed persons at the present moment</i>
w tys. <i>in thous.</i>				
Mężczyźni (dok.) Males (cont.)				
REGION PÓLNOCNO-ZACHODNI	2263	1926	1339	1274
Lubuskie	438	375	259	250
Wielkopolskie	1255	1067	770	735
Zachodniopomorskie	570	484	310	289
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	1516	1320	898	845
Dolnośląskie	1154	1004	682	640
Opolskie	362	316	216	205
REGION PÓLNOCNY	2114	1790	1211	1136
Kujawsko-pomorskie	798	688	456	421
Pomorskie	747	625	426	405
Warmińsko-mazurskie	569	477	329	310
Kobiety Females	16464	13642	7262	6699
REGION CENTRALNY	3668	3102	1707	1581
Łódzkie	1331	1160	612	569
Mazowieckie	2337	1942	1095	1012
REGION POŁUDNIOWY	3379	2733	1414	1299
Małopolskie	1386	1089	601	556
Śląskie	1993	1644	813	743
REGION WSCHODNI	2916	2421	1388	1282
Lubelskie	995	844	519	473
Podkarpackie	861	697	388	362
Podlaskie	465	387	208	193
Świętokrzyskie	595	493	273	254
REGION PÓLNOCNO-ZACHODNI	2500	2063	1086	1005
Lubuskie	489	411	218	200
Wielkopolskie	1377	1109	602	563
Zachodniopomorskie	633	543	266	242
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	1695	1450	714	654
Dolnośląskie	1302	1116	546	500
Opolskie	393	334	168	154
REGION PÓLNOCNY	2306	1873	955	878
Kujawsko-pomorskie	870	704	349	319
Pomorskie	818	668	349	324
Warmińsko-mazurskie	618	501	257	235

TABL. C LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I WIEKU
Population aged 15 years and more by sex and age

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym: Of which:		
		osoby, które kiedykolwiek pracowały persons at any time works	osoby, które pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy persons who work within the last 12 months	osoby, które obecnie pracują employed persons at the present moment
w tys. in thous.				
OGÓLEM TOTAL	31338	26255	15969	14936
15 – 19	2667	199	185	149
20 – 24	2972	1594	1461	1261
25 – 29	3003	2610	2320	2164
30 – 34	2806	2646	2316	2211
35 – 39	2389	2316	2006	1925
40 – 44	2374	2302	1922	1850
45 – 49	2801	2718	2122	2049
50 – 54	2983	2907	1966	1867
55 – 59	2619	2560	1050	918
60 – 64	1637	1589	353	308
65 lat i więcej 65 years and more	5088	4814	269	234
Mężczyźni Males	14874	12614	8707	8238
15 – 19	1365	123	113	95
20 – 24	1480	856	800	714
25 – 29	1506	1333	1265	1202
30 – 34	1404	1343	1244	1201
35 – 39	1196	1175	1089	1052
40 – 44	1186	1162	1023	979
45 – 49	1379	1347	1079	1033
50 – 54	1444	1420	1054	1007
55 – 59	1238	1216	639	601
60 – 64	745	736	232	211
65 lat i więcej 65 years and more	1931	1903	168	144
Kobiety Females	16464	13642	7262	6699
15 – 19	1302	76	72	53
20 – 24	1491	738	661	547
25 – 29	1498	1277	1054	962
30 – 34	1402	1303	1071	1010
35 – 39	1192	1141	917	874
40 – 44	1188	1140	899	872
45 – 49	1422	1371	1042	1016
50 – 54	1539	1488	912	860
55 – 59	1381	1344	410	318
60 – 64	892	853	122	97
65 lat i więcej 65 years and more	3157	2912	102	90

TABL. D LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I GRUP WYKONYWANYCH ZAWODÓW

Population aged 15 years and more by sex and groups of occupations

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które kiedykolwiek pracowały <i>persons at any time works</i>	Osoby, które pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy <i>persons who work within the last 12 months</i>	Osoby, które obecnie pracują <i>employed persons at the present moment</i>
	w tys. <i>in thous</i>		
OGÓLEM TOTAL	26255	15969	14936
w tym: <i>of which:</i>			
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1116	985	955
<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>			
Specjaliści	2627	2386	2306
<i>Professionals</i>			
Technicy i średni personel	2036	1758	1653
<i>Technicians and associate professionals</i>			
Pracownicy biurowi	1405	1159	1059
<i>Clerks</i>			
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	2345	1962	1759
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>			
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2275	2115	2051
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>			
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	3197	2644	2481
<i>Craft and related trades workers</i>			
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	1798	1579	1501
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>			
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	1606	1301	1106
Mężczyźni Males	12614	8707	8238
w tym: <i>of which:</i>			
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	678	623	610
<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>			
Specjaliści	894	845	830
<i>Professionals</i>			
Technicy i średni personel	867	791	757
<i>Technicians and associate professionals</i>			
Pracownicy biurowi	425	392	371
<i>Clerks</i>			
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	706	659	605
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>			

TABL. D LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I GRUP WYKONYWANYCH ZAWODÓW (dok.)
Population aged 15 years and more by sex and groups of occupations (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Osoby, które kiedykolwiek pracowały <i>persons at any time works</i>	Osoby, które pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy <i>persons who work within the last 12 months</i>	Osoby, które obecnie pracują <i>employed persons at the present moment</i>
	w tys. <i>in thous</i>		
Mężczyźni (dok.) Males (cont.)			
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1208	1158	1130
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>			
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2591	2221	2088
<i>Craft and related trades workers</i>			
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	1505	1355	1293
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>			
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	670	587	490
Kobiety Females	13642	7262	6699
w tym: <i>of which:</i>			
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	438	361	345
<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>			
Specjaliści	1733	1541	1476
<i>Professionals</i>			
Technicy i średni personel	1169	966	896
<i>Technicians and associate professionals</i>			
Pracownicy biurowi	980	766	689
<i>Clerks</i>			
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	1638	1303	1154
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>			
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1067	957	921
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>			
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	607	424	393
<i>Craft and related trades workers</i>			
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	293	223	208
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>			
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	936	714	616

TABL. E LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
Population aged 15 years and more by sex and level of education

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym: Of which:		
		osoby, które kiedykolwiek pracowały <i>persons at any time works</i>	osoby, które pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy <i>persons who work within the last 12 months</i>	osoby, które obecnie pracują <i>employed persons at the present moment</i>
w tys. in thous.				
OGÓLEM TOTAL	31338	26255	15969	14936
Wyższe ..... <i>Tertiary</i>	4520	4287	3554	3392
Policealne i średnie zawodowe . <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	7258	6710	4633	4376
Średnie ogólnokształcące ..... <i>General secondary</i>	3283	2255	1392	1249
Zasadnicze zawodowe ..... <i>Basic vocational</i>	8011	7590	4807	4495
Gimnazjum i poniżej ..... <i>Lowel secondary</i>	8266	5414	1582	1424
Mężczyźni Males	14874	12614	8707	8238
Wyższe ..... <i>Tertiary</i>	1946	1863	1569	1518
Policealne i średnie zawodowe . <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	3436	3164	2400	2294
Średnie ogólnokształcące ..... <i>General secondary</i>	1122	727	558	517
Zasadnicze zawodowe ..... <i>Basic vocational</i>	4810	4630	3246	3058
Gimnazjum i poniżej ..... <i>Lowel secondary</i>	3560	2229	934	851
Kobiety Females	16464	13642	7262	6699
Wyższe ..... <i>Tertiary</i>	2575	2424	1985	1874
Policealne i średnie zawodowe . <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	3822	3545	2233	2082
Średnie ogólnokształcące ..... <i>General secondary</i>	2161	1528	834	732
Zasadnicze zawodowe ..... <i>Basic vocational</i>	3200	2960	1561	1437
Gimnazjum i poniżej ..... <i>Lowel secondary</i>	4706	3184	649	573

TABL. F LUDNOŚĆ W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG PŁCI I STATUSU ZATRUDNIENIA
Population aged 15 years and more by sex and employment status

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Osoby, które kiedykolwiek pracowały <i>persons at any time works</i>	Osoby, które pracowały w okresie ostatnich 12 miesięcy <i>persons who work within the last 12 months</i>	Osoby, które obecnie pracują <i>employed persons at the present moment</i>
	w tys. <i>in thous.</i>		
OGÓLEM TOTAL	26255	15969	14936
Pracownicy najemni	14539	12285	11370
<i>Paid employees</i>			
Pracujący na własny rachunek .	3270	2981	2891
<i>Own-account workers</i>			
Pomagający członkowie rodzin	735	699	675
<i>Contributing family workers</i>			
Nieznany status	7711	.	-
<i>Missing status</i>			
Mężczyźni Males	12614	8707	8238
Pracownicy najemni	7349	6540	6132
<i>Paid employees</i>			
Pracujący na własny rachunek	2062	1919	1865
<i>Own-account workers</i>			
Pomagający członkowie rodzin	244	245	240
<i>Contributing family workers</i>			
Nieznany status	2959	.	-
<i>Missing status</i>			
Kobiety Females	13642	7262	6699
Pracownicy najemni	1208	5746	5238
<i>Paid employees</i>			
Pracujący na własny rachunek	7191	1062	1026
<i>Own-account workers</i>			
Pomagający członkowie rodzin	492	454	435
<i>Contributing family workers</i>			
Nieznany status	4752	.	-
<i>Missing status</i>			

DZIAŁ 1. PROBLEMY ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z PRACĄ ODCZUWANE W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY

Work-related health problems suffered during the last 12 months

TABL. 1.1 PROBLEMY ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z PRACĄ ODCZUWANE W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU

Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex and age groups

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Osoby, które nie odczuwały Persons who did not suffer	Osoby, które odczuwały Persons who suffered					
			razem total	wg liczby dolegliwości by number of health problems		wg ograniczenia zdolności do codziennej aktywności by limitation of ability to day activities		
				jedna one	dwie lub więcej two or more	tak, znacząco yes, considerably	tak, w pewnym stopniu yes, to some extent	nie no
w tys. in thous.								
OGÓŁEM TOTAL	26255	19595	6661	3112	3549	1580	3662	1419
15 – 19	199	194	.	.	.	-	.	.
20 – 24	1594	1521	73	54	20	7	30	36
25 – 29	2610	2379	231	173	58	24	108	100
30 – 34	2646	2299	347	222	125	39	180	128
35 – 39	2316	1892	424	287	137	52	218	154
40 – 44	2302	1778	524	307	217	64	309	151
45 – 49	2718	2001	718	402	315	110	409	198
50 – 54	2907	1980	927	480	448	171	538	218
55 – 59	2560	1628	932	423	509	215	540	177
60 – 64	1589	1015	575	234	340	150	324	101
65 lat i więcej 65 years and more	4814	2909	1905	527	1378	748	1005	153
Mężczyźni Males	12614	9520	3094	1566	1528	700	1683	711
15 – 19	123	118	.	.	.	-	.	.
20 – 24	856	816	41	31	10	5	16	20
25 – 29	1333	1211	122	94	29	14	64	44
30 – 34	1343	1168	174	113	61	18	88	68
35 – 39	1175	969	206	139	67	27	108	71
40 – 44	1162	900	262	164	98	35	148	79
45 – 49	1347	997	350	214	136	57	186	108
50 – 54	1420	968	451	241	210	94	248	109
55 – 59	1216	750	466	223	243	119	261	86
60 – 64	736	466	271	116	155	73	148	49
65 lat i więcej 65 years and more	1903	1158	745	228	517	258	414	74
Kobiety Females	13642	10075	3567	1546	2021	880	1980	707
15 – 19	76	76	-	-	-	-	-	-
20 – 24	738	705	32	23	9	.	14	16
25 – 29	1277	1168	109	79	30	10	43	56
30 – 34	1303	1131	172	109	64	21	92	60
35 – 39	1141	923	218	147	71	26	110	82
40 – 44	1140	878	262	142	119	29	161	71
45 – 49	1371	1003	368	188	179	53	224	91
50 – 54	1488	1012	476	239	237	77	290	108
55 – 59	1344	878	466	200	266	96	279	91
60 – 64	853	549	304	118	185	77	175	52
65 lat i więcej 65 years and more..	2912	1751	1160	300	861	490	591	79

TABL. 1.2 RODZAJE NAJPOWAŻNIEJSZYCH DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNYCH ZWIĄZANYCH Z PRACĄ WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU
Types of most serious complaints caused or made worse by work activities by sex and age groups

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem ^a Total	W tym <i>Of which</i>						
		problem z kośćmi, stawami lub mięśniami odczuwany głównie w obrębie <i>bone, joint or muscle problem which mainly affect</i>			problem z oddychaniem lub płucami <i>breathing or lung problem</i>	stres, depresja, niepokój <i>stress, depression or anxiety</i>	ból głowy i/lub przemieszczenie oczu <i>headache and/or eyestrain</i>	choroba serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego <i>heart disease or attack, or other problems in the circulatory system</i>
		szyi, barku, ramion lub rąk <i>neck, shoulder, arms or hands</i>	bioder, nóg, stóp <i>hips, legs, feet</i>	pleców <i>back</i>				
w tys. <i>in thous.</i>								
OGÓLEM TOTAL	6661	949	1481	1703	211	355	439	977
15 – 19	.	.	.	.	-	-	-	.
20 – 24	73	15	15	15	.	7	13	-
25 – 29	231	28	39	70	9	17	27	8
30 – 34	347	56	59	92	10	47	47	10
35 – 39	424	70	79	143	10	42	37	13
40 – 44	524	98	85	164	10	48	41	32
45 – 49	718	114	161	204	19	48	66	48
50 – 54	927	150	186	258	23	61	75	115
55 – 59	932	131	206	228	33	48	44	166
60 – 64	575	78	120	139	16	22	26	125
65 lat i więcej <i>65 years and more..</i>	1905	208	530	390	78	15	62	458
Mężczyźni Males	3094	418	629	844	133	143	177	487
15 – 19	.	.	.	.	-	-	-	.
20 – 24	41	12	8	8	.	.	6	-
25 – 29	122	15	20	39	6	8	12	.
30 – 34	174	29	27	55	.	21	18	6
35 – 39	206	34	42	75	6	16	15	6
40 – 44	262	49	48	87	6	18	12	19
45 – 49	350	54	72	109	13	20	34	26
50 – 54	451	62	95	133	12	21	30	68
55 – 59	466	59	89	116	25	23	17	99
60 – 64	271	31	54	66	12	9	12	64
65 lat i więcej <i>65 years and more..</i>	745	71	174	155	46	.	21	195
Kobiety Females	3567	531	852	859	78	211	262	489
15 – 19	-	-	-	-	-	-	-	-
20 – 24	32	.	7	7	-	.	7	-
25 – 29	109	13	19	31	.	9	16	.
30 – 34	172	26	32	37	6	27	30	5
35 – 39	218	36	37	68	.	25	22	7
40 – 44	262	49	37	76	.	30	29	13
45 – 49	368	60	89	95	6	28	32	22
50 – 54	476	87	91	126	11	40	45	47
55 – 59	466	72	117	111	9	25	27	67
60 – 64	304	47	66	73	.	12	14	61
65 lat i więcej <i>65 years and more..</i>	1160	137	356	235	32	12	41	264

a W dalszym podziale nie uwzględniono problemów: ze skórą (45 tys. osób, w tym 21 tys. kobiet), ze słuchem (141 tys. osób, w tym 53 tys. kobiet), choroba zakaźna (35 tys. osób, w tym 19 tys. kobiet) oraz inne dolegliwości (326 tys. osób, w tym 190 tys. kobiet).

TABL. 1.3 OKRES NIEZDOLNOŚCI DO PRACY Z POWODU NAJPOWAŻNIEJSZEJ DOLEGLIWOŚCI ORAZ MIEJSCE PRACY WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU
Period of inability to work due to the most serious complaints and the place of work by sex and age groups

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem ^a <i>Total</i>	Okres niezdolności do pracy w ciągu ostatnich 12 miesięcy <i>Number of day off work during the last 12 months</i> co najmniej <i>at least</i>					Nie pracowali z innego powodu <i>Non worked due to other reasons</i>	Z ogółem miejsca pracy powodujące dolegliwość <i>Of total place of job that caused work-related problems</i>		
		niepełny dzień lub wcale <i>less than one day or no time off</i>	jeden dzień ale mniej niż 2 tygodnie <i>one day but less than two weeks</i>	dwa tygodnie ale mniej niż jeden miesiąc <i>two weeks but less than one month</i>	jeden miesiąc ale mniej niż trzy miesiące <i>one month but less than three months</i>	trzy miesiące lub dłużej <i>three months or longer</i>		w obecnym głównym lub dodatkowym miejscu pracy <i>main current or second job</i>	w ostatnim miejscu pracy <i>last job</i>	w pracy wykonywanej rok temu lub innej pracy <i>job one year ago or some other job</i>
		w tys. <i>in thous.</i>								
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	6661	1477	750	423	353	217	3436	2514	861	735
15 – 19	.	.	.	.	-	-	-	.	-	.
20 – 24	73	32	17	12	5	.	.	52	6	16
25 – 29	231	104	51	26	21	15	15	171	20	40
30 – 34	347	154	73	50	27	19	23	269	22	49
35 – 39	424	185	97	38	41	22	41	316	21	66
40 – 44	524	206	107	53	54	30	73	367	44	77
45 – 49	718	256	130	72	64	40	154	454	72	110
50 – 54	927	267	136	81	69	45	328	469	159	124
55 – 59	932	159	81	53	40	30	570	242	254	142
60 – 64	575	64	23	20	18	6	444	86	149	58
65 lat i więcej <i>65 years and more</i>	1905	49	34	17	13	7	1786	85	115	52
Mężczyźni <i>Males</i>	3094	738	405	223	197	122	1407	1286	388	418
15 – 19	.	.	.	.	-	-	-	.	-	.
20 – 24	41	16	10	9	.	-	.	31	.	8
25 – 29	122	50	31	11	13	12	5	91	8	24
30 – 34	174	82	42	20	10	11	10	140	6	25
35 – 39	206	83	51	20	27	9	15	151	12	35
40 – 44	262	106	51	28	32	17	28	187	18	43
45 – 49	350	121	63	37	25	20	85	210	45	54
50 – 54	451	129	68	42	39	25	149	229	64	67
55 – 59	466	89	52	29	27	19	250	143	102	85
60 – 64	271	36	17	14	13	.	187	56	67	41
65 lat i więcej <i>65 years and more</i>	745	25	20	12	8	5	676	47	65	37
Kobiety <i>Females</i>	3567	739	346	200	156	96	2029	1228	474	317
15 – 19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20 – 24	32	16	8	.	.	.	.	21	.	7
25 – 29	109	54	20	14	8	.	10	81	12	16
30 – 34	172	73	31	31	17	8	13	129	16	24
35 – 39	218	102	46	18	15	11	26	164	9	30
40 – 44	262	100	55	25	23	13	45	180	25	36
45 – 49	368	135	68	36	39	21	69	245	27	56
50 – 54	476	138	69	39	30	20	179	239	95	58
55 – 59	466	70	29	24	13	11	319	99	152	57
60 – 64	304	28	6	5	5	.	256	31	82	18
65 lat i więcej <i>65 years and more</i>	1160	24	14	5	5	.	1110	39	50	15

a W dalszym podziale nie uwzględniono osób, które nie powrócą już do pracy (3 tys. osób, w tym 1 tys. kobiet).

TABL. 1.4 PROBLEMY ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z PRACĄ ODCZUWANE W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex and level of education

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Osoby, które nie odczuwały <i>Persons who did not suffer</i>	Osoby, które odczuwały <i>Persons who suffered</i>					
			razem <i>total</i>	wg liczby dolegliwości <i>by number of health problems</i>		wg ograniczenia zdolności do codziennej aktywności <i>by limitation of ability to day activities</i>		
				jedna <i>one</i>	dwie lub więcej <i>two or more</i>	tak, znacząco <i>yes, conside- rably</i>	tak, w pewnym stopniu <i>yes, to some extent</i>	nie <i>no</i>
w tys. <i>in thous.</i>								
OGÓLEM TOTAL ..	26255	19595	6661	3112	3549	1580	3662	1419
Wyższe ..... <i>Tertiary</i>	4287	3562	725	414	311	101	362	262
Policealne i średnie zawodowe ..... <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	6710	5253	1457	800	657	240	826	390
Średnie ogólnokształcące .. <i>General secondary</i>	2255	1840	415	211	204	75	242	98
Zasadnicze zawodowe ..... <i>Basic vocational</i>	7590	5597	1993	1007	986	423	1144	426
Gimnazjum i poniżej ..... <i>Lower secondary and below</i>	5414	3343	2071	679	1392	740	1089	242
Mężczyźni Males	12614	9520	3094	1566	1528	700	1683	711
Wyższe ..... <i>Tertiary</i>	1863	1565	298	166	131	49	146	103
Policealne i średnie zawodowe ..... <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	3164	2488	677	382	295	122	367	187
Średnie ogólnokształcące .. <i>General secondary</i>	727	613	114	60	53	18	62	34
Zasadnicze zawodowe ..... <i>Basic vocational</i>	4630	3420	1210	650	560	249	682	280
Gimnazjum i poniżej ..... <i>Lower secondary and below</i>	2229	1435	795	307	488	261	426	108
Kobiety Females	13642	10075	3567	1546	2021	880	1980	707
Wyższe ..... <i>Tertiary</i>	2424	1997	427	248	179	52	216	159
Policealne i średnie zawodowe ..... <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	3545	2765	780	418	362	118	459	203
Średnie ogólnokształcące .. <i>General secondary</i>	1528	1227	301	151	150	57	180	64
Zasadnicze zawodowe ..... <i>Basic vocational</i>	2960	2177	783	357	425	174	463	146
Gimnazjum i poniżej ..... <i>Lower secondary and below</i>	3184	1908	1276	372	904	479	663	134

TABL.1.7 PROBLEMY ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z PRACĄ ODCZUWANE W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW
Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex, regions and voivodships

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Osoby, które nie odczuwały <i>Persons who did not suffer</i>	Osoby, które odczuwały <i>Persons who suffered</i>					
			razem <i>total</i>	wg liczby dolegliwości <i>by number of health problems</i>		wg ograniczenia zdolności do codziennej aktywności <i>by limitation of ability to day activities</i>		
				jedna <i>one</i>	dwie lub więcej <i>two or more</i>	tak, znacząco <i>yes, consider- ably</i>	tak, w pewnym stopniu <i>yes, to some extent</i>	nie <i>no</i>
			w tys.	<i>in thous.</i>				
OGÓLEM <i>TOTAL</i>	26255	19595	6661	3112	3549	1580	3662	1419
REGION CENTRALNY	5902	4298	1604	710	896	321	848	437
Łódzkie	2173	1650	523	253	271	114	314	96
Mazowieckie	3729	2648	1081	457	625	207	534	341
REGION POŁUDNIOWY .	5262	4083	1179	567	612	295	657	227
Małopolskie	2091	1528	563	263	300	177	303	83
Śląskie	3171	2555	616	304	312	118	354	144
REGION WSCHODNI	4669	3173	1496	672	823	387	822	287
Lubelskie	1592	1004	587	250	337	153	310	124
Podkarpackie	1352	897	455	205	250	113	260	83
Podlaskie	744	472	273	123	149	76	161	36
Świętokrzyskie	981	800	181	94	87	45	91	44
REGION PÓLNO-CNO- ZACHODNI	3988	3076	912	414	498	218	519	175
Lubuskie	786	517	269	100	169	51	170	49
Wielkopolskie	2175	1755	420	205	215	96	246	78
Zachodniopomorskie	1027	804	223	109	114	71	103	48
REGION POŁUDNIOWO- ZACHODNI	2770	2107	663	297	366	183	353	127
Dolnośląskie	2120	1616	504	219	285	143	256	105
Opolskie	650	491	159	78	81	40	97	22
REGION PÓLNO-CNY	3663	2857	806	452	354	176	464	166
Kujawsko-pomorskie	1392	1191	201	125	76	41	121	38
Pomorskie	1293	1079	214	110	104	48	115	51
Warmińsko-mazurskie	978	587	391	217	174	87	228	77
Mężczyźni <i>Males</i>	12614	9520	3094	1566	1528	700	1683	711
REGION CENTRALNY	2800	2077	723	350	373	131	383	209
Łódzkie	1013	771	242	132	110	51	141	50
Mazowieckie	1787	1306	481	218	263	80	242	159
REGION POŁUDNIOWY .	2530	1947	584	302	281	140	310	133
Małopolskie	1002	742	261	132	129	77	137	46
Śląskie	1528	1205	323	170	152	63	173	87
REGION WSCHODNI	2248	1583	665	332	333	171	360	134
Lubelskie	748	492	256	123	133	71	127	58
Podkarpackie	655	450	205	99	107	52	118	35
Podlaskie	357	237	120	62	58	32	70	18
Świętokrzyskie	488	404	84	48	35	16	45	23

TABL. 1.7 PROBLEMY ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z PRACĄ ODCZUWANE W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW (dok.)
Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex, regions and voivodships (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Osoby, które nie odczuwały <i>Persons who did not suffer</i>	Osoby, które odczuwały <i>Persons who suffered</i>					
			razem <i>total</i>	wg liczby dolegliwości <i>by number of health problems</i>		wg ograniczenia zdolności do codziennej aktywności <i>by limitation of ability to day activities</i>		
				jedna <i>one</i>	dwie lub więcej <i>two or more</i>	tak, znacząco <i>yes, consider- ably</i>	tak, w pewnym stopniu <i>yes, to some extent</i>	nie <i>no</i>
w tys. <i>in thous.</i>								
Mężczyźni (dok.) <i>Males (cont.)</i>								
REGION PÓLNO-CNO- ZACHODNI	1926	1494	432	202	230	96	253	84
Lubuskie	375	247	128	54	74	20	80	29
Wielkopolskie	1067	868	199	97	102	46	122	31
Zachodniopomorskie	484	379	105	51	54	30	51	24
REGION POŁUDNIOWO- ZACHODNI	1320	1024	296	142	154	81	154	60
Dolnośląskie	1004	782	222	101	121	65	109	47
Opolskie	316	242	74	41	33	16	45	13
REGION PÓLNO-CNY	1790	1395	395	240	155	80	223	91
Kujawsko-pomorskie	688	591	97	62	35	18	58	21
Pomorskie	625	516	109	64	45	21	57	30
Warmińsko-mazurskie	477	288	189	114	75	41	108	40
Kobiety <i>Females</i>	13642	10075	3567	1546	2021	880	1980	707
REGION CENTRALNY	3102	2221	881	360	521	189	465	227
Łódzkie	1160	879	281	121	160	63	173	45
Mazowieckie	1942	1342	600	239	361	126	292	182
REGION POŁUDNIOWY .	2733	2136	596	265	332	155	346	94
Małopolskie	1089	786	302	131	172	100	165	37
Śląskie	1644	1350	294	134	160	55	181	57
REGION WSCHODNI	2421	1589	830	340	491	216	464	151
Lubelskie	844	512	331	127	204	82	183	66
Podkarpackie	697	447	250	106	144	61	142	47
Podlaskie	387	234	152	61	91	44	92	17
Świętokrzyskie	493	396	97	46	52	29	47	21
REGION PÓLNO-CNO- ZACHODNI	2063	1583	480	212	268	122	266	90
Lubuskie	411	270	141	46	95	31	90	20
Wielkopolskie	1109	888	221	108	113	50	124	46
Zachodniopomorskie	543	425	118	58	60	41	52	24
REGION POŁUDNIOWO- ZACHODNI	1450	1083	367	155	212	102	199	67
Dolnośląskie	1116	834	282	118	164	77	147	58
Opolskie	334	249	85	37	48	25	52	9
REGION PÓLNO-CNY	1873	1462	411	214	198	96	240	76
Kujawsko-pomorskie	704	600	104	63	41	23	63	18
Pomorskie	668	563	105	47	58	27	57	21
Warmińsko-mazurskie	501	299	202	104	99	46	120	37

TABL. 1.8 RODZAJE NAJPOWAŻNIEJSZYCH DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNYCH ZWIĄZANYCH Z PRACĄ WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW
Types of most serious complaints caused or made worse by work by sex, regions and viovodships

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which						
		problem z kośćmi, stawami lub mięśniami odczuwany głównie w obrębie <i>bone, joint or muscle problem which mainly affect</i>			problem z oddychaniem lub płucami <i>breathing or lung problem</i>	stres, depresja, niepokój <i>stress, depression or anxiety</i>	ból głowy i/lub przemęczenie oczu <i>headache and/or eyestrain</i>	choroba serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego <i>heart disease or attack, or other problems in the circulatory system</i>
		szyi, barku, ramion lub rąk <i>neck, shoulder, arms or hands</i>	bioder, nóg, stóp <i>hips, legs, feet</i>	pleców <i>back</i>				
w tys. in thous.								
OGÓLEM TOTAL	6661	949	1481	1703	211	355	439	977
REGION CENTRALNY	1604	225	342	411	41	102	147	218
Łódzkie	523	83	119	147	11	19	27	85
Mazowieckie	1081	142	223	264	30	83	120	133
REGION POŁUDNIOWY	1179	155	287	275	47	53	65	195
Małopolskie	563	78	146	119	24	15	26	118
Śląskie	616	77	141	156	23	38	39	77
REGION WSCHODNI	1496	236	345	398	44	56	73	223
Lubelskie	587	74	128	175	18	20	27	97
Podkarpackie	455	84	111	109	12	18	20	67
Podlaskie	273	49	65	64	10	12	18	32
Świętokrzyskie	181	29	41	50	.	6	8	27
REGION PÓLNO-CZACHODNI	912	125	187	239	31	62	57	144
Lubuskie	269	34	46	75	7	16	20	56
Wielkopolskie	420	59	94	108	16	32	23	60
Zachodniopomorskie	223	32	47	56	8	14	14	28
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	663	89	153	166	18	44	53	67
Dolnośląskie	504	64	120	121	14	37	39	52
Opolskie	159	25	33	45	.	7	14	15
REGION PÓLNO-CNY	806	118	166	214	29	38	42	129
Kujawsko-pomorskie	201	27	49	55	6	8	7	33
Pomorskie	214	29	34	61	8	9	9	41
Warmińsko-mazurskie	391	62	83	98	15	21	26	55
Mężczyźni Males	3094	418	629	844	133	143	177	487
REGION CENTRALNY	723	101	138	199	30	35	62	107
Łódzkie	242	32	52	70	9	9	13	47
Mazowieckie	481	69	86	129	21	26	49	60
REGION POŁUDNIOWY	584	69	127	147	31	21	33	100
Małopolskie	261	34	64	56	15	5	11	57
Śląskie	323	35	63	91	16	16	22	43
REGION WSCHODNI	665	95	153	181	22	24	24	109
Lubelskie	256	29	54	78	8	9	8	46
Podkarpackie	205	36	50	48	6	5	9	35
Podlaskie	120	20	31	27	5	7	5	16
Świętokrzyskie	84	10	18	28	.	.	.	12

TABL. 1.8 RODZAJE NAJPOWAŻNIEJSZYCH DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNYCH ZWIĄZANYCH Z PRACĄ WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW (dok.)
Types of most serious complaints caused or made worse by work by sex, regions and viovodships (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which						
		problem z kośćmi, stawami lub mięśniami odczuwany głównie w obrębie <i>bone, joint or muscle problem which mainly affect</i>			problem z oddychaniem lub płucami <i>breathing or lung problem</i>	stres, depresja, niepokój <i>stress, depression or anxiety</i>	ból głowy i/lub przemęczenie oczu <i>headache and/or eyestrain</i>	choroba serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego <i>heart disease or attack, or other problems in the circulatory system</i>
		szyi, barku, ramion lub rąk <i>neck, shoulder, arms or hands</i>	bioder, nóg, stóp <i>hips, legs, feet</i>	pleców <i>back</i>				
w tys. <i>in thous.</i>								
Mężczyźni (dok.) Males (cont.)								
REGION PÓLNO-CNO-ZACHODNI	432	62	79	125	17	24	23	73
Lubuskie	128	19	20	37	.	7	9	25
Wielkopolskie	199	27	39	58	9	12	10	33
Zachodniopomorskie	105	16	20	30	.	5	.	15
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	296	32	5	79	15	19	20	31
Dolnośląskie	222	24	52	53	11	15	16	25
Opolskie	74	8	13	26	.	.	.	6
REGION PÓLNO-CNY	395	59	67	113	19	21	14	68
Kujawsko-pomorskie	97	11	20	26	5	5	.	20
Pomorskie	109	14	15	32	6	6	.	20
Warmińsko-mazurskie	189	34	32	55	8	10	7	28
Kobiety Females	3567	531	852	859	78	211	262	489
REGION CENTRALNY	881	124	205	212	12	68	85	112
Łódzkie	281	51	68	77	.	11	14	38
Mazowieckie	600	73	137	135	9	57	71	74
REGION POŁUDNIOWY	596	86	160	128	16	32	32	95
Małopolskie	302	44	82	63	9	10	15	62
Śląskie	294	42	78	65	7	22	17	33
REGION WSCHODNI	830	140	192	217	23	32	49	113
Lubelskie	331	44	74	97	11	11	19	51
Podkarpackie	250	48	61	61	6	13	11	32
Podlaskie	152	29	34	37	5	5	13	15
Świętokrzyskie	97	19	23	22	.	.	6	15
REGION PÓLNO-CNO-ZACHODNI	480	63	108	114	14	38	35	71
Lubuskie	141	15	25	38	.	9	12	31
Wielkopolskie	221	32	56	50	7	20	13	27
Zachodniopomorskie	118	16	27	26	.	9	10	13
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	367	57	88	86	.	24	32	36
Dolnośląskie	282	40	68	67	.	21	23	27
Opolskie	85	17	20	19	-	.	9	9
REGION PÓLNO-CNY	411	59	100	101	9	17	27	62
Kujawsko-pomorskie	104	16	30	29	.	.	.	14
Pomorskie	105	15	19	29	.	.	6	21
Warmińsko-mazurskie	202	28	51	43	7	11	18	27

TABL. 1.9 OKRES NIEZDOLNOŚCI DO PRACY Z POWODU NAJPOWAŻNIEJSZEJ DOLEGLIWOŚCI ORAZ MIEJSCE PRACY WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW
Period of inability to work due to the most serious complaints and the place of work by sex, regions and voivodships

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Okres niezdolności do pracy w ciągu ostatnich 12 miesięcy <i>Number of day off work during the last 12 months</i>					Nie pracowali z innego powodu <i>Non worked due to other reasons</i>	Z ogółem miejsce pracy powodujące dolegliwość <i>Of total place of job that caused work-related problems</i>		
		co najmniej <i>at least</i>						w obecnym lub dodatkowym miejscu pracy <i>main current or second job</i>	w ostatnim miejscu pracy <i>last job</i>	w pracy wykonywanej rok temu lub innej pracy <i>job one year ago or some other job</i>
		niepełny dzień lub wcale <i>less than one day or no time off</i>	jeden dzień ale mniej niż 2 tygodnie <i>one day but less than two weeks</i>	dwa tygodnie ale mniej niż jeden miesiąc <i>two weeks but less than one month</i>	jeden miesiąc ale mniej niż trzy miesiące <i>one month but less than three months</i>	trzy miesiące lub dłużej <i>three months or longer</i>				
<i>w tys. in thous.</i>										
OGÓŁEM TOTAL	6661	1477	750	423	353	217	3436	2514	861	735
REGION CENTRALNY	1604	308	243	122	85	55	791	634	220	190
Łódzkie	523	99	46	28	24	20	305	169	79	53
Mazowieckie	1081	209	197	94	61	35	486	465	141	137
REGION POŁUDNIOWY	1179	301	82	65	44	34	654	417	171	101
Małopolskie	563	157	24	21	15	11	334	185	83	40
Śląskie	616	144	58	44	29	23	320	232	88	61
REGION WSCHODNI	1496	364	170	83	79	46	754	594	180	145
Lubelskie	587	136	78	36	36	21	280	240	65	70
Podkarpackie	455	119	37	22	26	10	241	169	57	41
Podlaskie	273	71	34	10	6	7	144	110	38	21
Świętokrzyskie	181	38	21	15	11	8	89	75	20	13
REGION PÓLNO-CNO-ZACHODNI	912	204	95	51	44	38	479	326	117	120
Lubuskie	269	62	29	15	15	10	139	89	29	47
Wielkopolskie	420	93	45	30	24	19	209	164	50	50
Zachodniopomorskie	223	49	21	6	5	9	131	73	38	23
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	663	146	58	38	40	25	357	224	81	93
Dolnośląskie	504	106	44	29	32	18	275	164	57	77
Opolskie	159	40	14	9	8	7	82	60	24	16
REGION PÓLNO-CNY	806	156	103	64	61	21	401	318	92	86
Kujawsko-pomorskie	201	38	19	9	7	10	117	56	31	25
Pomorskie	214	49	35	12	17	6	96	94	15	23
Warmińsko-mazurskie	391	69	49	43	37	5	188	168	46	38
Mężczyźni Males	3094	738	405	223	197	122	1407	1286	388	418
REGION CENTRALNY	723	144	142	46	44	34	313	320	102	100
Łódzkie	242	48	27	13	12	13	129	89	35	29
Mazowieckie	481	96	115	33	32	21	184	231	67	71
REGION POŁUDNIOWY	584	155	49	39	27	17	293	229	78	62
Małopolskie	261	79	16	13	8	.	140	96	38	24
Śląskie	323	76	33	26	19	14	153	133	40	38
REGION WSCHODNI	665	177	70	48	38	26	305	275	70	90
Lubelskie	256	66	32	20	15	11	112	106	24	42
Podkarpackie	205	56	16	13	14	7	98	83	20	25
Podlaskie	120	36	12	6	.	5	58	51	16	14
Świętokrzyskie	84	19	10	9	6	.	37	35	10	9

TABL. 1.9 OKRES NIEZDOLNOŚCI DO PRACY Z POWODU NAJPOWAŻNIEJSZEJ DOLEGLIWOŚCI ORAZ MIEJSCE PRACY WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW (dok.)
Period of inability to work due to the most serious complaints and the place of work by sex, regions and voivodships(cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Okres niezdolności do pracy w ciągu ostatnich 12 miesięcy <i>Number of day off work during the last 12 months</i>					Nie pracowali z innego powodu <i>Non worked due to other reasons</i>	Z ogółem miejsce pracy powodujące dolegliwość <i>Of total place of job that caused work-related problems</i>		
		co najmniej <i>at least</i>						w obecnym głównym lub dodatkowym miejscu pracy <i>main current or second job</i>	w ostatnim miejscu pracy <i>last job</i>	w pracy wykonywanej rok temu lub innej pracy <i>job one year ago or some other job</i>
		niepełny dzień lub wcale <i>less than one day or no time off</i>	jeden dzień ale mniej niż 2 tygodnie <i>one day but less than two weeks</i>	dwa tygodnie ale mniej niż jeden miesiąc <i>two weeks but less than one month</i>	jeden miesiąc ale mniej niż trzy miesiące <i>one month but less than three months</i>	trzy miesiące lub dłużej <i>three months or longer</i>				
w tys. <i>in thous.</i>										
Mężczyźni (dok.) <i>Males (cont.)</i>										
REGION PÓLNO-CZACHODNI	432	108	50	31	26	19	198	170	54	72
Lubuskie	128	35	17	8	8	5	55	45	15	31
Wielkopolskie	199	47	23	19	16	8	86	87	21	28
Zachodniopomorskie	105	26	10	.	.	6	57	38	18	13
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	296	71	35	23	20	13	135	115	37	50
Dolnośląskie	222	48	26	18	16	10	104	82	27	39
Opolskie	74	23	9	5	.	.	31	33	10	11
REGION PÓLNO-CNY	395	83	59	36	40	15	163	178	47	48
Kujawsko-pomorskie	97	22	11	5	.	8	48	32	15	15
Pomorskie	109	27	19	7	13	.	39	55	9	12
Warmińsko-mazurskie	189	34	29	24	23	.	76	91	23	21
Kobiety Females	3567	739	346	200	156	96	2029	1228	474	317
REGION CENTRALNY	881	164	100	76	41	21	479	314	117	92
Łódzkie	281	51	18	15	12	8	177	80	44	24
Mazowieckie	600	113	82	61	29	13	302	234	73	68
REGION POŁUDNIOWY	596	145	33	26	16	14	361	189	93	40
Małopolskie	302	77	8	8	7	7	194	90	45	17
Śląskie	294	68	25	18	9	7	167	99	48	23
REGION WSCHODNI	830	186	99	35	41	22	448	319	110	56
Lubelskie	331	70	46	16	21	12	168	134	40	28
Podkarpackie	250	62	20	9	12	.	143	87	38	16
Podlaskie	152	35	22	.	.	.	86	58	22	8
Świętokrzyskie	97	19	11	6	5	.	51	40	10	.
REGION PÓLNO-CZACHODNI	480	97	44	20	17	21	280	158	63	46
Lubuskie	141	27	12	6	7	.	84	45	14	16
Wielkopolskie	221	47	21	12	8	12	122	78	29	21
Zachodniopomorskie	118	23	11	.	.	5	74	35	20	9
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	367	75	25	15	20	11	222	109	45	45
Dolnośląskie	282	58	19	11	16	7	171	82	30	40
Opolskie	85	17	6	.	.	.	51	27	15	5
REGION PÓLNO-CNY	411	73	46	28	21	8	238	140	46	40
Kujawsko-pomorskie	104	16	10	.	.	.	70	24	16	10
Pomorskie	105	22	16	5	.	.	56	39	7	12
Warmińsko-mazurskie	202	35	20	19	14	.	112	77	23	18

TABL.1.10 PROBLEMY ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z PRACĄ ODCZUWANE W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD
Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex and NACE sections

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Osoby, które nie odczuwały <i>Persons who did not suffer</i>	Osoby, które odczuwały <i>Persons who suffered</i>					
			razem <i>total</i>	wg liczby dolegliwości <i>by number of health problems</i>		wg ograniczenia zdolności do codziennej aktywności <i>by limitation of ability to day activities</i>		
				jedna <i>one</i>	dwie lub więcej <i>two or more</i>	tak, znacząco <i>yes, considerably</i>	tak, w pewnym stopniu <i>yes, to some extent</i>	nie <i>no</i>
w tys. <i>in thous.</i>								
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	26255	19595	6661	3112	3549	1580	3662	1419
w tym: <i>of which:</i>								
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo ..... <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	2584	1776	808	379	430	149	498	161
Górnictwo ..... <i>Mining and quarrying</i>	337	252	86	53	32	6	45	34
Przetwórstwo przemysłowe .. <i>Manufacturing</i>	4079	3368	710	420	290	95	415	200
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę ..... <i>Electricity, gas and water supply</i>	246	208	38	25	13	5	18	15
Budownictwo ..... <i>Construction</i>	1242	1031	212	127	85	36	126	50
Handel i naprawy ^A ..... <i>Trade and repair^A</i>	2860	2470	390	237	152	45	206	139
Hotele i restauracje ..... <i>Hotels and restaurants</i>	413	361	53	36	17	11	30	12
Transport, gospodarka magazynowa i łączność ..... <i>Transport, storage and communication</i>	1065	865	200	120	80	20	123	57
Pośrednictwo finansowe ..... <i>Financial intermediation</i>	428	361	67	36	30	10	34	23
Obsługa nieruchomości i firm ..... <i>Real estate, renting and business activities</i>	1046	921	126	67	59	8	68	49
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^A ..... <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	1084	922	161	102	60	18	78	66
Edukacja ..... <i>Education</i>	1400	1145	255	159	96	21	149	85
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna ..... <i>Health and social work</i>	1062	859	203	107	95	25	110	68
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała .... <i>Other community, social and personal service activities</i>	650	553	97	49	48	13	56	29

TABL.1.11 RODZAJE NAJPOWAŻNIEJSZYCH DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNYCH ZWIĄZANYCH Z PRACĄ WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD
Types of most serious complaints caused or made worse by work by sex and sections NACE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which						
		problem z kośćmi, stawami lub mięśniami odczuwany głównie w obrębie <i>bone, joint or muscle problem which mainly affect</i>			problem z oddychaniem lub płucami <i>breathing or lung problem</i>	stres, depresja, niepokój <i>stress, depression or anxiety</i>	ból głowy i/lub przemęczenie oczu <i>headache and/or eyestrain</i>	choroba serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego <i>heart disease or attack, or other problems in the circulatory system</i>
		szyi, barku, ramion lub rąk <i>neck, shoulder, arms or hands</i>	bioder, nóg, stóp <i>hips, legs, feet</i>	pleców <i>back</i>				
		w tys.			in thous.			
OGÓŁEM TOTAL	6661	949	1481	1703	211	355	439	977
w tym: of which:								
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo ..... <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	808	142	206	288	13	9	23	92
Górnictwo ..... <i>Mining and quarrying.</i>	86	15	21	25	5	5	.	6
Przetwórstwo przemysłowe ..... <i>Manufacturing</i>	710	154	107	204	27	60	59	48
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę ... <i>Electricity, gas and water supply</i>	38	.	7	10	.	.	6	.
Budownictwo ..... <i>Construction</i>	212	46	38	79	.	7	13	15
Handel i naprawy ^Δ ..... <i>Trade and repair^Δ</i>	390	61	112	105	6	32	38	18
Hotele i restauracje ..... <i>Hotels and restaurants</i>	53	9	17	18	-	.	.	.
Transport, gospodarka magazynowa i łączność..... <i>Transport, storage and communication</i>	200	26	36	65	.	16	28	14
Pośrednictwo finansowe ..... <i>Financial intermediation</i>	67	6	.	18	.	11	19	5
Obsługa nieruchomości i firm ..... <i>Real estate, renting and business activities</i>	126	15	18	27	-	15	32	5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	161	15	23	36	.	42	25	12
Edukacja ..... <i>Education</i>	255	25	26	35	10	30	42	16
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna <i>Health and social work</i>	203	27	39	63	.	26	13	23
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała ..... <i>Other community, social and personal service activities</i>	97	18	14	26	.	7	6	16

TABL. 1.12 OKRES NIEZDOLNOŚCI DO PRACY Z POWODU NAJPOWAŻNIEJSZEJ DOLEGLIWOŚCI ORAZ MIEJSCE PRACY WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD (dok.)
Period of inability to work due to the most serious complaints and the place of job by sex and NACE sections (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Okres niezdolności do pracy w ciągu ostatnich 12 miesięcy <i>Number of day off work during the last 12 months</i>					Nie pracowali z innego powodu <i>Non worked due to other reasons</i>	Z ogółem miejsce pracy powodujące dolegliwość <i>Of total place of job that caused work-related problems</i>		
		co najmniej <i>at least</i>						w obecnym głównym lub dodatkowym miejscu pracy <i>main current or second job</i>	w ostatnim miejscu pracy <i>last job</i>	w pracy wykonywanej rok temu lub innej pracy <i>job one year ago or some other job</i>
		niepełny dzień lub wcale <i>less than one day or no time off</i>	jeden dzień ale mniej niż 2 tygodnie <i>one day but less than two weeks</i>	dwa tygodnie ale mniej niż jeden miesiąc <i>two weeks but less than one month</i>	jeden miesiąc ale mniej niż trzy miesiące <i>one month but less than three months</i>	trzy miesiące lub dłużej <i>three months or longer</i>				
<i>w tys. in thous.</i>										
Kobiety <i>Females</i>	3567	739	346	200	156	96	2029	1228	474	317
w tym: <i>of which:</i>										
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	400	118	74	47	45	30	86	304	96	x
Górnictwo	6	.	.	-	-	-	.	.	.	x
Przetwórstwo przemysłowe	323	102	51	28	22	14	107	196	124	x
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę <i>Electricity, gas and water supply</i>	10	.	.	-	.	.	5	5	5	x
Budownictwo	8	.	.	.	-	-	.	5	.	x
Handel i naprawy ^A	227	97	40	19	23	6	42	164	58	x
Hotele i restauracje	42	15	7	.	.	.	12	26	14	x
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	41	13	5	7	.	.	12	28	13	x
Pośrednictwo finansowe	49	22	10	.	.	6	8	40	9	x
Obsługa nieruchomości i firm	73	40	10	11	5	.	6	57	15	x
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^A	88	39	15	8	8	.	14	71	17	x
Edukacja	209	83	44	22	9	7	44	153	53	x
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna <i>Health and social work</i>	177	83	28	17	10	5	35	131	45	x
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	59	23	11	5	6	.	11	44	15	x

TABL. 1.14 RODZAJE NAJPOWAŻNIEJSZYCH DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNYCH ZWIĄZANYCH Z PRACĄ WEDŁUG PŁCI I GRUP WYKONYWANYCH ZAWODÓW
Types of most serious complaints caused or made worse by work by sex and groups of occupations

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which						
		problem z kośćmi, stawami lub mięśniami odczuwany głównie w obrębie <i>bone, joint or muscle problem which mainly affect</i>			problem z oddychaniem lub płucami <i>breathing or lung problem</i>	stres, depresja, niepokój <i>stress, depression or anxiety</i>	ból głowy i/lub przemęczenie oczu <i>headache and/or eyestrain</i>	choroba serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego <i>heart disease or attack, or other problems in the circulatory system</i>
		szyi, barku, ramion lub rąk <i>neck, shoulder, arms or hands</i>	bioder, nóg, stóp <i>hips, legs, feet</i>	pleców <i>back</i>				
		w tys. <i>in thous.</i>						
OGÓŁEM TOTAL ..	6661	949	1481	1703	211	355	439	977
w tym: <i>of which:</i>								
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy .. <i>Public government representatives, senior officials and managers</i>	181	19	20	40	.	44	27	22
Specjaliści .. <i>Professionals</i>	444	52	42	74	12	67	86	33
Technicy i średni personel .. <i>Technicians and associate professionals</i>	288	39	39	66	6	48	45	26
Pracownicy biurowi .. <i>Clerks</i>	159	28	21	53	.	21	27	6
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy .. <i>Service workers and shop and market sales workers</i>	324	47	114	83	.	19	15	22
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy .. <i>Skilled agricultural and fishery workers</i>	742	133	188	265	11	7	20	87
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy .. <i>Craft and related trades workers</i>	615	137	109	192	22	27	40	38
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń .. <i>Plant and machine operators and assemblers</i>	335	55	63	112	12	18	26	24
Pracownicy przy pracach prostych .. <i>Elementary occupations</i>	255	46	58	88	.	13	16	16
Mężczyźni Males ..	3094	418	629	844	133	143	177	487
w tym: <i>of which:</i>								
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy .. <i>Public government representatives, senior officials and managers</i>	110	12	10	29	.	24	14	15
Specjaliści .. <i>Professionals</i>	105	12	7	19	.	12	27	12
Technicy i średni personel .. <i>Technicians and associate professionals</i>	121	12	20	25	.	25	16	12
Pracownicy biurowi .. <i>Clerks</i>	42	6	11	12	-	.	6	.
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy .. <i>Service workers and shop and market sales workers</i>	80	10	17	26	.	5	7	8

TABL. 1.15 OKRES NIEZDOLNOŚCI DO PRACY Z POWODU NAJPOWAŻNIEJSZEJ DOLEGLIWOŚCI ORAZ MIEJSCA PRACY WEDŁUG PŁCI I GRUP WYKONYWANYCH ZAWODÓW
Period of inability to work due to the most serious complaints and the place of work by sex and groups of occupations

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Okres niezdolności do pracy w ciągu ostatnich 12 miesięcy <i>Number of day off work during the last 12 months</i>					Nie pracowali z innego powodu <i>Non worked due to other reasons</i>	Z ogółem miejsce pracy powodujące dolegliwość <i>Of total place of job that caused work-related problems</i>		
		co najmniej <i>at least</i>						w obecnym głównym lub dodatkowym miejscu pracy <i>main current or second job</i>	w ostatnim miejscu pracy <i>last job</i>	w pracy wykonywanej rok temu lub innej pracy <i>job one year ago or some other job</i>
		niepełny dzień lub wcale <i>less than one day or no time off</i>	jeden dzień ale mniej niż 2 tygodnie <i>one day but less than two weeks</i>	dwa tygodnie ale mniej niż jeden miesiąc <i>two weeks but less than one month</i>	jeden miesiąc ale mniej niż trzy miesiące <i>one month but less than three months</i>	trzy miesiące lub dłużej <i>three months or longer</i>				
		w tys. <i>in thous.</i>								
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	6661	1477	750	423	353	217	3436	2514	861	735
w tym: <i>of which:</i>										
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy <i>Public government representatives, senior officials and managers</i>	181	82	40	13	12	6	28	148	34	x
Specjaliści <i>Professionals</i>	444	196	90	43	24	17	73	352	92	x
Technicy i średni personel <i>Technicians and associate professionals</i>	288	125	48	29	17	11	59	216	72	x
Pracownicy biurowi <i>Clerks</i>	159	64	25	11	18	5	36	118	41	x
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy <i>Service workers and shop and market sales workers</i>	324	128	62	35	27	10	62	238	86	x
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy <i>Skilled agricultural and fishery workers</i>	742	227	144	86	92	48	142	579	164	x
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy <i>Craft and related trades workers</i>	615	193	101	70	54	39	157	426	190	x
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń <i>Plant and machine operators and assemblers</i>	335	124	57	33	32	19	72	247	89	x
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	255	81	43	25	17	14	75	162	93	x
Mężczyźni <i>Males</i>	3094	738	405	223	197	122	1407	1286	388	418
w tym: <i>of which:</i>										
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy <i>Public government representatives, senior officials and managers</i>	110	52	25	9	9	.	14	95	15	x
Specjaliści <i>Professionals</i>	105	47	27	8	.	.	17	85	19	x
Technicy i średni personel <i>Technicians and associate professionals</i>	121	49	21	13	9	6	23	95	26	x
Pracownicy biurowi <i>Clerks</i>	42	19	6	.	.	.	7	35	7	x
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy <i>Service workers and shop and market sales workers</i>	80	26	21	14	6	5	8	66	13	x

TABL. 1.15 OKRES NIEZDOLNOŚCI DO PRACY Z POWODU NAJPOWAŻNIEJSZEJ DOLEGLIWOŚCI ORAZ MIEJSCA PRACY WEDŁUG PŁCI I GRUP WYKONYWANYCH ZAWODÓW (dok.)
Period of inability to work due to the most serious complaints and the place of work by sex and groups of occupations (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Okres niezdolności do pracy w ciągu ostatnich 12 miesięcy Number of day off work during the last 12 months co najmniej at least					Nie pracowali z innego powodu Non worked due to other reasons	Z ogółem miejsce pracy powodujące dolegliwość Of total place of job that caused work-related problems		
		niepełny dzień lub wcale less than one day or no time off	jeden dzień ale mniej niż 2 tygodnie one day but less than two weeks	dwa tygodnie ale mniej niż jeden miesiąc two weeks but less than one month	jeden miesiąc ale mniej niż trzy miesiące one month but less than three months	trzy miesiące lub dłużej three months or longer		w obecnym głównym lub dodatkowym miejscu pracy main current or second job	w ostatnim miejscu pracy last job	w pracy wykonywanej rok temu lub innej pracy job one year ago or some other job
Mężczyźni (dok.) <i>Males (cont.)</i>										
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	364	116	74	41	49	20	64	290	74	x
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>										
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	470	150	79	55	47	30	107	337	133	x
<i>Craft and related trades workers</i>										
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	287	110	50	26	28	17	56	219	68	x
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>										
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	74	15	14	12	7	.	22	45	28	x
Kobiety Females	3567	739	346	200	156	96	2029	1228	474	317
w tym: of which:										
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	72	30	16	.	.	.	15	53	19	x
<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>										
Specjaliści	339	149	62	35	23	13	56	267	72	x
<i>Professionals</i>										
Technicy i średni personel	167	76	26	17	8	5	37	121	46	x
<i>Technicians and associate professionals</i>										
Pracownicy biurowi	117	45	19	7	14	.	29	83	34	x
<i>Clerks</i>										
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	244	102	40	21	21	7	54	172	72	x
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>										
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	378	112	70	45	43	29	78	289	89	x
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>										
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	145	43	22	16	7	9	50	89	57	x
<i>Craft and related trades workers</i>										
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	48	14	6	6	.	.	16	28	20	x
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>										
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	181	66	31	13	11	9	53	117	64	x

TABL. 1.16 PROBLEMY ZDROWOTNE ZWIĄZANE Z PRACĄ ODCZUWANE W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY WEDŁUG PŁCI I STATUSU ZATRUDNIENIA
Work-related health problems suffered during the last 12 months by sex and employment status

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Osoby, które nie odczuwały <i>Persons who did not suffer</i>	Osoby, które odczuwały <i>Persons who suffered</i>					
			razem <i>total</i>	wg liczby dolegliwości <i>by number of health problems</i>		wg ograniczenia zdolności do codziennej aktywności <i>by limitation of ability to day activities</i>		
				jedna <i>one</i>	dwie lub więcej <i>two or more</i>	tak, znacząco <i>yes, consider- ably</i>	tak, w pewnym stopniu <i>yes, to some extent</i>	nie <i>no</i>
OGÓŁEM <i>TOTAL</i>	26255	19595	6661	3112	3549	1580	3662	1419
Pracownicy najemni ..... <i>Paid employees</i>	3270	2361	908	448	460	136	547	225
Pracujący na własny rachunek ..... <i>Own-account workers</i>	14539	12212	2328	1404	924	287	1309	732
Pomagający członkowie rodzin ..... <i>Contributing family workers</i>	735	559	177	69	108	39	104	33
Nieznany status ..... <i>Missing status</i>	7711	4463	3248	1191	2056	1118	1701	429
Mężczyźni <i>Males</i>	12614	9520	3094	1566	1528	700	1683	711
Pracownicy najemni ..... <i>Paid employees</i>	2062	1512	550	292	258	72	329	149
Pracujący na własny rachunek ..... <i>Own-account workers</i>	7349	6243	1106	696	410	153	607	346
Pomagający członkowie rodzin ..... <i>Contributing family workers</i>	244	206	38	14	24	9	22	7
Nieznany status ..... <i>Missing status</i>	2959	1560	1400	563	836	466	724	210
Kobiety <i>Females</i>	13642	10075	3567	1546	2021	880	1980	707
Pracownicy najemni ..... <i>Paid employees</i>	1208	849	359	156	202	64	218	76
Pracujący na własny rachunek ..... <i>Own-account workers</i>	7191	5969	1222	707	515	134	702	386
Pomagający członkowie rodzin ..... <i>Contributing family workers</i>	492	353	138	54	84	30	82	26
Nieznany status ..... <i>Missing status</i>	4752	2903	1848	628	1220	652	977	219

TABL. 1.17 RODZAJE NAJPOWAŻNIEJSZYCH DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNYCH ZWIĄZANYCH Z PRACĄ WEDŁUG PŁCI I STATUSU ZATRUDNIENIA
Types of most serious complaints caused or made worse by work by sex and employment status

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym						
		problem z kośćmi, stawami lub mięśniami odczuwany głównie w obrębie <i>bone, joint or muscle problem which mainly affect</i>			problem z oddychaniem lub płucami <i>breathing or lung problem</i>	stres, depresja, niepokój <i>stress, depression or anxiety</i>	ból głowy i/lub przemęczenie oczu <i>headache and/or eyestrain</i>	choroba serca, zawał serca lub inne problemy układu krążeniowego <i>heart disease or attack, or other problems in the circulatory system</i>
		szyi, barku, ramion lub rąk <i>neck, shoulder, arms or hands</i>	bioder, nóg, stóp <i>hips, legs, feet</i>	pleców <i>back</i>				
		w tys. <i>in thous.</i>						
OGÓŁEM TOTAL ...	6661	949	1481	1703	211	355	439	977
Pracownicy najemni ..... <i>Paid employees</i>	908	162	214	298	12	40	49	90
Pracujący na własny rachunek ..... <i>Own-account workers</i>	2328	376	418	640	57	223	247	163
Pomagający członkowie rodzin ..... <i>Contributing family workers</i>	177	28	36	62	.	.	10	26
Nieznany status ..... <i>Missing status</i>	3248	382	813	703	139	88	133	698
Mężczyźni Males	3094	418	629	844	133	143	177	487
Pracownicy najemni ..... <i>Paid employees</i>	550	97	106	199	10	22	32	58
Pracujący na własny rachunek ..... <i>Own-account workers</i>	1106	164	209	325	37	89	97	91
Pomagający członkowie rodzin ..... <i>Contributing family workers</i>	38	.	7	15	.	-	.	9
Nieznany status ..... <i>Missing status</i>	1400	152	307	305	85	32	46	330
Kobiety Females	3567	531	852	859	78	211	262	489
Pracownicy najemni ..... <i>Paid employees</i>	359	65	108	99	.	18	17	33
Pracujący na własny rachunek ..... <i>Own-account workers</i>	1222	211	209	315	20	135	149	72
Pomagający członkowie rodzin ..... <i>Contributing family workers</i>	138	24	29	47	.	.	9	17
Nieznany status ..... <i>Missing status</i>	1848	230	506	398	54	56	88	368

TABL.1.19 NAJPOWAŻNIEJSZE DOLEGLIWOŚCI ZDROWOTNE WEDŁUG RODZAJÓW
Most serious complaints by type.

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pięć poważnych dolegliwości zdrowotnych 5 most serious complaints							
	Ogółem Grand total		razem total	problem z kośćmi, stawami lub mięśniami <i>bone, joint or muscle problem</i>	problem z oddycha- niem lub płucami <i>breathing or lung problem</i>	choroba serca, zawał serca lub inny krażeniowy <i>heart disease or attack, or other problems in the circulatory system</i>	stres, depresja, niepokój <i>stress, depression or anxiety</i>	ból głowy i/lub przemę- czenie oczu <i>headache and/or eyestrain</i>
	w tys. <i>in thous.</i>	w % <i>in %</i>						
OGÓŁEM TOTAL	6661	6115	91,8	4133	211	977	355	439
Mężczyźni <i>Males</i>	3094	2831	91,5	1891	133	487	143	177
Kobiety <i>Females</i>	3567	3282	92,0	2242	78	489	211	262
15 – 19 lat	.	.	100,0	.	-	.	-	-
20 – 24	73	67	91,8	45	.	-	7	13
25 – 29	231	198	85,7	137	9	8	17	27
30 – 34	347	321	92,5	207	10	10	47	47
35 – 39	424	394	92,9	292	10	13	42	37
40 – 44	524	478	91,2	347	10	32	48	41
45 – 49	718	660	91,9	479	19	48	48	66
50 – 54	927	868	93,6	594	23	115	61	75
55 – 59	932	856	91,8	565	33	166	48	44
60 – 64	575	526	91,5	337	16	125	22	26
65 lat i więcej	1905	1741	91,4	1128	78	458	15	62
<i>65 years and more</i>								
REGION CENTRALNY	1604	1486	92,6	978	41	218	102	147
Łódzkie	523	491	93,9	349	11	85	19	27
Mazowieckie	1081	995	92,0	629	30	133	83	120
REGION POŁUDNIOWY	1179	1077	91,3	717	47	195	53	65
Małopolskie	563	526	93,4	343	24	118	15	26
Śląskie	616	551	89,4	374	23	77	38	39
REGION WSCHODNI	1496	1375	91,9	979	44	223	56	73
Lubelskie	587	539	91,8	377	18	97	20	27
Podkarpackie	455	421	92,5	304	12	67	18	20
Podlaskie	273	250	91,6	178	10	32	12	18
Świętokrzyskie	181	165	91,2	120	.	27	6	8
REGION PÓLNO-CNO- ZACHODNI	912	845	92,7	551	31	144	62	57
Lubuskie	269	254	94,4	155	7	56	16	20
Wielkopolskie	420	392	93,3	261	16	60	32	23
Zachodniopomorskie	223	199	89,2	135	8	28	14	14
REGION POŁUDNIOWO- ZACHODNI	663	590	89,0	408	18	67	44	53
Dolnośląskie	504	447	88,7	305	14	52	37	39
Opolskie	159	143	89,9	103	.	15	7	14
REGION PÓLNO-CNY	806	736	91,3	498	29	129	38	42
Kujawsko-pomorskie	201	185	92,0	131	6	33	8	7
Pomorskie	214	191	89,3	124	8	41	9	9
Warmińsko-mazurskie	391	360	92,1	243	15	55	21	26

TABL. 1.20 PROBLEMY Z KOŚĆMI, STAWAMI LUB MIĘŚNIAMI WEDŁUG PŁCI, SEKCJI PKD, REGIONÓW I
Bone, joint or muscle problems by sex, NACE sections, regions and voivodships, age, groups of occupations, level of

L.p. No	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem ^a Total	Ograniczenie zdolności do codziennej aktywności Limitation of ability to day activities			Okres niezdolności do pracy Number of day off work during		
			tak, znacząco yes, considerably	tak, w pewnym stopniu yes, to some extent	nie no	co najmniej		
			w tys.			in thous.		
1	OGÓŁEM TOTAL	4133	890	2397	846	985	490	275
2	Mężczyźni <i>Males</i>	1891	353	1097	440	494	283	149
3	Kobiety <i>Females</i>	2242	536	1300	406	491	207	125
Sekcje PKD NACE sections								
4	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	636	101	401	135	217	126	76
	<i>Agriculture, hunting and forestry</i>							
5	Górnictwo	61	.	34	22	20	10	9
	<i>Mining and quarrying</i>							
6	Przetwórstwo przemysłowe	465	52	296	118	158	77	53
	<i>Manufacturing</i>							
7	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	21	.	12	7	5	5	-
	<i>Electricity, gas and water supply</i>							
8	Budownictwo	163	17	101	45	56	35	16
	<i>Construction</i>							
9	Handel i naprawy ^Δ	278	31	159	88	116	53	25
	<i>Trade and repair^Δ</i>							
10	Hotele i restauracje	44	10	23	10	13	11	.
	<i>Hotels and restaurants</i>							
11	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	127	12	82	33	49	26	11
	<i>Transport, storage and communication</i>							
12	Pośrednictwo finansowe	28	5	16	9	9	5	.
	<i>Financial intermediation</i>							
13	Obsługa nieruchomości i firm	60	.	35	22	35	12	6
	<i>Real estate, renting and business activities</i>							
14	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	74	6	42	27	27	16	.
	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
15	Edukacja	86	6	51	26	41	16	.
	<i>Education</i>							
16	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	129	17	72	39	61	19	18
	<i>Health and social work</i>							
17	Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	58	6	37	14	24	8	5
	<i>Other community, social and personal service activities</i>							

a W dalszym podziale nie uwzględniono osób, które z powodu dolegliwości zdrowotnej nie powrócą już do pracy.

WOJEWÓDZTW, WIEKU, GRUP ZAWODÓW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZATRUDNIENIA
education and employment status

w ciągu ostatnich 12 miesięcy ^a <i>last 12 months</i>		Nie pracowali z innego powodu <i>Non worked due to other reasons</i>	Z ogółem miejsce pracy powodujące dolegliwość <i>Of total place of job that caused work-related problems</i>			L.p. <i>No</i>
<i>at least</i>			w obecnym głównym lub dodatkowym miejscu pracy <i>main current or second job</i>	w ostatnim miejscu pracy <i>last job</i>	w pracy wykonywanej rok temu lub innej pracy <i>job one year ago or some other job</i>	
jeden miesiąc ale mniej niż trzy miesiące <i>one month but less than three months</i>	trzy miesiące lub dłużej <i>three months or longer</i>					
240	136	2003	1676	526	470	1
136	72	752	882	225	267	2
104	64	1251	794	300	204	3
71	37	108	512	124	x	4
5	.	13	42	15	x	5
40	22	116	318	139	x	6
.	.	7	14	8	x	7
12	9	35	117	43	x	8
32	10	43	215	58	x	9
.	.	13	27	15	x	10
13	.	25	99	27	x	11
-	5	6	21	6	x	12
.	.	.	53	5	x	13
6	5	16	54	20	x	14
5	.	20	56	27	x	15
7	5	20	103	25	x	16
.	.	13	44	13	x	17

TABL. 1.20 PROBLEMY Z KOŚCMI, STAWAMI LUB MIĘŚNIAMI WEDŁUG PŁCI, SEKCJI PKD, REGIONÓW I
Bone, joint or muscle problems by sex, NACE sections, regions and voivodships, age, groups of occupations, level of

L.p. No	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Ograniczenie zdolności do codziennej aktywności Limitation of ability to day activities			Okres niezdolności do pracy Number of day off work during co najmniej		
			tak, znacząco yes, considerably	tak, w pewnym stopniu yes, to some extent	nie no	niepełny dzień lub wcale less than one day or no time	jeden dzień ale mniej niż 2 tygodnie one day but less than two weeks	dwa tygodnie ale mniej niż niż jeden miesiąc two weeks but less than one month
		w tys.		in thous.				
	Regiony i województwa <i>Regions and voivodships</i>							
1	REGION CENTRALNY	978	179	555	244	203	143	72
2	Łódzkie	349	76	209	64	75	34	21
3	Mazowieckie	629	103	346	180	128	109	51
4	REGION POŁUDNIOWY	717	145	435	138	209	56	43
5	Małopolskie	343	95	193	55	117	18	15
6	Śląskie	374	50	242	83	92	38	28
7	REGION WSCHODNI	979	233	569	176	256	116	54
8	Lubelskie	377	83	217	77	97	54	23
9	Podkarpackie	304	75	182	48	84	27	14
10	Podlaskie	178	46	109	22	50	21	6
11	Świętokrzyskie	120	29	61	29	25	14	11
12	REGION PÓLNO-CNO-ZACHODNI	551	124	321	110	123	68	30
13	Lubuskie	155	26	99	31	37	21	9
14	Wielkopolskie	261	56	157	50	58	31	17
15	Zachodniopomorskie	135	42	65	29	28	16	.
16	REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	408	107	225	75	89	31	26
17	Dolnośląskie	305	85	158	61	64	22	20
18	Opolskie	103	22	67	14	25	9	6
19	REGION PÓLNO-CNY	498	103	293	103	103	76	50
20	Kujawsko-pomorskie	131	26	84	21	29	15	.
21	Pomorskie	124	27	64	34	30	27	10
22	Warmińsko-mazurskie	243	50	145	48	44	34	36
	Wiek Age							
23	15 – 19 lat	.	-	.	.	.	.	-
24	20 – 24	45	5	18	21	23	10	6
25	25 – 29	137	12	67	59	74	29	9
26	30 – 34	207	23	116	68	84	48	30
27	35 – 39	292	38	154	101	139	63	24
28	40 – 44	347	38	214	94	143	64	42
29	45 – 49	479	65	296	119	176	91	54
30	50 – 54	594	100	366	127	174	95	53
31	55 – 59	565	114	347	104	98	58	35
32	60 – 64	337	74	201	61	38	13	13
33	65 lat i więcej	1128	420	617	91	35	23	10
	<i>65 years and more</i>							

a W dalszym podziale nie uwzględniono osób, które z powodu dolegliwości zdrowotnej nie powrócą już do pracy.

WOJEWÓDZTW, WIEKU, GRUP ZAWODÓW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZATRUDNIENIA (cd.)
education and employment status(cont.)

w ciągu ostatnich 12 miesięcy ^a <i>last 12 months</i>		Nie pracowali z innego powodu <i>Non worked due to other reasons</i>	Z ogółem miejsce pracy powodujące dolegliwość <i>Of total place of job that caused work-related problems</i>				L.p. <i>No</i>
<i>at least</i>			w obecnym głównym lub dodatkowym miejscu pracy <i>main current or second job</i>	w ostatnim miejscu pracy <i>last job</i>	w pracy wykonywanej rok temu lub innej pracy <i>job one year ago or some other job</i>		
jeden miesiąc ale mniej niż trzy miesiące <i>one month but less than three months</i>	trzy miesiące lub dłużej <i>three months or longer</i>						
63	36	459	409	130	125	1	
20	16	184	133	52	35	2	
43	20	275	276	78	90	3	
31	18	357	288	105	64	4	
10	7	173	140	50	26	5	
21	11	184	148	55	38	6	
52	33	470	426	114	84	7	
22	14	168	172	38	39	8	
18	8	156	126	37	23	9	
.	5	90	77	25	14	10	
8	6	56	51	14	8	11	
32	15	283	200	73	76	12	
11	.	73	53	19	32	13	
16	10	130	104	28	31	14	
5	.	80	43	26	13	15	
24	20	220	131	53	65	16	
18	12	169	91	37	53	17	
6	8	51	40	16	12	18	
40	16	214	226	50	57	19	
.	8	70	42	16	19	20	
9	.	45	66	6	11	21	
27	5	99	118	28	27	22	
-	-	-	.	-	.	23	
5	.	.	33	5	7	24	
12	6	9	101	13	26	25	
17	13	16	159	16	29	26	
27	13	25	219	16	45	27	
37	23	40	247	24	58	28	
44	31	86	314	40	80	29	
48	29	194	320	101	75	30	
26	14	331	159	159	91	31	
14	.	255	56	83	35	32	
9	6	1045	67	70	29	33	

TABL. 1.20 PROBLEMY Z KOŚĆMI, STAWAMI LUB MIĘŚNIAMI WEDŁUG PŁCI, SEKCJI PKD, REGIONÓW I
Bone, joint or muscle problems by sex, NACE sections, regions and voivodships, age, groups of occupations, level of

L.p. No	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Ograniczenie zdolności do codziennej aktywności Limitation of ability to day activities			Okres niezdolności do pracy Number of day off work during co najmniej		
			tak, znacząco yes, considerably	tak, w pewnym stopniu yes, to some extent	nie no	niepełny dzień lub wcale less than one day or no time	jeden dzień ale mniej niż 2 tygodnie one day but less than two weeks	dwa tygodnie ale mniej niż jeden miesiąc two weeks but less than one month
		w tys.		in thous.				
	Grupy zawodów <i>Groups of occupation</i>							
1	Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy ..... <i>Public government representatives, senior officials and managers</i>	79	10	44	25	35	17	5
2	Specjaliści ..... <i>Professionals</i>	168	17	95	55	77	32	14
3	Technicy i średni personel ..... <i>Technicians and associate professionals</i>	144	13	88	44	54	25	16
4	Pracownicy biurowi ..... <i>Clerks</i>	102	12	62	27	40	19	5
5	Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy usług ..... <i>Service workers and shop and market sales workers</i>	244	22	147	74	101	46	26
6	Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy ..... <i>Skilled agricultural and fishery workers</i>	586	96	365	124	201	117	67
7	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy ..... <i>Craft and related trades workers</i>	438	47	267	125	146	75	51
8	Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń ..... <i>Plant and machine operators and assemblers</i>	230	18	151	60	87	40	20
9	Pracownicy przy pracach prostych ..... <i>Elementary occupations</i>	192	26	117	47	70	31	18
	Poziom wykształcenia <i>Level of education</i>							
10	Wyższe ..... <i>Tertiary</i>	274	50	140	84	109	43	18
11	Policealne i średnie zawodowe ..... <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	907	123	548	236	298	132	79
12	Średnie ogólnokształcące ..... <i>General secondary</i>	260	39	162	59	67	34	17
13	Zasadnicze zawodowe ..... <i>Basic vocational</i>	1375	239	827	309	370	197	113
14	Gimnazjum i poniżej ..... <i>Lower secondary and below</i>	1317	441	719	157	141	84	49
	Status zatrudnienia <i>Employment status</i>							
15	Pracownicy najemni ..... <i>Paid employees</i>	674	95	419	160	260	135	69
16	Pracujący na własny rachunek ..... <i>Own-account workers</i>	1434	156	867	412	534	259	143
17	Pomagający członkowie rodzin ..... <i>Contributing family workers</i>	126	22	78	27	39	25	16
18	Nieznany status ..... <i>Missing status</i>	1898	617	1033	249	154	74	47

a W dalszym podziale nie uwzględniono osób, które z powodu dolegliwości zdrowotnej nie powrócą już do pracy.

WOJEWÓDZTW, WIEKU, GRUP ZAWODÓW, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZATRUDNIENIA (dok.)
education and employment status (cont.)

w ciągu ostatnich 12 miesięcy ^a <i>last 12 months</i>		Nie pracowali z innego powodu <i>Non worked due to other reasons</i>	Z ogółem miejsce pracy powodujące dolegliwość <i>Of total place of job that caused work-related problems</i>			L.p. <i>No</i>
<i>at least</i>			w obecnym głównym lub dodatkowym miejscu pracy <i>main current or second job</i>	w ostatnim miejscu pracy <i>last job</i>	w pracy wykonywanej rok temu lub innej pracy <i>job one year ago or some other job</i>	
jeden miesiąc ale mniej niż trzy miesiące <i>one month but less than three months</i>	trzy miesiące lub dłużej <i>three months or longer</i>					
8	.	11	67	12	x	1
11	8	26	135	32	x	2
11	6	32	105	39	x	3
9	.	26	76	27	x	4
20	8	42	184	60	x	5
65	35	99	472	113	x	6
38	28	100	320	119	x	7
21	11	50	170	60	x	8
13	10	50	130	62	x	9
17	11	75	156	33	36	10
60	31	307	473	101	137	11
12	7	124	103	39	36	12
113	65	516	673	204	187	13
39	24	979	271	149	74	14
69	33	107	552	122	.	15
120	67	311	1018	383	32	16
16	12	19	106	22	-	17
35	23	1565	-	-	437	18

DZIAŁ 2. WYPADKI PRZY PRACY, KTÓRE WYDARZYŁY SIĘ W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY (z wyłączeniem chorób zawodowych)
Accidents at work that happened during the last 12 months (excluding occupational diseases)

TABL. 2.1 OSOBY, KTÓRE PRACOWAŁY W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY ORAZ POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH SEKCJI PKD
Persons who worked during the last 12 months and persons injured in accidents at work by sex and selected NACE sections

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym poszkodowani w wypadkach przy pracy, które wydarzyły się w ciągu ostatnich 12 miesięcy Of which persons injured in accidents at work that happened during the last 12 months		
		razem total	w tym w jednym wypadku of which in one accident	z razem poszkodowani - mężczyźni of total persons injured - males
w tys. in thous.				
OGÓLEM TOTAL	15969	179	169	127
w tym: of which:				
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo ..... <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	2323	30	29	18
Górnictwo ..... <i>Mining and quarrying</i>	256	6	6	6
Przetwórstwo przemysłowe ..... <i>Manufacturing</i>	3261	51	49	42
Budownictwo ..... <i>Construction</i>	1055	18	16	18
Handel i naprawy ^Δ ..... <i>Trade and repair^Δ</i>	2382	22	19	18
Transport, gospodarka magazynowa i łączność ..... <i>Transport, storage and communication</i>	913	7	5	7
Obsługa nieruchomości i firm ..... <i>Real estate, renting and business activities</i>	946	11	11	.
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ ..... <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	945	6	6	.
Edukacja ..... <i>Education</i>	1178	7	7	.
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna <i>Health and social work</i>	890	9	9	.

TABL. 2.2 OSOBY, KTÓRE PRACOWAŁY W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY ORAZ POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI ORAZ WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I STATUSU ZATRUDNIENIA

Persons who worked during the last 12 months and persons injured in accidents at work by sex and age, level of education and employment status.

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem	W tym poszkodowani w wypadkach przy pracy, które wydarzyły się w ciągu ostatnich 12 miesięcy <i>Of which persons injured in accidents at work that happened during the last 12 months</i>		
		razem <i>total</i>	w tym w jednym wypadku <i>of which in one accident</i>	z razem poszkodowani - mężczyźni <i>of total persons injured - males</i>
w tys. <i>in thous.</i>				
OGÓLEM TOTAL	15969	179	169	127
15 – 19	185	-	-	-
20 – 24	1461	10	10	6
25 – 29	2320	26	23	21
30 – 34	2316	26	26	18
35 – 39	2006	25	23	22
40 – 44	1922	24	23	16
45 – 49	2122	20	18	12
50 – 54	1966	20	20	13
55 – 59	1050	21	20	16
60 lat i więcej <i>60 years and more..</i>	622	7	5	.
OGÓLEM TOTAL	15969	179	169	127
Wyższe	3554	17	17	9
<i>Tertiary</i>				
Policealne i średnie zawodowe <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	4633	60	55	40
Średnie ogólnokształcące	1392	8	8	6
<i>General secondary</i>				
Zasadnicze zawodowe	4807	67	63	55
<i>Basic vocational</i>				
Gimnazjum i poniżej	1582	26	25	17
<i>Lowel secondary</i>				
OGÓLEM TOTAL	15969	179	169	127
w tym: <i>of which:</i>				
Pracownicy najemni	12285	130	124	94
<i>Paid employees</i>				
Pracujący na własny rachunek	2981	41	36	29
<i>Own-account workers</i>				

TABL. 2.3 OSOBY, KTÓRE PRACOWAŁY W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY ORAZ POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH GRUP WYKONYWANYCH ZAWODÓW
Persons who worked during the last 12 months and persons injured in accidents at work by sex and selected groups of occupations

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym poszkodowani w wypadkach przy pracy, które wydarzyły się w ciągu ostatnich 12 miesięcy <i>Of which persons injured in accidents at work that happened during the last 12 months</i>		
		razem total	w tym w jednym wypadku <i>of which in one accident</i>	z razem poszkodowani - mężczyźni <i>of total persons injured - males</i>
w tys. <i>in thous.</i>				
OGÓLEM TOTAL	15969	179	169	127
w tym: <i>of which:</i>				
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	985	6	6	.
<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>				
Specjaliści	2386	14	14	8
<i>Professionals</i>				
Technicy i średni personel	1758	11	11	.
<i>Technicians and associate professionals</i>				
Pracownicy biurowi	1159	8	6	5
<i>Clerks</i>				
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	1962	16	14	8
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>				
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2115	27	25	16
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>				
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2644	57	55	53
<i>Craft and related trades workers</i>				
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	1579	17	15	16
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>				
Pracownicy przy pracach prostych	1301	10	10	5
<i>Elementary occupations</i>				

TABL. 2.5 OSOBY, KTÓRE PRACOWAŁY W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY ORAZ POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW
Persons who worked during the last 12 months and persons injured in accidents at work by sex, regions and voivodships

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym poszkodowani w wypadkach przy pracy, które wydarzyły się w ciągu ostatnich 12 miesięcy Of which persons injured in accidents at work that happened during the last 12 months		
		razem total	w tym w jednym wypadku of which in one accident	z razem poszkodowani - mężczyźni of total persons injured - males
w tys. in thous.				
OGÓŁEM TOTAL	15969	179	169	127
REGION CENTRALNY	3685	33	31	25
Łódzkie	1302	11	11	10
Mazowieckie	2383	22	20	15
REGION POŁUDNIOWY	3110	32	28	23
Małopolskie	1306	10	9	7
Śląskie	1804	22	19	16
REGION WSCHODNI	2973	38	35	24
Lubelskie	1060	13	12	7
Podkarpackie	842	12	12	9
Podlaskie	454	6	5	.
Świętokrzyskie	617	7	6	.
REGION PÓLNO-CNO-ZACHODNI	2424	32	30	24
Lubuskie	477	.	.	.
Wielkopolskie	1371	23	21	17
Zachodniopomorskie	576	7	7	6
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	1610	19	19	13
Dolnośląskie	1227	16	16	12
Opolskie	383	.	.	.
REGION PÓLNO-CNY	2166	26	25	18
Kujawsko-pomorskie	805	5	5	.
Pomorskie	775	11	10	8
Warmińsko-mazurskie	586	10	10	6

DZIAŁ 3. CZYNNIKI W MIEJSCU PRACY, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPLYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE
FACTORS AT WORK THAT CAN ADVERSELY AFFECT MENTAL WELL-BEING OR PHYSICAL HEALTH

TABL. 3.1 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI PSYCHOLOGICZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPLYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD

Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and NACE sections

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>					
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>			głównie na: <i>most expose to:</i>		
		nadmierne obciążenie ilością pracy i presją czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>	nadmierne obciążenie ilością pracy i presją czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>
w tys. <i>in thous.</i>							
OGÓLEM TOTAL	14936	3513	290	243	3431	173	95
w tym: <i>of which:</i>							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo ... <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	2270	553	.	6	552	.	.
Górnictwo	246	64	-	.	64	-	.
Przetwórstwo przemysłowe	3120	832	17	68	816	.	29
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę <i>Electricity, gas and water supply</i>	204	36	.	.	35	.	.
Budownictwo	1005	287	.	7	287	.	.
Handel i naprawy ^A	2236	532	28	32	525	15	7
Hotele i restauracje	288	58	6	5	57	.	.
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	884	249	62	31	234	33	10
Pośrednictwo finansowe	356	112	5	6	110	.	.
Obsługa nieruchomości i firm	897	181	45	17	173	37	10
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^A	903	176	67	29	160	49	10
Edukacja	1122	130	21	11	128	10	5
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna <i>Health and social work</i>	862	231	27	24	222	10	12
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	521	67	6	.	66	5	-

TABL. 3.1 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI PSYCHOLOGICZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPLYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD (cd.)

Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and NACE sections (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>					
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>			głównie na: <i>most expose to:</i>		
		nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>	nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>
<i>w tys. in thous.</i>							
Mężczyźni <i>Males</i>	8238	2018	194	120	1973	130	45
w tym: <i>of which:</i>							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo ... <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	1282	328	.	.	327	.	.
Górnictwo	218	57	-	.	57	-	.
Przetwórstwo przemysłowe	2052	529	11	33	521	.	13
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę ... <i>Electricity, gas and water supply</i>	164	31	.	.	29	-	.
Budownictwo	944	273	.	7	272	.	.
Handel i naprawy ^A	1045	269	11	12	265	6	.
Hotele i restauracje	86	16	.	.	16	-	.
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	695	205	57	21	194	32	5
Pośrednictwo finansowe	106	39	.	.	39	.	-
Obsługa nieruchomości i firm	496	84	37	10	81	32	5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^A	453	90	59	18	75	44	6
Edukacja	270	23	5	.	23	.	.
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	167	36	.	.	36	.	.
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	251	36	.	-	36	.	-
<i>Other community, social and personal service activities</i>							

TABL. 3.1 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI PSYCHOLOGICZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPŁYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD (dok.)

Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and NACE sections (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>					
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>			głównie na: <i>most expose to:</i>		
		nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>	nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>
w tys. <i>in thous.</i>							
Kobiety <i>Females</i>	6699	1494	96	124	1458	44	51
w tym: <i>of which:</i>							
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo ... <i>Agriculture, hunting and forestry</i>	988	225	.	.	225	-	.
Górnictwo	27	7	-	.	7	-	-
Przetwórstwo przemysłowe	1068	303	6	35	295	.	16
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę ... <i>Electricity, gas and water supply</i>	40	6	.	.	6	.	-
Budownictwo	62	14	-	-	14	-	-
Handel i naprawy ^A	1191	263	17	20	261	9	.
Hotele i restauracje	201	41	.	.	41	.	-
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	189	44	5	10	40	.	5
Pośrednictwo finansowe	251	72	.	5	71	.	.
Obsługa nieruchomości i firm	401	97	7	7	92	5	5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^A	450	87	9	12	85	5	.
Edukacja	853	106	17	9	105	6	.
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna <i>Health and social work</i>	694	196	23	20	186	7	10
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	270	31	.	.	30	.	-

TABL. 3.2 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI FIZYCZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPLYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I SEKCJI PKD

Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and NACE sections

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>								
		Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	szczególnie na: <i>particularly to:</i>				głównie na: <i>most expose to:</i>			
			substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz <i>chemicals, dusts, fumes, smoke or gases</i>	hałas lub drgania <i>noise or vibration</i>	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków <i>wrong postures and body movements or physical efforts related to handling of heavy loads</i>	ryzyko wystąpienia wypadku <i>risk of accident</i>	substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz <i>chemicals, dusts, fumes, smoke or gases</i>	hałas lub drgania <i>noise or vibration</i>	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków <i>wrong postures and body movements or physical efforts related to handling of heavy loads</i>	ryzyko wystąpienia wypadku <i>risk of accident</i>
w tys. <i>in thous.</i>										
OGÓLEM	TOTAL	14936	2676	2880	3892	3494	1378	1214	2531	1757
w tym: <i>of which:</i>										
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo <i>Agriculture, hunting and forestry</i>		2270	438	197	939	548	170	36	749	223
Górnictwo <i>Mining and quarrying</i>		246	169	167	124	184	50	37	21	103
Przetwórstwo przemysłowe <i>Manufacturing</i>		3120	1005	1254	931	959	587	556	469	337
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę <i>Electricity, gas and water supply</i>		204	49	31	36	71	29	12	18	47
Budownictwo <i>Construction</i>		1005	318	315	455	499	122	97	248	248
Handel i naprawy ^Δ <i>Trade and repair^Δ</i>		2236	217	160	621	328	146	45	523	154
Hotele i restauracje <i>Hotels and restaurants</i>		288	28	27	48	35	16	12	34	23
Transport, gospodarka magazynowa i łączność <i>Transport, storage and communication</i>		884	80	254	236	418	25	82	115	301
Pośrednictwo finansowe <i>Financial intermediation</i>		356	.	6	32	10	.	.	28	7
Obsługa nieruchomości i firm <i>Real estate, renting and business activities</i>		897	69	28	71	86	55	15	47	66
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ^Δ <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>		903	64	49	84	156	31	14	52	130
Edukacja <i>Education</i>		1122	53	287	78	65	27	255	52	41
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna <i>Health and social work</i>		862	96	45	159	85	53	15	127	48
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała <i>Other community, social and personal service activities</i>		521	87	60	75	47	61	33	47	26

TABL. 3.3 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI PSYCHOLOGICZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPLYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW

Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex, regions and voivodships

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>					
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>			głównie na: <i>most expose to:</i>		
		nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>	nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>
<i>w tys. in thous.</i>							
OGÓLEM <i>TOTAL</i> ...	14936	3513	290	243	3431	173	95
REGION CENTRALNY	3454	841	60	61	824	40	22
Łódzkie	1220	272	17	10	270	13	6
Mazowieckie	2234	569	43	51	554	27	16
REGION POŁUDNIOWY	2907	683	53	44	665	28	17
Małopolskie	1236	214	10	7	213	6	.
Śląskie	1671	469	43	37	452	22	13
REGION WSCHODNI	2785	608	54	51	590	35	24
Lubelskie	986	195	10	9	188	10	5
Podkarpackie	794	143	19	19	137	11	9
Podlaskie	428	143	19	16	140	10	6
Świętokrzyskie	577	127	6	7	125	.	.
REGION PÓLNO-C ZACHODNI	2279	634	49	29	624	25	12
Lubuskie	450	141	11	8	138	7	.
Wielkopolskie	1298	368	19	13	366	7	.
Zachodniopomorskie	531	125	19	8	120	11	.
REGION POŁUDNIOWO- ZACHODNI	1499	348	38	24	338	22	6
Dolnośląskie	1140	264	34	22	257	20	5
Opolskie	359	84	.	.	81	.	.
REGION PÓLNO-CNY	2012	400	37	35	390	22	15
Kujawsko-pomorskie	739	131	14	11	127	8	7
Pomorskie	729	123	12	8	121	9	.
Warmińsko-mazurskie	544	146	11	16	142	5	5
Mężczyźni <i>Males</i>	8238	2018	194	120	1973	130	45
REGION CENTRALNY	1873	467	40	24	463	28	8
Łódzkie	651	161	12	.	160	10	.
Mazowieckie	1222	306	28	20	303	18	6
REGION POŁUDNIOWY	1608	394	36	21	384	21	6
Małopolskie	680	121	8	.	121	5	.
Śląskie	928	273	28	17	263	16	5
REGION WSCHODNI	1502	335	34	25	325	24	13
Lubelskie	513	103	7	5	99	7	.
Podkarpackie	432	81	12	10	77	7	5
Podlaskie	234	77	11	9	75	7	.
Świętokrzyskie	323	74	.	.	74	.	.

TABL. 3.3 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI PSYCHOLOGICZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPŁYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW (dok.)

Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex, regions and voivodships (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>					
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>			głównie na: <i>most expose to:</i>		
		nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>	nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>
<i>w tys. in thous.</i>							
Mężczyźni (dok.) <i>Males (cont.)</i>							
REGION PÓLNO-C ZACHODNI	1274	376	33	18	371	20	6
Lubuskie	250	80	8	5	79	6	.
Wielkopolskie	735	213	13	8	213	6	.
Zachodniopomorskie	289	83	12	5	79	8	.
REGION POŁUDNIOWO- ZACHODNI	845	201	27	16	195	20	.
Dolnośląskie	640	147	24	15	142	18	.
Opolskie	205	54	.	.	53	.	-
REGION PÓLNO-C NY	1136	243	25	17	237	17	9
Kujawsko-pomorskie	421	79	12	5	77	6	5
Pomorskie	405	76	7	6	75	6	.
Warmińsko-mazurskie	310	88	6	6	85	5	.
Kobiety <i>Females</i>	6699	1494	96	124	1458	44	51
REGION CENTRALNY	1581	374	21	37	360	12	15
Łódzkie	569	111	5	6	110	.	.
Mazowieckie	1012	263	16	31	250	9	11
REGION POŁUDNIOWY ...	1299	290	17	24	281	7	11
Małopolskie	556	94	.	.	92	.	.
Śląskie	743	196	15	21	189	6	8
REGION WSCHODNI	1282	271	19	24	265	12	11
Lubelskie	473	91	.	.	90	.	.
Podkarpackie	362	62	7	8	60	.	.
Podlaskie	193	66	7	7	65	.	.
Świętokrzyskie	254	52	.	5	50	.	.
REGION PÓLNO-C ZACHODNI	1005	257	16	11	253	5	6
Lubuskie	200	60	.	.	59	.	.
Wielkopolskie	563	155	6	.	154	.	.
Zachodniopomorskie	242	42	7	.	40	.	.
REGION POŁUDNIOWO- ZACHODNI	654	146	11	7	143	.	.
Dolnośląskie	500	117	10	6	115	.	.
Opolskie	154	29	.	.	28	.	.
REGION PÓLNO-C NY	878	157	13	19	155	.	6
Kujawsko-pomorskie	319	52	.	6	50	.	.
Pomorskie	324	47	5	.	47	.	.
Warmińsko-mazurskie	235	58	5	10	58	-	.

TABL. 3.4 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI FIZYCZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPŁYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW

Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex, regions and voivodships

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>							
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>				głównie na: <i>most expose to:</i>			
		substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz <i>chemicals, dusts, fumes, smoke or gases</i>	hałas lub drgania <i>noise or vibration</i>	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków <i>wrong postures and body movements or physical efforts related to handling of heavy loads</i>	ryzyko wystąpienia wypadku <i>risk of accident</i>	substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz <i>chemicals, dusts, fumes, smoke or gases</i>	hałas lub drgania <i>noise or vibration</i>	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków <i>wrong postures and body movements or physical efforts related to handling of heavy loads</i>	ryzyko wystąpienia wypadku <i>risk of accident</i>
w tys. <i>in thous.</i>									
OGÓLEM TOTAL ...	14936	2676	2880	3892	3494	1378	1214	2531	1757
REGION CENTRALNY	3454	492	514	810	667	251	212	565	331
Łódzkie	1220	201	196	314	252	87	80	234	113
Mazowieckie	2234	291	318	496	415	164	132	331	218
REGION POŁUDNIOWY ...	2907	600	683	854	767	277	276	516	391
Małopolskie	1236	214	241	352	270	101	114	234	143
Śląskie	1671	386	442	502	497	176	162	282	248
REGION WSCHODNI	2785	498	474	774	668	240	201	523	339
Lubelskie	986	171	155	318	212	85	67	233	93
Podkarpackie	794	115	115	139	162	61	53	97	96
Podlaskie	428	103	109	154	164	37	40	93	85
Świętokrzyskie	577	109	95	163	130	57	41	100	65
REGION PÓLNO-CZACHODNI	2279	454	494	591	543	262	208	373	248
Lubuskie	450	78	102	139	115	42	43	92	55
Wielkopolskie	1298	285	282	323	295	171	122	205	132
Zachodniopomorskie	531	91	110	129	133	49	43	76	61
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	1499	280	320	348	368	161	145	197	196
Dolnośląskie	1140	234	273	260	305	136	126	135	159
Opolskie	359	46	47	88	63	25	19	62	37
REGION PÓLNO-CNY	2012	351	395	517	481	187	172	356	253
Kujawsko-pomorskie	739	124	123	177	181	67	45	125	105
Pomorskie	729	112	146	160	153	67	75	106	78
Warmińsko-mazurskie	544	115	126	180	147	53	52	125	70
Mężczyźni Males	8238	1985	2120	2487	2860	973	768	1376	1513
REGION CENTRALNY	1873	341	354	506	536	173	128	313	289
Łódzkie	651	143	128	187	205	62	43	125	99
Mazowieckie	1222	198	226	319	331	111	85	188	190
REGION POŁUDNIOWY ...	1608	475	535	552	653	208	181	259	347
Małopolskie	680	171	187	222	239	76	74	123	128
Śląskie	928	304	348	330	414	132	107	136	219
REGION WSCHODNI	1502	358	344	474	518	165	122	283	273
Lubelskie	513	124	110	190	164	61	34	127	77
Podkarpackie	432	87	93	84	128	44	42	50	75
Podlaskie	234	69	74	91	119	22	23	46	66
Świętokrzyskie	323	78	67	109	107	38	23	60	55

TABL. 3.4 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI FIZYCZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPŁYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI, REGIONÓW I WOJEWÓDZTW (dok.)

Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex, regions and voivodships (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem Employed total	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>								
		szczególnie na: particularly to:				głównie na: most expose to:				
		substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz <i>chemicals, dusts, fumes, smoke or gases</i>	hałas lub drgania <i>noise or vibration</i>	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków <i>wrong postures and body movements or physical efforts related to handling of heavy loads</i>	ryzyko wystąpienia wypadku <i>risk of accident</i>	substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz <i>chemicals, dusts, fumes, smoke or gases</i>	hałas lub drgania <i>noise or vibration</i>	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków <i>wrong postures and body movements or physical efforts related to handling of heavy loads</i>	ryzyko wystąpienia wypadku <i>risk of accident</i>	
w tys. <i>in thous.</i>										
Mężczyźni (dok.) <i>Males (cont.)</i>										
REGION PÓLNO-CZACHODNI	2279	1274	338	359	392	442	187	132	215	
Lubuskie	250	54	67	91	92	28	24	55	47	
Wielkopolskie	735	212	208	211	241	122	79	116	113	
Zachodniopomorskie	289	72	84	90	109	37	29	44	53	
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	845	204	228	236	304	107	87	114	174	
Dolnośląskie	640	169	190	176	251	89	73	77	141	
Opolskie	205	35	38	60	53	18	14	37	33	
REGION PÓLNO-CNY	1136	268	301	327	407	132	119	192	218	
Kujawsko-pomorskie	421	100	101	109	151	50	37	67	88	
Pomorskie	405	79	107	99	129	44	50	51	67	
Warmińsko-mazurskie	310	89	93	119	127	38	32	74	63	
Kobiety <i>Females</i>	6699	691	760	1405	634	405	446	1155	244	
REGION CENTRALNY	1581	151	160	304	131	78	84	252	42	
Łódzkie	569	58	68	127	47	25	37	109	14	
Mazowieckie	1012	93	92	177	84	53	47	143	28	
REGION POŁUDNIOWY	1299	124	148	301	114	69	96	257	44	
Małopolskie	556	42	54	130	31	25	41	111	15	
Śląskie	743	82	94	171	83	44	55	146	29	
REGION WSCHODNI	1282	139	131	300	151	75	79	240	66	
Lubelskie	473	46	45	128	49	24	33	106	16	
Podkarpackie	362	28	22	55	34	17	11	47	21	
Podlaskie	193	34	36	63	45	15	17	47	19	
Świętokrzyskie	254	31	28	54	23	19	18	40	10	
REGION PÓLNO-CZACHODNI	2279	1005	116	134	200	101	74	75	158	
Lubuskie	200	24	34	48	23	14	19	36	8	
Wielkopolskie	563	73	74	113	54	48	42	89	20	
Zachodniopomorskie	242	19	26	39	24	12	14	33	8	
REGION POŁUDNIOWO-ZACHODNI	654	75	92	112	64	53	57	83	22	
Dolnośląskie	500	65	83	84	54	47	52	58	18	
Opolskie	154	10	9	28	10	6	5	25	.	
REGION PÓLNO-CNY	878	84	94	190	74	55	53	165	35	
Kujawsko-pomorskie	319	25	22	68	30	17	8	58	17	
Pomorskie	324	33	39	61	24	23	25	55	11	
Warmińsko-mazurskie	235	26	33	61	20	15	20	52	7	

TABL. 3.5 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI PSYCHOLOGICZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPLYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU

Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and age

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>					
			szczególnie na: <i>particularly to:</i>			głównie na: <i>most expose to:</i>		
			nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>	nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>
<i>w tys. in thous.</i>								
OGÓLEM	TOTAL ...	14936	3513	290	243	3431	173	95
15 – 19		149	22	.	-	22	-	-
20 – 24		1261	212	14	16	207	10	8
25 – 29		2164	436	31	29	427	20	8
30 – 34		2211	526	45	47	505	29	16
35 – 39		1925	497	46	33	487	25	14
40 – 44		1850	504	47	40	490	32	18
45 – 49		2049	552	43	34	542	20	16
50 – 54		1867	468	32	28	460	20	7
55 – 59		918	212	21	11	209	13	.
60 – 64		308	54	5	.	52	.	.
65 lat i więcej <i>65 years and more</i>		234	30	.	-	30	.	-
Mężczyźni	Males	8238	2018	194	120	1973	130	45
15 – 19		95	14	.	-	14	-	-
20 – 24		714	129	8	7	129	7	.
25 – 29		1202	261	21	14	255	13	6
30 – 34		1201	302	27	19	292	18	6
35 – 39		1052	280	36	21	272	20	9
40 – 44		979	274	36	17	266	28	6
45 – 49		1033	285	27	12	282	17	5
50 – 54		1007	259	17	17	255	11	.
55 – 59		601	151	16	8	149	11	.
60 – 64		211	43	.	.	41	.	.
65 lat i więcej <i>65 years and more</i>		144	19	.	-	19	.	-
Kobiety	Females	6699	1494	96	124	1458	44	51
15 – 19		53	7	.	-	7	-	-
20 – 24		547	83	6	9	78	.	6
25 – 29		962	175	10	15	172	7	.
30 – 34		1010	223	18	28	214	12	10
35 – 39		874	217	11	12	215	5	.
40 – 44		872	230	12	23	224	.	12
45 – 49		1016	267	16	22	260	.	11
50 – 54		860	208	16	11	205	8	.
55 – 59		318	60	5	.	60	.	.
60 – 64		97	11	.	.	11	-	.
65 lat i więcej <i>65 years and more</i>		90	11	-	-	11	-	-

TABL. 3.6 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI FIZYCZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPŁYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU

Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and age

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>								
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>					głównie na: <i>most expose to:</i>			
		substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz <i>chemicals, dusts, fumes, smoke or gases</i>	hałas lub drgania <i>noise or vibration</i>	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków <i>wrong postures and body movements or physical efforts related to handling of heavy loads</i>	ryzyko wystąpienia wypadku <i>risk of accident</i>	substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz <i>chemicals, dusts, fumes, smoke or gases</i>	hałas lub drgania <i>noise or vibration</i>	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków <i>wrong postures and body movements or physical efforts related to handling of heavy loads</i>	ryzyko wystąpienia wypadku <i>risk of accident</i>	
w tys. <i>in thous.</i>										
OGÓLEM	TOTAL	14936	2676	2880	3892	3494	1378	1214	2531	1757
15 – 19		149	23	28	47	37	11	10	29	19
20 – 24		1261	199	194	295	265	111	74	192	131
25 – 29		2164	339	402	493	470	190	178	297	257
30 – 34		2211	384	420	551	531	194	173	352	282
35 – 39		1925	373	409	541	470	195	182	337	239
40 – 44		1850	382	405	521	481	182	166	342	246
45 – 49		2049	392	441	574	504	196	179	377	228
50 – 54		1867	338	367	498	434	178	162	329	209
55 – 59		918	175	171	239	225	88	73	166	117
60 – 64		308	47	29	72	56	22	11	57	24
65 lat i więcej	<i>65 years and more</i>	234	24	13	61	21	10	6	53	7
Mężczyźni	Males	8238	1985	2120	2487	2860	973	768	1376	1513
15 – 19		95	21	24	38	33	9	8	22	15
20 – 24		714	155	158	203	220	83	55	115	113
25 – 29		1202	272	307	337	398	147	122	172	216
30 – 34		1201	285	295	345	428	143	100	185	239
35 – 39		1052	267	299	341	394	129	112	173	208
40 – 44		979	268	263	332	390	117	81	192	209
45 – 49		1033	273	305	334	389	128	99	176	201
50 – 54		1007	251	285	297	347	122	116	165	179
55 – 59		601	137	149	170	198	64	61	106	106
60 – 64		211	39	25	49	47	21	8	37	22
65 lat i więcej	<i>65 years and more</i>	144	17	12	40	17	8	6	33	5
Kobiety	Females	6699	691	760	1405	634	405	446	1155	244
15 – 19		53	.	.	9	.	.	.	8	.
20 – 24		547	44	36	92	45	28	19	77	18
25 – 29		962	66	96	156	72	43	56	125	41
30 – 34		1010	99	125	206	103	51	72	167	43
35 – 39		874	106	110	200	77	66	70	163	31
40 – 44		872	114	142	189	91	64	85	150	36
45 – 49		1016	119	136	239	115	67	80	202	27
50 – 54		860	87	83	201	87	56	46	164	30
55 – 59		318	38	23	69	27	23	12	59	11
60 – 64		97	8	.	22	9	.	.	20	.
65 lat i więcej	<i>65 years and more</i>	90	6	.	21	5	.	.	20	.

TABL. 3.7 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI PSYCHOLOGICZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPŁYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I GRUP WYKONYWANYCH ZAWODÓW

Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and groups of occupations

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>					
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>			głównie na: <i>most expose to:</i>		
		nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>	nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>
<i>w tys. in thous.</i>							
OGÓLEM <i>TOTAL</i>	14936	3513	290	243	3431	173	95
w tym: <i>of which:</i>							
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	955	321	13	10	318	8	.
<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>							
Specjaliści	2306	494	50	45	481	17	21
<i>Professionals</i>							
Technicy i średni personel	1653	379	65	39	360	44	13
<i>Technicians and associate professionals</i>							
Pracownicy biurowi	1059	221	19	25	213	8	7
<i>Clerks</i>							
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	1759	354	75	38	342	60	12
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>							
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	2051	492	.	.	492	.	-
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>							
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2481	635	7	31	631	.	11
<i>Craft and related trades workers</i>							
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	1501	402	42	30	388	23	12
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>							
Pracownicy przy pracach prostych	1106	203	14	21	197	10	12
<i>Elementary occupations</i>							
Mężczyźni <i>Males</i>	8238	2018	194	120	1973	130	45
w tym: <i>of which:</i>							
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	610	222	8	6	219	5	.
<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>							
Specjaliści	830	171	12	17	167	.	10
<i>Professionals</i>							
Technicy i średni personel	757	183	51	20	170	35	6
<i>Technicians and associate professionals</i>							
Pracownicy biurowi	371	89	11	10	87	.	.
<i>Clerks</i>							
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	605	124	56	16	118	49	.
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>							

TABL. 3.7 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI PSYCHOLOGICZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPLYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I GRUP WYKONYWANYCH ZAWODÓW (dok.)

Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and groups of occupations (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>					
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>			głównie na: <i>most expose to:</i>		
		nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>	nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>
<i>w tys. in thous.</i>							
Mężczyźni (dok.) <i>Males (cont.)</i>							
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1130	286	.	-	286	.	-
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>							
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2088	508	.	16	507	.	5
<i>Craft and related trades workers</i>							
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	1293	343	40	23	330	22	9
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>							
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	490	81	9	7	80	7	.
Kobiety <i>Females</i>	6699	1494	96	124	1458	44	51
<i>w tym: of which:</i>							
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	345	99	6	.	99	.	.
<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>							
Specjaliści	1476	323	38	28	314	14	11
<i>Professionals</i>							
Technicy i średni personel	896	196	15	18	189	9	7
<i>Technicians and associate professionals</i>							
Pracownicy biurowi	689	131	8	15	126	.	5
<i>Clerks</i>							
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	1154	230	19	22	223	11	8
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>							
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	921	207	.	.	206	-	-
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>							
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	393	126	.	15	124	-	6
<i>Craft and related trades workers</i>							
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	208	59	.	7	58	.	.
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>							
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	616	122	5	13	118	.	9

TABL. 3.8 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI FIZYCZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPŁYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I GRUP WYKONYWANYCH ZAWODÓW (dok.)

Number of employed persons total and persons exposed to physical factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and groups of occupations (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>							
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>				głównie na: <i>most expose to:</i>			
		substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz <i>chemicals, dusts, fumes, smoke or gases</i>	hałas lub drżania <i>noise or vibration</i>	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków <i>wrong postures and body movements or physical efforts related to handling of heavy loads</i>	ryzyko wystąpienia wypadku <i>risk of accident</i>	substancje chemiczne, kurz, opary, dym lub gaz <i>chemicals, dusts, fumes, smoke or gases</i>	hałas lub drżania <i>noise or vibration</i>	niewłaściwą postawę i ruchy ciała lub wysiłek fizyczny związany z przemieszczaniem ciężkich ładunków <i>wrong postures and body movements or physical efforts related to handling of heavy loads</i>	ryzyko wystąpienia wypadku <i>risk of accident</i>
<i>w tys. in thous.</i>									
Mężczyźni (dok.) <i>Males (cont.)</i>									
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1130	265	125	511	322	93	20	387	131
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>									
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2088	861	891	892	1035	421	315	376	466
<i>Craft and related trades workers</i>									
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	1293	358	592	417	755	177	218	151	470
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>									
Pracownicy przy pracach prostych ... <i>Elementary occupations</i>	490	120	121	167	137	65	37	111	56
Kobiety <i>Females</i>	6699	691	760	1405	634	405	446	1155	244
w tym: <i>of which:</i>									
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	345	25	21	31	22	17	12	28	12
<i>Public government representatives, senior officials and managers</i>									
Specjaliści	1476	81	217	136	75	46	191	108	38
<i>Professionals</i>									
Technicy i średni personel	896	71	42	88	43	60	24	68	22
<i>Technicians and associate professionals</i>									
Pracownicy biurowi	689	22	32	82	20	14	17	74	9
<i>Clerks</i>									
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	1154	71	62	329	92	39	25	303	37
<i>Service workers and shop and market sales workers</i>									
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	921	124	36	352	170	50	.	309	63
<i>Skilled agricultural and fishery workers</i>									
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	393	103	152	151	79	62	68	107	17
<i>Craft and related trades workers</i>									
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	208	60	96	54	60	31	55	29	20
<i>Plant and machine operators and assemblers</i>									
Pracownicy przy pracach prostych ... <i>Elementary occupations</i>	616	134	101	182	74	85	50	128	27

TABL. 3.9 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI PSYCHOLOGICZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPŁYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and level of education

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>					
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>			głównie na: <i>most expose to:</i>		
		nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>	nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>
<i>w tys. in thous.</i>							
OGÓLEM <i>TOTAL</i> ...	14936	3513	290	243	3431	173	95
Wyższe ..... <i>Tertiary</i>	3392	773	76	64	751	34	32
Policealne i średnie zawodowe . <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	4376	1076	113	75	1047	71	25
Średnie ogólnokształcące ..... <i>General secondary</i>	1249	254	26	20	247	19	9
Zasadnicze zawodowe ..... <i>Basic vocational</i>	4495	1132	61	72	1114	39	24
Gimnazjum i poniżej ..... <i>Lower secondary and below</i>	1424	278	14	12	272	10	6
Mężczyźni <i>Males</i>	8238	2018	194	120	1973	130	45
Wyższe ..... <i>Tertiary</i>	1518	392	36	30	379	17	17
Policealne i średnie zawodowe . <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	2294	570	75	32	557	55	10
Średnie ogólnokształcące ..... <i>General secondary</i>	517	119	20	11	115	16	.
Zasadnicze zawodowe ..... <i>Basic vocational</i>	3058	768	51	40	756	33	11
Gimnazjum i poniżej ..... <i>Lower secondary and below</i>	851	170	12	6	167	8	.
Kobiety <i>Females</i>	6699	1494	96	124	1458	44	51
Wyższe ..... <i>Tertiary</i>	1874	381	40	34	372	17	15
Policealne i średnie zawodowe <i>Post secondary schools and vocational secondary</i>	2082	506	37	43	491	16	15
Średnie ogólnokształcące ..... <i>General secondary</i>	732	135	5	9	132	.	5
Zasadnicze zawodowe ..... <i>Basic vocational</i>	1437	364	10	33	359	5	13
Gimnazjum i poniżej ..... <i>Lower secondary and below</i>	573	108	.	6	105	.	.

TABL. 3.11 LICZBA PRACUJĄCYCH OGÓLEM ORAZ NARAŻONYCH W MIEJSCU PRACY NA CZYNNIKI PSYCHOLOGICZNE, KTÓRE MOGĄ MIEĆ NIEKORZYSTNY WPLYW NA SAMOPOCZUCIE LUB NA ZDROWIE FIZYCZNE WEDŁUG PŁCI I STATUSU ZATRUDNIENIA

Number of employed persons total and persons exposed to psychological factors at work that can adversely affect mental well-being or physical health by sex and employment status

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ogółem <i>Employed total</i>	W tym według rodzaju narażenia <i>Of which by type of hazards</i>					
		szczególnie na: <i>particularly to:</i>			głównie na: <i>most expose to:</i>		
		nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>	nadmierne obciążenie ilością pracy i presję czasu <i>overload of work and time pressure</i>	przemoc lub zagrożenie przemocą <i>violence or threat of violence</i>	nękanie lub zastraszanie <i>harassment or bullying</i>
w tys. <i>in thous.</i>							
OGÓLEM TOTAL ...	14936	3513	290	243	3431	173	95
Pracownicy najemni ..... <i>Paid employees</i>	2891	842	34	15	834	21	.
Pracujący na własny rachunek <i>Own-account workers</i>	11370	2566	256	228	2493	152	92
Pomagający członkowie rodzin <i>Contributing family workers</i>	675	104	-	-	104	-	-
Nieznany status ..... <i>Missing status</i>	-	.	-	-	-	-	-
Mężczyźni Males	8238	2018	194	120	1973	130	45
Pracownicy najemni ..... <i>Paid employees</i>	1865	589	24	12	582	18	.
Pracujący na własny rachunek <i>Own-account workers</i>	6132	1405	170	108	1368	112	43
Pomagający członkowie rodzin <i>Contributing family workers</i>	240	23	-	-	23	-	-
Nieznany status ..... <i>Missing status</i>	.	.	-	-	-	-	-
Kobiety Females	6699	1494	96	124	1458	44	51
Pracownicy najemni ..... <i>Paid employees</i>	1026	253	10	.	252	.	.
Pracujący na własny rachunek <i>Own-account workers</i>	5238	1161	86	120	1125	41	50
Pomagający członkowie rodzin <i>Contributing family workers</i>	435	81	-	-	81	-	-
Nieznany status ..... <i>Missing status</i>	-	.	-	.	-	-	-

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

Kreska (-) - zjawisko nie wystąpiło.

A line magnitude zero.

Kropka (.) - szacunek mniejszy niż 5 tysięcy, konkretna wartość nie podana ze względu na wysoki losowy błąd próby.

Stop estimate less than 5 thousand, specific value not given because of high random error of sample.

Znak x - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.

Symbol not applicable.

Znak Δ - oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.

Symbol categories of applied classification are presented in abbreviated form.

W niektórych tablicach sumy składników mogą być różne od wielkości podanych w pozycji „Ogółem” ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników badania.

In some columns, the sum of data could be different from „Total” as a result of computer rounding up.

Przy publikowaniu danych GUS – prosimy o podanie źródła.

When publishing the CSO data – please indicate the source.

Badanie modułowe BAEL „Wypadki przy pracy i problemy zdrowotne związane z pracą” zostało częściowo sfinansowane przez Komisję Europejską. Publikacja wyników badania została w całości przygotowana przez GUS i osoby współpracujące, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za upowszechnienie i wykorzystanie zawartych w niej informacji.

The LFS module survey „Accidents at work and work-related health problems” has been partially financed by the European Commission. The publication of the survey results has been prepared exclusively by the CSO and cooperating persons, therefore the European Commission is not to any extent responsible for dissemination and the use of the information included in the publication.